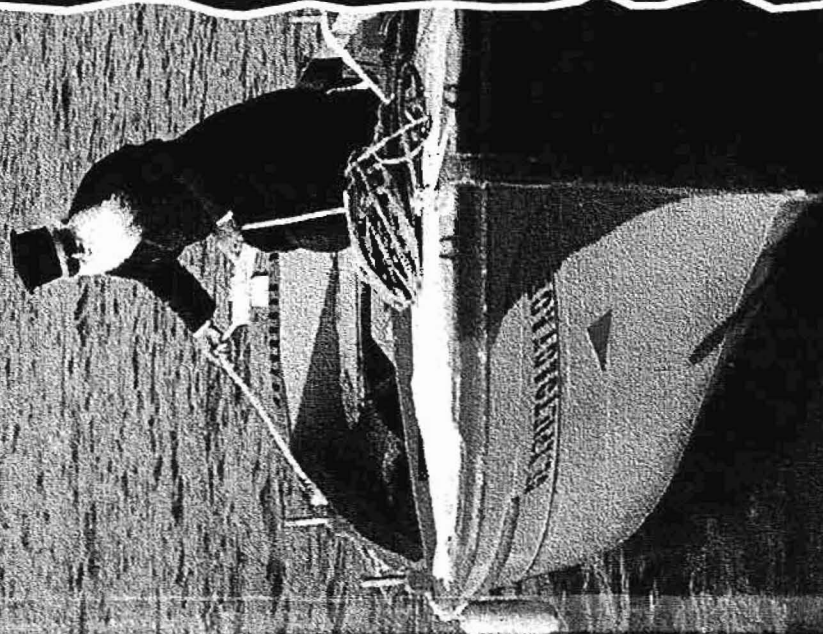


ΑΛΕΞΙΟΥ Π. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

# ΠΑΤΜΟΣ

ΕΝΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ  
ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ  
ΣΤΟ ΙΕΡΟ ΝΗΣΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ  
ΝΕΚΤ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ



**Ἀλέξιος Π. Παναγόπουλος**  
Καθηγητῆς Θεολογίας  
Εκκλησιαστικοῦ Λυκείου Πατρῶν

**ΠΑΤΜΟΣ**

ΑΛΕΞΙΟΥ Π. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

## ΠΑΤΜΟΣ

(Ένα ξεχωριστό όδοιπορικό στο Ίερό Νησί  
τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη)

Τίτλος βιβλίου: «ΠΑΤΜΟΣ, ένα ξεχωριστό όδοιπορικό στο Ίερό  
νησί τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη».

Συγγραφέας: Ἀλέξιος Π. Παναγόπουλος, καθ. Θεολογίας, Πανα-  
χαϊκοῦ 3, Ἄνω Καστρίτσι, 26504 Ρίο Πατρῶν.

Τηλ. 061/936245 καὶ 936053

Α΄ Ἔκδοση Ἀθήνα, Δεκέμβριος 2001

© Βιβλιοπωλεῖο Νεκτάριος Δ. Παναγόπουλος

Κολοκοτρῶνη 9, 105 62 Ἀθήνα. Τηλ.-Fax: 210-3224819

**Φωτογραφία ἐξωφύλλου:** Ὁ μακαριστός γέροντας π. Παῦλος Νι-  
κηταράς, θεῖος τοῦ νῦν καθηγουμένου Ἀρχιμ. Ἀντίπα Νικη-  
ταρά. Ψαρεύει μέ τή βάρκα του κάνοντας τό διακόνημά του.  
Μιά σύγχρονη ὀσιακή μορφή.



«ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΙΚΗ» Π. ΓΙΑΠΠΟΝΙΔΗΣ - Κ. ΤΣΟΛΕΡΙΔΗΣ Ο.Ε.  
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΟΦΘΕΣΕΤ  
ΑΚΕΛΛΟΝ 6 - ΤΗΛ. (031) 542.940, 522.503 - FAX 542.940 - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ  
ΝΕΚΤ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ



ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ  
Ἡ Ἱερά Βασιλική Σταυροπηγική Πατριαρχική καὶ Κοινοβιακή Μονή  
Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἐγγλειστοῦ  
Ἱερὰ Πάτμος

### ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ

*Στή σύζυγό μου Ἀλεξάνδρα καί στήν  
ἐνδοξο γυνή τῆς Ἀποκαλύψεως (κεφ.  
12), «καί ἐδόθησαν τῇ γυναικί δύο πτέ-  
ρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτη-  
ται εἰς τήν ἔρημον εἰς τόν τόπον αὐτῆς...  
καί ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπί τῇ γυναικί,  
καί ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετά τῶν  
λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρού-  
ντων τάς ἐντολάς...»!*

α.π.

### Προλογικό Σημείωμα

Με πολὺ χαρὰ μὲ ἀνακοίνωσι τὸν λογιμὸν τοῦ ὁ συνάδελφος  
καθηγητῆς στὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐκπαίδευσιν κ. Ἀλέξιος Παναγόπουλος γιὰ  
τὴν συγγραφήν πονημάτων, μὲ τίτλον: Πάτμος (ἓνα ὁδοιπορικὸ  
αὐτοβιογραφίας).

Θεωρῶ δὲ μὲ τὸ πονημάτιον αὐτὸ συμβάλλει στὴν περισσότερον  
γνωσιμοποίησιν τῶν Ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς Ἱερᾶς Νήσου Πάτμου.  
Ἀπευθύνεται οὖν μέσο ἀναγνώστη καὶ φίλο τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους,  
ἀλλὰ καὶ τοῦ πολιτικοῦ μεγαλείου τῆς Ῥωμαϊκῆς κληρονομίας μας.

Ὁρθόδοξος καθηγητῆς τῆς Ἱερᾶς ἐπιστήμης ὁ κ. Ἀλέξιος Παναγόπουλος,  
πάλι, μὲ τὸν δικόν του μουσικὸν τρόπον μᾶς μετὰ στὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν  
μας καὶ σὺν προσφιλῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ κλίμα τοῦ Φαναρίου.

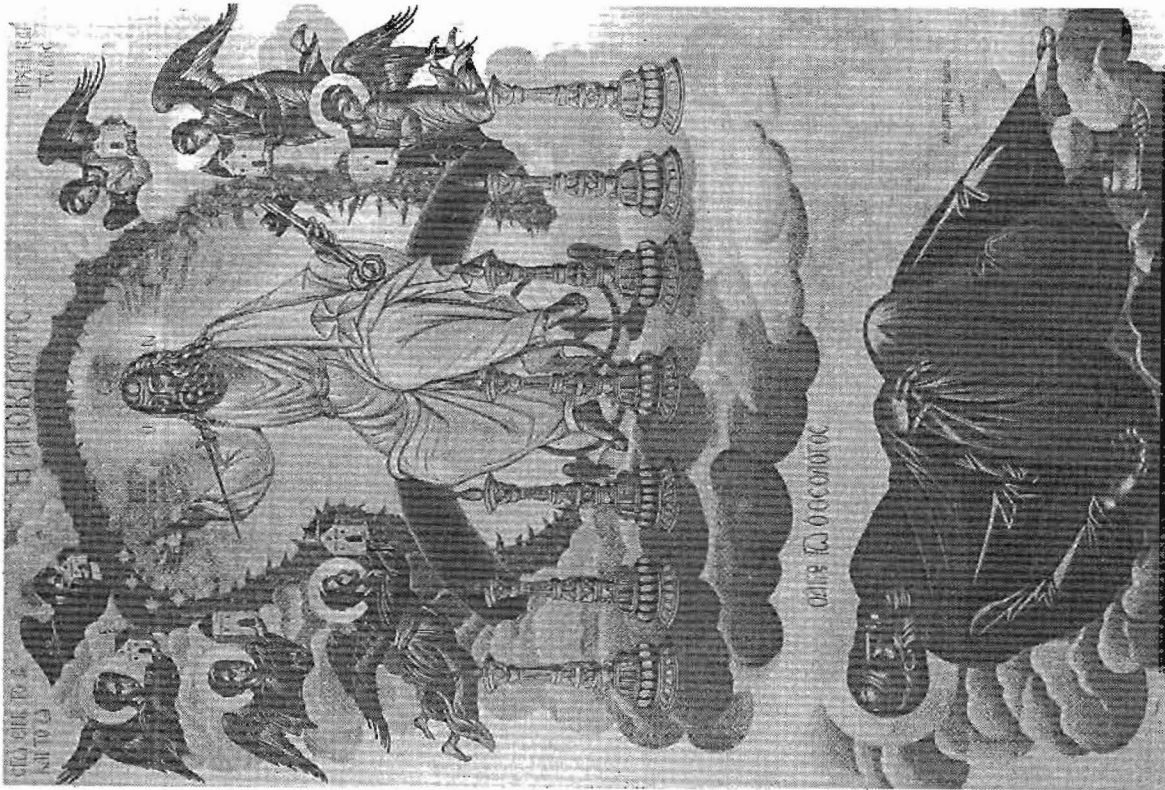
Συγχαρητήρια σὲ συγγραφέα καὶ εὐχόμεσθε κάθε εὐλογία παρὰ  
Κυρίου, διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ὁσίου μας Χριστοδοῦλου τοῦ Πατρίου.

Ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλοσμένῃ Πάτμῳ, 26-Ἀυγούστου-2000

+Ο ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ ΠΑΤΜΟΥ

*Ἐφραὶμ Ἀντωνίου*





Τό δρεμα του Ιωάννη. Έργο Δημητρίου Βαριά.

## Εισαγωγικό σημείωμα του συγγραφέα

Γιά πρώτη φορά επισκέφθηκα τό νησί τής Πάτιμου γιά νά κάνω Πάσχα τό 2000. Λές και σάν μαγνήτης ή σκέψη μου ήταν πάντα εκεί, νά ξανά επισκεφθῶ τό νησί του ήγαπημένου Θεολόγου Ιωάννου. Γι' αυτό τό καλοκαίρι του 2000 πάλι εκεί ξαναβρέθηκα!

Έπικρινώθησα μέ τόν καθηγουμένο άρχιμ. Άντίπα, ό όποιός μου είπε: «Κοίταξε μή δέν έρθεις... σέ περιμένω...». Τό θεωρησα θέλημα Θεού, και έφτασα. Λίγο μετά τά μεσάνυχτα, «έγενόμην έν... Πάτιμω». Η θάλασσα, άκίνητη σάν τό μετάλλο, έδενε τά τριγυρινά νησιά. Ούτε φύλλο δέν άνάσαινε. Τό φώς από τά φανάρια του Δήμου, έδενε μέ τή γαλήνη τής μυστικής ήρεμίας. Τριγύρσια γιά λίγο καταμήκος τής παραλίας και θανάμαξα, πάνω εκεί ψηλά τήν θεωρία του κάστρου, φωτισμένου, του σόιου Χριστοδούλου. Ένωσα, σάν έναν ψίθυρο νά λέει: «Έρχου και ίδε...». Ο Θεολόγος Ιωάννης έφτασε έδῶ περι τό 95 μ.Χ., μαζί μέ τό μαθητή του Πρόχορο. Άργότερα, μέ τόν έρχομό του σόιου Χριστοδούλου του Λατρηνού, τά κατάλοιπα τής άρχαίας ειδωλολατρίας έξαφανίστηκαν.

Η παλαιότερη ύπαρξη κατοίκων στήν Πάτιμο τοποθετείται στήν προϊστορική έποχή μέ βάση τά άρχαιολογικά εύρήματα, που είναι μυκηναϊκά και γεωμετρικά άστρακα, από τόν 140 έως τόν 80 π.Χ. αιώνα.

Γιά τήν Πάτιμο κάνει λόγο ό Θουκυδίδης (III, 33), ό Στράβων (X, 5), ό Πλίνιος (IV, 12). Άργότερα οι Βυζαντινοί συγγραφείς λόγω του Θεολόγου Ιωάννου κά-

νον λόγο για τὸ νησί, μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὁ Εὐστάθιος, ὁ Εὐσέβιος, ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρείης, ὁ Ἰωάννης, ὁ Εἰρηναῖος κ.ἄ.

Ἀπὸ τὸν 5ο ἕως τὸν 9ο αἰώνα δεχεται πολλὰς ἐπιδρομὰς κουρσάδων. Ὅταν δαωθήθηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιο Α' τὸν Κομνηνὸ, τὸν Ἀγίουτο τοῦ 1088, στὸν ὄσιο Χριστόδουλο, στὸ νησί δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἓνα σπιτί. Πολλοὶ μοναχοὶ τοῦ τὸν ἐπαρτέλειψαν. Τὸ 1093 τὸ ἐγκαταλείπει καὶ ὁ ἴδιος.

Στὰ μέσα τοῦ 13ου αἰώνα ἀρχίζει νὰ οἰκίζεται ἡ Χώρα, τρυγῆται ἀπὸ τὸ κάστρο τοῦ μοναστηριοῦ. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ τὴ γεωργία. Μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Πόλης (1453), τὸ νησί δεχεται νέους κατοίκους. Τὸ 1669, δεχεται ἄλλους ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ἡ Πάτμος ἔχει ἀρχίσει νὰ γίνεται προσκυνηματικὸς κῶδος, γιὰ τὸν ὁποῖο ἐνδιαφέρεται ἀκόμα καὶ ὁ Πάπας. Ἄφου τὸ μοναστήρι τὸν ἐνημέρωνε γιὰ τὴς κινήσεις τῶν Ὀθωμανῶν.

Τὸ 1713 ἰδρύεται ἡ περίφημη Πατριὰδα Σχολή. Δίδαξαν ὀνομαστοὶ λόγοι καὶ διδάχοι.

Ἡ περίοδος τοῦ Εἰκοσιένα, βρίσκει στὸ νησί τὸν Φιλικό Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο τὸν Γ' (1764-1833), ὁ ὁποῖος ἦταν Πάπμιος. Ἐνας ἄλλος Φιλικός Πατριώτης ἦταν καὶ ὁ Δημήτριος Θέμελης, ἐπίσης ὁ Μανουῆσος Φωτόλης, ὁ Σάββας ὁ Πάπμιος (Φωκιανός), καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Εἰνόθος.

Ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἀρχοντικά τῆς Χώρας εἶναι τοῦ Σημαντήρη (1625), ἔχει κτισθεὶ μὲ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ διακόσμηση, μὲ λιθογραφίες, ἔχει ἐπιτῆλα καὶ ἀντικειμενα τῆς παλαιότητος ἐποχῆς.

Ὁ Ἰωάννης, ἔγραψε τὸ βιβλίον του ἀγναντεύοντας, οὐρανὸ καὶ θάλασσα. Τὴν ὁμορφιά τῆς Πάπμου μορφεῖς νὰ τὴν νιώσεις μόνο ὀδοπορώντας καὶ ἀναπνέοντας τὸ μυρωμένο ἀγέρα, ἀπὸ τοὺς θάμνους, τὰ πεῦκα, τὰ κυπαρίσσια, τοὺς ἐγκάλυπτους, τὸ θυμάρι κ.ἄ.

Ἡ Χώρα χτίστηκε κοντὰ στὸ κάστρο γιὰ καλύτερη

προστασία ἀπὸ τοὺς πειρατές. Τὰ στενά μαρτυροῦν τὴν ἀνάγκη ποὺ εἶχαν οἱ κάτοικοι νὰ βροῦκεται ὁ ἓνας διπλα στὸν ἄλλο γιὰ καλύτερη οἰκουγιά. Τὴν Τρίτη τῆς Δαιτηρῆς γίνεται Ἄγισμος, λιτανεῖα καὶ πομπή, ἀπὸ τὴν μονὴ πρὸς τὸ Δημαρχεῖο καὶ πάλι πίσω.

Στὴν πλατεῖα τοῦ Εἰνόθου, δίπλα στὸ παλιὸ ἱερεῖο, τὸ πρῶτὴ τῆς Μεγάλης Πέμπτης γίνεται ἡ τελετὴ τοῦ Νιπτήρα. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸ νῶσ τῆς Ἀναστάσεως στὸ Πατριάρχειο Ἱεροσολύμων. Οἱ ἀνθρώποι ἐδῶ εἶναι ξεστοί, ἐγκάρδιοι, δὲν ὑποκρίνονται.

Πιὸ κάτω ἀπ' τὴ Χώρα, ὑπάρχει τὸ γυναικεῖο μοναστήρι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Μητρός Ἡσαπημένου. Ἰδρύθηκε τὸ 1937. Κτίτορας ὁ ἠγούμενος Ἀμφιλόχιος Μακρῆς. Αὐτὸς δημιούργησε τὸ πρῶσινο στὴ γωνιά αὐτῆ τῆς Πάπμου, ποὺ θυμίζει Ἄγιον Ὄρος. Στὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ὑπάρχουν τεμάχια λειψάνων ἀγνώστων μαρτύρων, μαζί καὶ κάποιων ἱωάννη τῶν, ὅπως τοῦ ἀγίου Παντελεήμονα, τοῦ ὁσίου Ἰωάννη τοῦ Καλυβίτη, τῆς ἀγίας Παρρασκευῆς, τῆς ἀγίας Θωμαΐδος, τοῦ νεομάρτυρα Θεοδώρου τοῦ ἐν Ἀλικαρνασσῶ. Ὁ ἀγιογράφος Μιχαὴλ Δαμασκηνός ἔχει φτιάξει ἀριστουργήματα στὴ μονή. Ὁ Σηυρνάκης γράφει ὅτι τὸ στολίξον εἰκόνες μὲ τοὺς προφήτες, τὸ Μέγα Ἀρχιερεῖα καὶ τὸ Μέγα Βασιλεῖο.

Πολὺ κοντὰ βρίσκεται ὁ ὄμιος τοῦ Κουβαριοῦ. Ἡ γύρω περιοχὴ ἔχει φυτεμένα κλημακωτὰ, πορτοκαλιές, λεμονιές, μανταρινιές, νεραντζιές, συκιές, ἑλιές, χαρουπιές, κλήματα, ἀμπέλια ποὺ παράγουν ἀρωματικὸ μαύρο καὶ ἄσπρο σταφύλι.

Στὴν παραλία τοῦ Γροῖκου, ἔχει δροσερὸ νερό. Οἱ βάρκες, τὰ τρεχαντήρια, οἱ καφενέδες μὲ φρέσκους θαλασσινούς μεζέδες συνθέτουν μιὰ ὁμορφὴ νησιώτικη ἀτμόσφαιρα. Ξενοδοχεῖα μὲ σύγχρονο ἐξοπλισμὸ, κῆποι, παραδοσιακὰ κτίσματα, συναποτελοῦν ἓνα γραφικὸ σῦνολο.

Στὰ Λουκάνια, τὸ κἀθισμα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων

καί τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Ἐκεῖ ἔμεινε καί ὁ γέροντας Ἄντιπας πρὶν νὰ πάει στοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐκεῖ τὸν ἐπισκεπτόταν καί ὁ τότε πνευματικὸς του γέροντας Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖος. Ἦταν κτίσμα τοῦ Θεοῦ του ἀρχιμ. Παύλου Νικηταρᾶ τοῦ σύγχρονου αὐτοῦ ὁσίου γέροντος. Στὴ Σκάλα καταφθάνουν καθημερινά τὸ καλοκαίρι τὰ κρουαζιερόπλοια. Μπορεῖ καί 3-5 χιλιάδες τουριστῶν σέ μιά μέρα. Νὰ σκεφτεῖτε ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ εἶναι περίπου (3) χιλιάδες. Εὐτυχῶς πού οἱ πολλοὶ τουρίστες, ἔρχονται γιὰ (2) ὥρες καί φεύγουν, λόγω περιορισμοῦ ἀπὸ τὶς ἀρχές.

Κατὰ τὴν πρώτη ἐπαφὴ μὲ τὸ νησί, ὁ ἐπισκέπτης θὰ δεῖ τὶς καφετέριες, τὰ μπαράκια, τὶς πισαρίες, τὶς «τζελατέριες» καί ἐάν ἔχει τὴν ἐντύπωση γιὰ ἓνα ρωμεικὸ νησιώτικο περιβάλλον καί μιά κάποια μεταβυζαντινὴ αἴσθηση, ἴσως ἀπογοητευθεῖ. Ὅμως, ἐάν ἀναζητήσει τὰ πνευματικὰ ἐργαστήρια τοῦ τόπου, τὰ ὁποῖα εἶναι πολυάριθμα, θὰ δεῖ μιά ἄλλη Πάτμο. Ἰδιαιτέρα τὸ Πάσχα εἶναι ἀξέχαστο στοῦ νησι. Τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, θὰ περάσουν ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ἀλλὰ καί ἀπὸ τὸ κτίριο τῆς Ἀστυνομίας γιὰ νὰ εὐχηθοῦν καί νὰ γευθοῦν τὸ κέρασμα. Τὴν Δευτέρα τῆς Λαμπρῆς ὁ Δῆμος διοργανώνει στὴ Σκάλα χοροὺς καί τραγούδια, μὲ κρασί καί ψητό ἄφνι. Ἐνα παραδοσιακὸ καφενεῖο στὴ Σκάλα, τῶν ἀδελφῶν Καραλῆ, θυμίζει ἀλλοτινοὺς καιροὺς. Μὲ παλιές φωτογραφίες τῆς Πάτμου. Ὁ καφές στὴ χόβολη Γλυκὰ τοῦ κουταλιοῦ. Οἱ τιμὲς κ' αὐτές, οἱ παλιές.

Τὰ πλεούμενα μπανοβγαίνουν ἀδιάκοπα στοῦ λιμανι. Τὴ θάλασσα, ἐκτός ἀπὸ τοῦ Γροίκου, μπορεῖς νὰ τὴ χάρῃς καί στὴ Λάμπη καί στὴ Μελόη κ.ἄ. Καλὸ μαγέρικο θὰ συναντήσεις στὸν οἰκισμό τοῦ Κάμπου. Παρακάτω τὸ Λιβιάδι τῶν Καλογήρων, πού ἂν πιάσει μελέμι, χάλαι ὁ κόσμος. Οἱ βάρκες τῶν ψαράδων χοροπηδᾶνε σὰν καρυδότσουφλα.

Μετά τὴν παραλία τοῦ Κάμπου, ὁ ὁδοπόρος θὰ συναντήσει τῆς Βαγιάς, τοῦ Λιγκίνου, τοῦ Γερανοῦ, τὶς Ἀ-

λυκές, τὴν Παναγιά τοῦ Γερανοῦ, τὴν παραλία τῆς Μερικιάς, τὸ Τουρκολίμανο...

Ὅμως, ἡ ζωὴ τῆς Πάτμου ἦταν, πάντοτε συνοδοιπόρος μὲ τὴν ζωὴ τοῦ μοναστηρίου. Οἰκονομικὰ ἐξαρτημένοι καί κοινὴ ἡ τύχη τους. Ὁ πιστὸς βασιλέας Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνός, δεσπόζει σ' ὅλο τὸ νησί.

Μέ μιά σύντομη ἐπίσκεψη δέν εἶναι δυνατὸν νὰ δεῖς ὅλους τοὺς θησαυροὺς πού διασώζονται στὴν Πάτμο καί ἰδιαιτέρα στοῦ μοναστηρίου, ἔξω ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη, ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή: «Ψυχῆς ἱατρεῖον».

Σήμερα ἡ βιβλιοθήκη τῆς μονῆς εἶναι διεθνὲς κέντρο βυζαντινῶν ἐρευνῶν. Τὰ χειρόγραφα τῆς βιβλιοθήκης εἶναι εὐαγγελικά καί πατερικά κείμενα. Κάποια εἰκονογραφήμενα μὲ θαυμάσιες παραστάσεις, στοῦ Ἀρχεῖο σώζονται αὐτοκρατορικὰ χρυσόβουλα, πατριαρχικά μολυβδόβουλα καί ἄλλα ἔγγραφα, αὐτοκρατόρων καί ἡγεμόνων. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἐνημερωμένη καί μὲ πολλὰ νεώτερα βιβλία.

Τὸ ἐργαστήριο συντήρησης εἰκόνων βυζαντινῆς τέχνης καί τὸ ἐργαστήριο συντήρησης χειρογράφων, εἶναι θαυμαστά ἐπιτεύγματα τῆς μονῆς.

Τὸ παλιὸ Σκευοφυλάκιο διατηρεῖται δίπλα στοῦ Καθολικοῦ, δηλαδή τὸν κεντρικὸ ναὸ τῆς μονῆς.

Παρά τοὺς πολυάριθμους ἐπισκέπτες, ἡ πνευματικὴ ζωὴ συνεχίζεται στὴ μονή. Οἱ ἀκολουθίες, οἱ ἀγρυπνίες, τὰ βυζαντινὰ μέλη, δίνουν ἄλλο τόνο.

Ἡ καρδιά τῆς Πάτμου εἶναι τὸ μοναστήρι της, ἀλλὰ καί ἡ ψυχὴ της εἶναι τὸ Σπήλαιο τῆς Ἀποκάλυψης. Τὰ λεωφορεῖα, τὰ αὐτοκίνητα καί τὰ ταξί, ἀνεβοκατεβαίνουν σὰν τρελά, ἰδιαιτέρα τὸ καλοκαίρι.

Κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸ μοναστήρι, μπορεῖς νὰ σταματήσεις στοῦ Σπήλαιου, ν' ἀκουμπήσεις τὸ χερί ἐκεῖ ὁπὸ γονάτιζε ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, ἐκεῖ ὅπου ἔβραζε τὸ κεφάλι του καί ὄραματιζόταν. Κλεῖσε τὰ μάτια καί τὰ λόγια τῆς Ἀποκάλυψης θὰ γίνουν εἰκόνες ὑπερουράνιας μυστικῆς ἐνόρασης. Γιατί, καί ὁ κοσμικὸς Σεφέ-

ρης, είχε πει: «Ο λόγος του Θεού δεν είναι δικός σου...».

Πέρασαν 1900 χρόνια και πλέον, αλλά, λές και ο χρόνος έχει σταματήσει... Μόνο που θα πρέπει να διασθανθείς τα λόγια του Θεολόγου για τον Λόγο του Θεού, ότι αυτός είναι το Α και το Ω, η αρχή και το τέλος.

Η Αποκάλυψη του Ιωάννη είναι το τελευταίο βιβλίο της Καινής Διαθήκης. Τα ενδιαφέροντα των διαφόρων μελετητών της ήταν πολλά, θεολογικά, λογοτεχνικά, εικαστικά, περιηγητικά, ιδεολογικά, ψευδοπροφητικά κ.λ.π. Δύο ποιητές Έλληνες με «Νόμπελ», θέλησαν να αποδώσουν το κείμενό της, δίχως επιρρογία. Γιατί το μυστικό νόημα των γραφομένων, μπορεί να ερμηνευθεί μόνο στον καιρό του. Επιπλέον απαιτείται ειδική πνευματική έμβάθυνση και όχι απλώς γνωσιολογική. Οι δύο νομπελίστες, έμφορομένοι με το κοσμικό πνεύμα, νόμισαν ότι θά δημιουργήσουν τις έντυπώσεις της ποιήσης. Αλλά για όσους ξέθρον, απέτυχαν, οίκατά! Στην διδακτρική μου έρευνα για τον Χρυσόστομο, διαπίστωση ότι αυτός ό μεγάλος προοτάτης των γραμμάτων και των τεχνών, απέφυγε, άγνώθσε, την Αποκάλυψη του Θεολόγου Ιωάννη, κι αυτό γιατί ήταν Άντιοχείανός, αλλά και γιατί τό βιβλίο αυτό θά έδημνευτεί μόνο στον άμεσο καιρό του.

Ο Ιωάννης ό Θεολόγος, άπευθύνεται στις Έκκλησίες της Έφέσου, της Σμύρνης, της Περγάμου, των Θυατείρων, των Σάδδεων, της Φιλαδελφείας και της Λαοδικείας, με τό μήνυμα να έπιστρέψουν σέ Μετανοία. Γίνεται ή μάχη μεταξύ των εκλεκτών του Αγίου (= Χριστού) και του Αράκοντος (= Σατανά). Ο Άντιοχείανός ό Πάπας όνομαζόταν Άντίοχείανός, ενώ για άλλους ό Μωάμεθ.

Κατά περίεργο τρόπο, δεν θά δείς πουθενά, άγνωσταφίες στην Πάτμο, από την Αποκάλυψη του Θεολόγου.

Άντίθετα, οι τοιχογραφίες από τό έξωτερικό της Τράπεζας της Μονής Διονυσίου (16ου αιώνας) του Αγίου Όρους, άποδίδουν σχεδόν όλο τό περιεχόμενο της Ιεράς Αποκάλυψης.

Έν τη νήσω τη καλουμένη Πάτμω 27/8/00,  
ώρα άναχώρησης, 10:30 μ.μ.

ό συγγράφας  
Αλέξιος Παναγόπουλος



Ταξίδι από τον Πειραιά με καθεστρέμηση, αντί στις 14:00 φύγαμε 14:45, με το παλιό Ιάκωσος, ίσως το παλαιότερο της γκαμίνης και το πιο άγριο. Στην καμπίνα Β καμπίνα κακήν κακώς.

Σήμερα το πρωί στο ΥΠΕΠΘ κατέθεσα στο πρώτο κολλό την συμπληρωματική αίτηση μου, για την επανεξέταση αιτημάτων ανάρθεσης καθηκόντων Διευθυντή στο σχολείο όπου υπηρετώ στο Καρπενήσι.

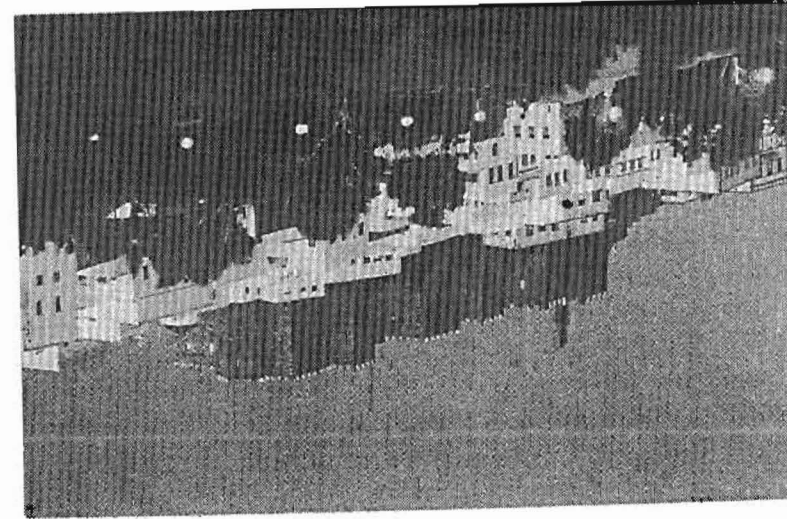
Πέσσα και από τον εκδοτή και φίλον εν Κρυώ Νεκρ. Παναγόπουλο, δεν είχε φέξει το βιβλίο για τον άγιο Νικόλαο, ακόμα στην απόδηκη του.

Γράφω ενώ ταξίδευω, μάς είχαν θα φθάσουν στις 01:00 μετά τα μεσάνυχτα, στην Πάμο. Πάντοτε με συνηθίζω ή μελέτη γι' αυτό το νησί της Αποκαλύψης, του Θεολόγου Ιωάννη. Να που τώδεκα, φίλος ο καθηγητής, μενος, τέκνο του Παναγιώτατου κ.κ. Βαρθολομαίου, με προσκάλεσε επανεξιήμενος, έτσι μου δίνεται η χαρά και η ευκαιρία της θείας εὐλογίας κατά την επίσκεψη στο οὐδάνιο τούτο νησί.

Ο δρόμος ακόμα μακρὸς είναι 16:10 η ώρα. Στην δια καμπίνα, ένας φοιτητής ιατρικής με καταγωγή από την Πάμο και ένας σιγατωίτης που υπηρετεί στον "Ε-Βορ", Πάμιος κι αυτός.

Μία και το «ξίδι στην «έν πλώ πολίτεια» διαρκεί άδικα, πόσο να κοιμηθείς; "Ετσι στη νύχτη μου έχο-νται άναμνησεις. Πέσσα το Πάχα το 1999 βρέθηκα στη Ρόδο. Στην μνήμη του Θάγγι, όπου καθηγουμενεύει

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ από τη Χώρα



πιστολές μου, πρὸς τις ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές, εἶχε ἕν-  
 τήσει τὴν ἐπιτάληψή μου παρακαλοῦντες ὡς ἀπὸ ἀν-  
 θρωποῦ τούτου «φραγμακίδη». (Ζημιεὶων ὅτι ὁ φραγμακι-  
 δής με τὸν Μάουερ ἐστειλάν σὺς φυλάκας ἀγωνιστῆς  
 καὶ παρτιδῆς τὸν 1821. Ὅπως τὸν Παρουλάκο, τὸν  
 φλαμάτο καὶ ἐκείσαν 400 μοναστήρια τοῦ λαιτοῦδγ-  
 σαν ὡς «Κρυφά Ζχολεια»). Μεγάλη Πέμπτη τοῦ 2000  
 νομίζω, πηγαίει σὸ χῶριό τῆς συναδέλφιας Δεσπο-  
 νας Τιαίου, ψάλλεται καὶ κηρύττει τὸν θεῖο λόγο ὁ συ-  
 νάδελφος Νικόλαος Ζαχαριάδης. Θεομὴ ἢ ὑποδοχὴ τοῦ  
 ἀγίου λαοῦ τοῦ θεοῦ σὸ χῶριό τοῦ Κάμπου τῆς Πά-  
 τμου.

Ἠγοσάθησα νὰ κοιμηθῶ, τὰ κατάφερα ἀλλεπάλλη-  
 γα. Στις 01:00 φθάσαμε σὴν Πάτμο. Ἠγοσάθησα νὰ  
 πιάσω τῆς φωνῆς γρηγορή με τὸ μόνον στήν ἰα...  
 τὸ τοῖο εἶχα πρσοσπαθήσει ἀπὸ τις 9:00 π.μ. Πῆγα σὲ ἔνα  
 μικρὸ παθαλαϊκὸ ἔνοδοχοεῖο ἰδιοκτησίας εὐλαβὸς κυ-  
 ε-  
 ρίας, ἡ ἡταν γειάτο. «Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔ-  
 χει πὸν τὴν κφερά ἡ γάϊνα», τὸ παγκά και σὴν παδαλαϊ-  
 κὰ με φιλῶσῆσε. Περὶ τις 3:00 π.μ. καταφέρα σὲ ἔνα ὑπό-  
 πλοιο, γειάτο πρὸς τὸν γειμαί, τις δὲ ἔξαιτες τοῦ Ἀη-  
 τίου Πάτμου, ἢ λειψυδοῖα σὸ ὄνομα εἶνα γλωστί. Ἰως  
 καὶ ἔνα ἀπὸ τὰ σημεῖα τῆς Ἀποκαλύψης τοῦ Ἰωάννου!

ὁ ἀρχιμ. Ἀμφιλόχιος, συναδέλφος καθηγητής σὴν ἐκ-  
 κλησιαστικῆ ἐπαίδευσῆ, με ὀδγανική θέση σὴν Πά-  
 τμοδα. Μὰ τὸτε ἦταν καὶ «ὁ ἔτερος τῶν Καπαδο-  
 κῶν» Νικόλαος Ζαββόπουλος, αὐτὸς οἰκίος πρσοσῶτε-  
 ῖο.

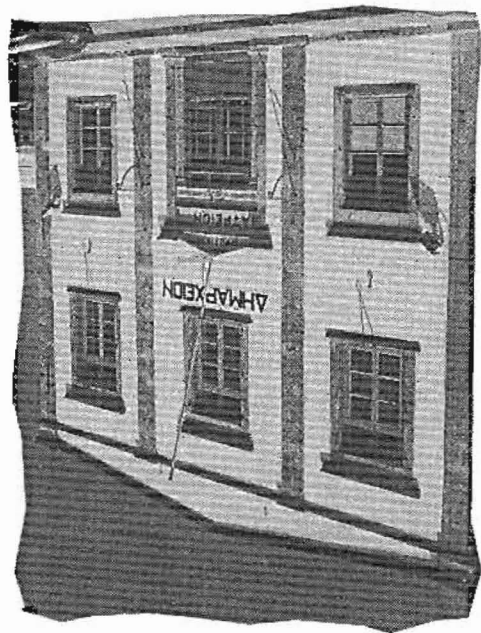
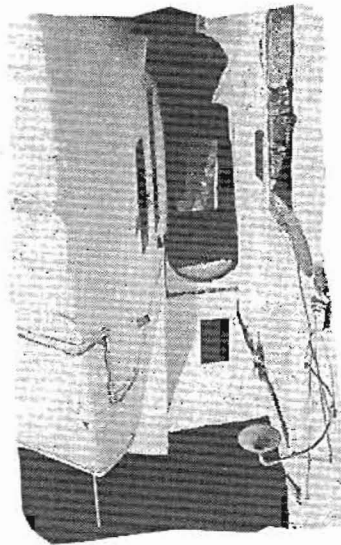
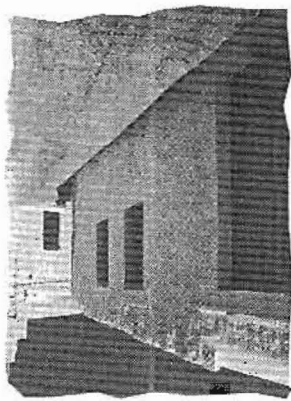
Τὴν Δευτέρα τοῦ Πάσχα με ἔβαλε καὶ κηρύττει σὴν  
 ἰερά μονῆ Ὑψηνί, ὁ καθηγούμενος Ἀμφιλόχιος, τούτε-  
 σὴν σὸ γυναικεῖο μόναστήρι, ὅπου λαιτοῦδγῆσε καὶ  
 τυλάνει πνευματικὸς πατήρ τῶν μοναζουσῶν ἐκεῖ.

Πρὸς ἐπιτάληψή μου, ἀρχές Ἀγίουστον 2000 ἐπισκε-  
 φθῆκα τὸν Ἄθωνα, ἦταν ἡ 23ῆ φοδὰ. Ὁ καθοδηγητής  
 μας ἦταν ὁ συναδέλφος Νικόλαος Ζαββόπουλος, φθά-  
 σαιε σὴν Ἀθῶνα, ἐκκοσμοσάτηκαίε καὶ τὴν ἐπιμαίνη ἐ-  
 πισκεφθῆκαίε τὸν γέρο-Κυρίαλο, πρὸς ἐκρήξῆ μου  
 λέω, ὁ γέρο-Κυρίαλος μου ἐνεπιστεῦθη, ὅτι ἦταν ὑπερ-  
 πολύτικνος καὶ ἡ ἡία τοῦ κοδῆ εἶνα ἡοναχῆ σὴν Ὑψε-  
 νί τῆς Ρόδου.

Ἐκεῖ σὴν Ὑψηνί, τότε, κατέφθασε ἄλο ἀργότερα, ὁ  
 γλωστικός καθηγητής Τηλέμαχος Φιλιατίδης, γλωστός  
 ποιηκόλογος. Δὲν με γλώσσει, εἶχα πρσοσάσει ἄ-  
 πὸ τότε πρὸ ἡμῶν σὴν Νομική φοιτητής. Ζτὰ πολλα  
 πὰς εἶτε καὶ γὰ τὴν πρσοσάτη μου, ὅτι ἦθελα νὰ συ-  
 ναυτιώσω τὴν ἰδιοτήτα τοῦ θεολόγου καὶ τοῦ βουζαντι-  
 νου εἶχα θέσει αὐτὸ τὸ ἔδωτημα, θυμιάμαι, πρὸ δὲ καε-  
 τίας, ἐπισκοπιόμενος τὸ σπῆτι τοῦ σπῆ Θεσσαλονική,  
 ἡαζὶ με τὸν φίλο μου ἀπὸ τὴν Θεσσαλονική δικηλόδο  
 Κωνσταντῖνο Παπαϊονοῦ, ἐκείτο σὴν ἐργατή τοῦ  
 Δὲν με γλώσσει, ἀλλὰ θυμῆθηκε τὴν πρσοσάτη μου.  
 Μικρὸς ὁ κοσμος σκεφθῆκα.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ Πάσχα 2000, εἶχα βρεθῆ σὴν Πά-  
 τμο, γὰ πρσοπῆ φοδὰ, ὅπως τῶρα ταξιδεῖω γὰ δευτε-  
 ρῆ.

Τότε, τὸ Πάσχα εἶχα ἐπισκεφθῆ καὶ τὸν συναδέλφο  
 Ἀημάχο Πατμου, ὁ ὅποιος δὲχως νὰ με γλώσσει πρσο-  
 σωπτικὰ ἢ τουλάχιστο νὰ ἔχει ἰοδαβασεὶ κάμποιο ἀπὸ τὰ  
 βιβλία μου, οὔτε ἄλο, οὔτε πρὸν βασιζόμενος σὲ ὄνο ἐ-



Τὸ Δημαρχεῖο καὶ σοκάκια τῆς πόλεως.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΤΕΤΑΡΤΗ 23/8/00

Στις 6:00 π.μ. άρχισα νά άνηφορίζω για τήν μονή τοῦ Θεολόγου, πέρασα άπό τό Σπήλαιο, τήν Πατιμάδα Σχολή, καί άνήλθα στην ίερά μονή. Περιμένα έξω άπό τήν πύλη μέχρι ή ώρα νά πάει 8:00 π.μ., για νά άνοιξουν. Κατέφθασαν καί κάποιοι Άγγλοι τουρίστες.

Μή ξεχάσω, χθές βράδυ στό πλοίο, συνάντησα άπρόβλεπτα, τίς τρεῖς κοπέλλες πού είχα συναντήσει στην Πάτιμο τό Πάσχα τοῦ 2000. Ήταν ή Ζωή, καί ή Πανωραία άπό τό Άργίνο, ή πρώτη παιδαγωγός ή δεύτερη μουσικός καί ή τρίτη άπό τήν Άθήνα ή Δώρα. Κι' αυτές θά έμειναν για λίγες μέρες στην Πάτιμο. Μιλήσαμε για τό μάθημα τών θρησκευτικῶν, για τό ότι δέν θά πρέπει νά καταργηθεῖ ή βαθμολογία άπό τίς εξετάσεις τῆς Β΄ καί Γ΄ Λυκείου. Έγώ τοῦς είπα τά λόγια τοῦ λόγιου μοναχοῦ Μωϋσή Άγιορείτη, τόν όποιον είχα επισκεφθεῖ προ ήμερῶν στό κελλί του, καί μάς είχε πει: «όδηγούμεστε στό χωρισμό Έκκλησίας-Κράτους, αυτός είναι για μάς καλύτερα, όμως θά πρέπει άπό τώρα νά μεριμνήσει ή Έκκλησία, για τήν μισθοδοσία τοῦ κλήρου της. Άν όχι, τότε, θά δημιουργηθοῦν έσωτερικά σχίσματα!!!».

Στις 7:45 π.μ. σήμερα, άνοίγει ή Πύλη καί βγαίνει ό γέροντας με τήν συνοδεία του με χαιρετά με άσπασμό. Μοῦ λέει: νά μπῶ μέσα, ό ίδιος θά έπιστρέψει στις 10:00 π.μ., για νά τά ποῦμε, αλλά τώρα νά πάω στό άρχονταρίκι νά τακτοποιηθῶ. Φθάνω πάνω, χαιρετῶ τόν μοναχό Προκόπιο τόν Άθηναίο. Συνομιλήσαμε για λίγο, «ώ τοῦ παραδόξου θαύματος» μοῦ είπε ότι είχε δια-

τελέσει μοναχός στην ιερά μονή Κουβαλουσιού, αμέ-  
 σως γάμησα, εάν ξέγει τον π. Δαυίδ, και τον π. Γεβ-  
 αίο. Σίγουρα! Αλλά επί πάρον, έδω μου είτε σημερα  
 βρισκείται ο π. Δαυίδ, ο οποίος ηθε για συμπάραση  
 στο γέγοντα φάλο του. Να σημειώσουμε ότι ο γέγοντας  
 Άντας έχει κελί στην Κουβαλουσιανή σκήτη μεχρί  
 σημερα, από τότε που ήταν καθηγητής στην Αθωνίδα,  
 έτσι είχε άμεση επικοινωνία με τους πατέρες της μονής  
 Κουβαλουσιού. Στο άρχοντάκι ο π. Ηγοκόπιος μου  
 έφτιαξε καφέ, κουλούρι, λουκούμι. Μιλήσαμε για παλ-  
 λά! Τον συμβούλευθηκα για την φωτογραφική μηχανή  
 SONY που μου πρόλαψαν δυο παιδιά στον Πειραιά για  
 21.000 δρχ., λέγοντάς μου: "δάσκαλε, δάσκαλε!! πάρε  
 αυτή την μηχανή, δώσε ότι θές, κάνει 250.000 δρχ."  
 Άω: παιδιά δεν ξέγω από μηχανές!! Μου λένε πάτην,  
 είναι γνήσια. Τανά, μου το επιβεβαίωσε ο π. Ηγοκό-  
 πιος, είναι καλή! Βγάλανε από ψηλά το λιμάνι, το ο-  
 ποίο είναι σε σχήμα «ω», το Α και το Ω του Ιωάννου  
 του Θεολόγου. Φωτογραφήσαμε και την Πατριαδα Σχο-  
 λη με το Σπηλαίο.

Σε μια στιγμή εμφανίζεται ένας κληδικός ο π. Ν. τον  
 θυμήθηκα, τον ήξερα από λαϊκό, πνευματικό τέκνο του  
 π. Γεγεμία Φούνα, από τότε στην Αμύσησα. Αυτός  
 μου είπε ότι πάντρεψε στην Ευαγγελίστρια Πατών,  
 τον συνάδαφο και φίλο Αθανάσιο Μαλλιαρη, Μικρός  
 ο κόπος.

Επιστρέψαμε στην συνομηλία, με τον π. Ηγοκόπιο, ε-  
 ξω απ' το Άρχοντάκι, με θεα το νησάκι Χιλιομόδι,  
 (Χιλια μούδια = 850 μέτρα περίπου) έχει κάθισμα του ά-  
 γίου Παναγέημονος. Άειψοι, Άλλοι και Άγαθονησι,  
 δεξιά η Άεδος, η Κάλυψτος και η Κως, με καθαρό και-  
 ρό. Αόψ της ζέσης και των υδραμάτων, δεν βάρει  
 πάντα, αυτά τα νησιά. Το Γαλονήσι, κι' αυτό φαίνεται  
 ολόγου, από την Χώρα, ψηλά. Μου έδειξε, κάποιους  
 χάρτες, άκριτα κατατοπιστικούς.

Μιλήσαμε για τον π. Χριστόδουλο τον φυσικό, υπε-  
 θυνο της παλούςιας βιβλιοθήκης της μονής, του οποίου  
 η κατά οάκη άδελφή ήταν δόκιμη στα Λουκάκια, στο  
 κάθισμα του γέγοντα. Στο όριο, εκεί κοντά οι τουλι-  
 στές άκρη και οι γυμνασιές κάνον ιπάνιο άδιδαντο-  
 παι!

Το ίδιο, με τους ξένους οι "Ελληνες δείχνουν μια ά-  
 ναδεία στην ιονή, οι όποιοι κατά τους θερινους μήνες,  
 δεν έχουν την πρόποσα ένδυσια.

Κάναμε άναφορά για τα Ιεροσόλυμα και για την πο-  
 νη του άγιου Σάββα, όπου διαμένει ως μοναχός ο Ιωά-  
 σαφ από τα Άδαχωβίτικα, σπουδασε άγγλική φιλόλο-  
 γία μεγάλασε στον Καναδά. Στο Μπρεσαχούρ των ποι-  
 μένων, ζει ο π. Ίνβάτιος από τον άγιο Διονύσιο Πα-  
 τών.

Ο συνομηλιών μοναχός, κατάργεται από τον Ηύγο Η-  
 λίας, συνομηλιώταμε για τα εκεί. Στο Κατάκωλο ο Βειος  
 του κος Πυλαδινός είχε έστιατόριο.

Μιλήσαμε για τον Πατριάχη Ιεροσοάλητων Διδώ-  
 σο ο όποιος για (4) χόδνια βρισκείται σε άναπηδικό κα-  
 ρότο, δεν παρταίνεται, έχει «σώας τάς φρένας». Ο άρ-  
 χιγγραφέας Τιμόθεος ο Πατριός άναπαληφώνει τα κε-  
 νά να του, ίσως γλυει και διάδοχος του!

Η εκκλησιαστική έξουσία δεν είναι πολιτική, για να  
 άλλάξουμε τους Πατριάρχες, ηγομένους κ.ά., με θέμα-  
 τα μικτής άφοδότης. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης έχει  
 300.000.000 όθόδοξο παρηγοσιόπιστων, άν έχει άνογι-  
 μισα με Άατίλους, τι να πούμε, δεν είναι σαν έμάς να ε-  
 χουμε (5) δαίμονες απός έχει 10.000 να τον κωνηάνε.  
 Άν μας πει να άλλάξουμε πίστη, τότε θα άνηθούμε!

Ο μοναχός άσχολεύεται με την σωτηρία της ψυχής του.  
 Ύπαρχουν άνθρωποι ειδικοί που θα άσχολεύθουν  
 με αυτά τα προβλήματα.

\* Σς γώστον έξέλεη Πατριάρχη Ιεροσοάλητων ο "Εξαρχος  
 από μετόχι της Αθήνας κ.κ. Ειρηναίος.



Τό πρόβλημα δέν είναι, ό άέρας, τό τεΐχος, ή ζωγραφική, εάν έχουν ήλεκτρισμό..., αλλά πās νά προσκυνήσεις τά λείψανα..., όχι νά δεις τά κόκκαλα!! Κόκκαλα, δέν είναι τά λείψανα! Στην Ξρημο, ΐδρωναν, όμως δέν μύριζαν!! Σήμερα κάθε μέρα μπάνιο και μυρίζουμε άνυπόφορα!!

Νά και ό κόρακας, μάλλον καρκακάξα, ΐφτασε στό άπέναντί μας καμπαναριό, μάς κοΐταξε και ΐφυγε για τήν βόλτα του!!

Λέω, κι' ΐγώ, άς πάω για λίγη άνάπαυση!! Άποκοιμήθηκα λιγάκι. Κατόπιν, ξεκούρατος, θέλησα νά αναζητήσω τόν π. Συμεών τόν φιλόλογο στό μουσειό, ήταν ΐκει! Μέ χαιρέτισε πρόσχαρα, μου σύστησε τά παιδιά που ΐκει ΐργάζονται. Κάλεσε και τόν π. Χριστόδουλο ώστε νά μάς άνοιξει τήν βιβλιοθήκη. Ζήτησα τήν γνώμη του π. Συμεών για τήν σκέψη μου νά συγγράψω, ένα μικρό πόνημα για τούς Άγιορείτες Λογάδες και ένα άλλο για τούς Λογάδες τής Πάτμου, μέ σύντομο όδουτροικό στό χθες και στό σήμερα. "Ετσι δόθηκε ή ΐκαιρία νά μου πει πολλά!!! Για προσωπικότητες και για άγιους. "Οτι κάποιοι άγιοι ήταν πράγματι μεγάλης πνευματικής ΐμβέλειας, όπως τόν μοναχό Νικόδημο τόν Άγιορείτη.

Ή βιβλιοθήκη τής μονής φανταστική από χειρόγραφα, από βιβλία, νεώτερα και παλαιώτερα, όλα αυτά τά ΐχε τακτοποιήσει ό π. Χρυσόστομος άδελφός τής μονής, από τό 1982 ΐως τό 1988. Πολλοί ΐρευνητές θά ΐπισκεφθούν τήν πλούσια και θαυμαστή αυτή βιβλιοθήκη.

"Εφθασαν και οι δύο άλλοι, ΐνας θεολόγος και μία φιλόλογος. "Ο θεολόγος παλαιός συμμαθητής του π. Συμεών από τήν Θεσσαλονίκη. Μιλΐσαμε για τήν θεολογία σήμερα, για τήν Άποκάλυψη του Θεολόγου ΐωάννη. Τότε ό π. Συμεών ΐφερε τό βιβλίο μου: «ΐσχατολογικά, ή άλήθεια τών προφητειών». "Εκπληκτος διαπίστωσα ότι ΐπάρχει στην βιβλιοθήκη τους. Μιλΐσαμε και για τόν Μετρέγια, τούς ΐπα αυτά που μου ΐχε πει

ό π. Μωϋσής ό άγιορείτης, πριν λίγες ΐμέρες στό Άγιορείτικο κελλί του: «τόν συνάντησε ΐνας ραββίνος και τόν ρώτησε: ΐσαι ό Μεσσίας, ναι, άπάντησε. Τότε του ΐπε ό άλλος, κοΐταξε πρώτα τό πρόσωπό σου στον καθΐπτη!» Άπό τότε ό Μετρέγια ΐπαυσε νά λέει, ότι ΐναι ό Χριστός-Μεσσίας και ΐλεγε πως ΐναι κάποιος πρόδρομος του. Ήταν και μεγάλης ΐλικίας, μέ γαμφή μυτη και όχι γλυκός και νέος, όπως τά χαρακτηριστικά του προφητευμένου Μεσσία τών προφητών τής Παλαιάς Διαθήκης! ΐΐπαμε και άλλα, κουτσομπολέψαμε πνευματικά, για γνωστούς και άλλους.

Κέλειε ή ώρα! Στις 1:30 κτύπησε τό καμπανάκι για τήν τράπεζα! Ή κοινοβιακή τράπεζα ΐχε άρχίσει νά χρησιμοποιείται πριν από λίγο καιρό, μέ πρωτοροπή του νυν καθηγούμενου π. Άντίπα.

Κάναμε προσευχή και καθΐσαμε για φαγητό. ΐχαν, φριΐξει, καλαμάρι τηγανητό, σαλάτα ντομάτα, κανΐστρα καλαμάρι, τηγανιτές πατάτες και φρούτο καρπούζι, μου άρεσε τό ψωμί τους! "Εφαγα όλο τό φαγητό. Μιλΐση για λίγο ό γέροντας και παρουσίασε τούς φιλοξενούμενους, τελευταΐα και τόν γράφοντα αυτό, για τόν όποΐο ΐπε: «ΐλθε νά μείνει κοντά μας άρκετές ΐμέρες, νά μάς βοηθήσει...». Πράγματι, προ ΐμερών ΐΐχαμε μιλΐσει από τό τηλεφώνο στό "Άγιον Όρος, όταν ΐχα ζητήσει τήν ΐχή του νά πάμε νά μείνουμε στό κελλί του στο "Άγιον Όρος, όπου διαβειΐ ό π. Γαβριήλ, όπου και μείναμε για ένα βράδυ. Τότε μου ΐχε πει ότι μέ περιμένε στην Πάτμο. Πρό 4-5 ΐμερών στο τηλεφώνο του ΐχα πει ότι θά κατέφθανα. Και νά ΐδη βρισκόμουν στην μεσημεριανή τους τράπεζα. Κάναμε προσευχή και άποσυρθΐκαμε.

Χρειάσθηκε νά γίνουν κάποιες άλλαγές στα δωμάτια. "Ο γέροντας πρότεινε νά πάω στο ΐτοιμαζόμενο ΐγουμενικό κελλί του. Τεράστιο! Βρισκόταν σε προειτοιμασία, κουζίνα, σαλόνι, γραφείο, και τό μικρό ΐπνοδωμάτιο κελλί. Στο δωμάτιό μου στο άρχονταρΐκι, τοποθε-

τηθηκαν ό π. Δαυίδ από τό Κουράουμοσι και ό π. Τι-  
 μάθεος Παπασταύρου, ό όποιος είχε φθάσει εκείνη την  
 ημέρα.  
 Δέν κατέβηκα στον έσπερινό στις 3:00 μ.μ. ήλιουν  
 κουρασμένος, άποκοιμηθήκα. Όταν έβντησα πηγα πα-  
 νω στον π. Ποδοκταίο στο άρχοντάδικι, πάλι έπράξε κο-  
 πασοχοίλι. Είδα τον επισκοπική κ. Μιχαήλ, πάλι τον  
 συμπουζέντηκα για την φωτοτογδαφική μου μηχανή, που  
 είχε ήταν imitassioni! Δέν πειράξσει, τι τά γίλει!  
 Κατέβηκα κάτω, στην αυλή του καθολικού της μο-  
 νης. Σε λίγο, είμφανίστηκε ό π. Τιμόθεος και μου είπε ό-  
 τι: «δέν έξελήγεις τότε σαν ύποψήφιός δημαρχός Ρίου,  
 μήπως έδω, τίποτα...»; Επιδάξον με έρωτησε για την πι-  
 στη του εκλεγμέντου δημαρχού, γιατί πέρουσι ότα κήρυ-  
 σε στο Άνω Κασοδίτσι, στο πανηγύρι του χωριού μου  
 στις 29/8/99, της άποιοτής της κεφαλής του Ποδοδο-  
 χού, μίλησε με λάωσα καυοτική για άρχοντες και άρ-  
 χιεύους. Το θυμάμαι, ήλιουν παδών! Μετά τον πάηοια-  
 σε ό δημαρχός και του είπε για τι μίλησε τόοο έλέγκρι-  
 κά; Ο τόιος μου είπε, ό τι του είπα: «δημαρχέ προιοδι-  
 σου στα καθοκοντά σου...». Πιτάμαι τι έγω του έπι-  
 ββαίωσα του λόγου του άληθές: «δέν έχεις τά φοβη-  
 θείς κανέναν και τίποτα...».  
 Άλιο άδρότερο, σκέφτηκα τά τριγυριώ αλιο στο μο-  
 ναστήρι. Σκέφτηκα τά άνησυχήω τον γέγοντα. Εξά-  
 λου μου είχε πει τό μεσημέρι, τά πούηε τό άπόλυ-  
 μα! Όμως, σκέφτηκα ήταν Τετάρτη! Η Τετάρτη είναι  
 άφιερωμένη στα Καλογέδια του γέγοντα, για τά τον  
 συμπουζέντου. Βγήκα έξω, έκανα ένα μικρό περιπάτο,  
 κάτω την θαυμαστή θέα μετά κατεβνθήκα πός τό  
 Δημαρχείο, στην μικρή του πάατεια. Πάλι εκεί κοντο-  
 στάηκα κοιτάξά κάτω τό λιμάνι, πολλά παοία δυο με-  
 γάλα, κάτω και άλλα και άλλα μικρότερα.  
 Το δημαρχείο είχε επισκεφθεί τό Πάοχα του 2000, ό-  
 ταν είχε έρθει για πρώτη φορά στην Πάηιο. Δημαρχός

για πρώτη φορά έξελήγη ό συνάδελφος θεολόγος Με-  
 λανός Ματθαίος. Ο όποιος τότε δίχως τά με γνωρίζει  
 τον Νοέμβριο του 1998 σημείωσε σε έπιστολή του, πός  
 έμεινα: «πός τον καθηγνή Πατιμάδος... εις Καδπεινή-  
 σιον». Τι περίεργο; Επιδάξον, όπως μου είπε τότε, είχε  
 λάβει τά βιβλία μου, «τιμής ένεκεν», άλλά δέν μου άτά-  
 νησε γδαρτώδ ό τι τά έλαβει! Τι αυτό, πέδασα τόδα ά-  
 πό τό δημαρχείο, τά δέν ήταν πάω! Έκανα την βόλτα  
 μου, πηγα στην γυναικεια Ι.Μ. Ζωοδόχου Πηγής και  
 προσκυνωσα. Ίνδιόντας στα σοκάκια της Χώδας, ένας  
 υτόπιος, ήλικιωμένος, μου είπε: «κοίταξε, άνεβαίνα αυ-  
 τά τά σοκάδια, κάτωτε νεός, τόοο γρηγόρα, τόδα άγκο-  
 μαχώντας, και τά σκεφείς πδίν από μέδικά χόδονια που  
 βόηθησα τά γίλιουν αυτά τά σοκάδια, κάτωοιο βόδι  
 (= μάστορας), ήθελε τά κανει ίοια, τά πάω θά άνε-  
 βαιναμε την άνηφόρα, ίοια!» Πέδασαν και κάτωοιοι έξ-  
 νοι τουδότες. Τους είπα: «τό σκόλο σας που είναι κατά-  
 μάδος τά τον φωνάζετε, άδάτη», αυτοί γέλασαν δέν  
 καταάβαν. Τον χαριέτεια και άδχια τά παίρω τά  
 σοκάγια τά ποναστήρι. Στο δρόμο μου έστειλε γδα-  
 πτό μήνυμα στο κινητό ό πρωτοψάλης Βασ. Κανκο-  
 πούος, άπάνησα. Ηταν έδωτημα σχολικό με τό νεο  
 μου βιβλίο με τίλο: «Ο άγιος Νικόλαος...», όπου και ό  
 τόιος έχει γράψει κάτωοιο βυζαντινό μέλος.  
 Είδα ό τι ή ώρα, ήταν άρκετη πηγα στο αθείο του  
 κοντινού καφέλιου, ήτησα γειονάδα, είχε ίαητα, δέν  
 την πλώ, όπως την ήπια. Θαύμασα από και την δύση  
 του ήλιου. Φαντασμαγοδία! Ποάοι, έξνοι τουδότες  
 στο νηοι, τριγυριδέν έδω κι εκεί!  
 Κοιτάξω την ώρα, ήταν 7:40 μ.μ. Άρχισα τά άνηφο-  
 ρίζω για τό ποναστήρι! Στο δρόμο είδα έναν μοναχο γέ-  
 γοντα της μονής! Τον χαριέτεια και τον έρωτησα εάν έ-  
 χει κλειδί. Ναι, μου άπάνησε! Ο καθενας έχει δικό του!  
 Είχα κάτωοια κλειδιά δέν έέδω εάν κάτωοιο άπ' αυτά θά  
 έκανε. Κουρασμένος ό γέγοντας από την άνηφόρα και  
 φορτωμένος, άνοιξε την μικρή Πύλη.

Μέσα συνάντησα τόν π. Ν. ἐφημέριο, τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Ἀμφίσσης, τόν θυμᾶμαι ὅπως ἔγραψα ἀπό λαϊκό, ἦταν σοβαρός καί μέ ἥθος. Μιλῆσαμε γιά λίγο. Ἦρθε ἡ ὥρα καί ὁ παπα-Δαυῖδ σήμανε γιά τράπεζα. Κάνσαμε προσευχή, φάγαμε λιτά! Στό τέλος ὁ γέροντας ἄρχισε νά διηγεῖται ἀπό τήν ζωή του, γιά τό μοναστήρι καί τήν ἀδελφότητα. Μίλησε γιά τόν π. Παῦλο Νικηταρά, τόν θεῖο του, σχολάραχη καί ἠγούμενο τῆς Πάτμου.

Μᾶς εἶπε ὅτι τόν διακονοῦσε ἀπό παιδί (5) ἐτῶν στό θυσιαστήριο, καί ἀπό τότε ἐξομολογεῖτο. Μᾶς εἶπε γιά τόν π. Παῦλο, ὅτι εἶχε παρεξηγηθεῖ ἀπό πολλούς καί αὐτό γιατί οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦν πολλές φορές ἀντίθετα μέ τήν λογική τῶν ἀνθρώπων.

Τελειώσαμε τήν τράπεζα καί πήγαμε στό Ἀτιόδειπνο. Διαβάστηκαν καί οἱ Χαιρετισμοί, ὡς εἰθισται! Κάποια στιγμή κατὰ τήν διάρκεια τῆς ἀκολουθίας περνάει δίπλα μου ὁ γέροντας καί μοῦ λέει κοιμᾶσαι; Τότε εἶχα ἀπορροφηθεῖ στό τί μέλλει γενέσθαι μέ μένα, γενικότερα! Μετά τό τέλος, τῆς ἀκολουθίας, καθίσαμε ἔξω στήν αὐλή.

Εἶπαν πολλά οἱ πατέρες! Κάποιος Κύπριος ἀδελφός τῆς μονῆς καί τότε Ἱεροσπουδαστός εἶπε: «ὅταν κάποτε μᾶς πῆγε ἐκδρομή ὁ π. Παῦλος, ὡς σχολάραχης Πατριάρχου, καί στό καίρι εἶχαμε γίνει ὄλο νερά καί ἀριμύρα, εἶχε πεῖ, ταξίδι καί ἐκδρομή δίχως ταλαιπωρία δέν ἔχει νόημα». Συζήτησαν πολλά. Σέ λίγο ὁ γέροντας μοῦ λέει, πᾶμε πάνω στό καμπαναριό, στόν ἐξώστη, νά συζητήσομε!

Ἀνεβαίνουμε τά σκαλιά, φθάσαμε στό καμπαναριό, τί θέα, φωταγωγημένη ὅλη ἡ Πάτμος! Θεά θαῦμα!

Ἀρχίσαμε τήν συνομιλία μέ τόν γέροντα. Σάν μιά βραδυά στήν ἔρημο τοῦ ἁγίου ὄρους τῆς Πάτμου! Πέρασε ἀρκετή ὥρα κεκοπιακότες, πρότεινα νά ἀναχωρήσομε γιά Ξεκούραση. Ἄν καί ἡ Ξεκούρασή μου ἦταν ἐκείνη ἡ νοερή ἐπικοινωνία τῆς συνομιλίας μέ τόν γέροντα.

Τότε, τόν ερώτησα πότε ἦταν γεννηθεῖς, εἶπε τό 1962, καί ἐγώ τό 1966. Οἱ δύο χρονιές τῶν συμπλεύσεων, τῆς ταύτισης, τῆς συνοδοιπορίας, τῆς ἐγκαρτέρησης, τῆς ἀμοιβαιότητας, τῶν συνειρημῶν, τῆς συναντίληψης, τῆς ἀλληλοκατανόησης, τῆς συναδελφουσύνης, τῆς πλήρους κατά ἄνθρωπο τελειωτικῆς ἀλληλουχίας, ὡς μιά ψυχή, ὡς ὁ ἠγαπημένος μαθητής τοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὡς ὁ φίλος τοῦ Χριστοῦ Λάζαρος, ὡς ὁ Μέγας Βασιλείος μέ τόν Γρηγόριο τόν Θεολόγο. Τόν καλοῦσε νά μείνει κοντά Του στό ἐρημητήριό του στόν Πόντο, πράγμα τό ὁποῖο ἔκανε γιά λίγο διάστημα, ὅμως ὁ κληρικός τοῦ ἐνός διέφερε ἀπό τόν ἄλλο πρὸς ὄφελος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καί τῆς διακονίας τοῦ λόγου. Καισαρείας ὁ ἕνας, Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἄλλος.

Ἀφήνω τό κενό τῆς μυστικῆς πνευματικῆς συνομιλίας: «... Ἀνάμεσα στά πολλά μοῦ πρότεινε νά ἔρθω νά διδάξω στήν Πατριάρδα καί νά βοηθῶ στήν ἀρχιγραμματεία τῆς Ἐξαρχείας.....». Ἐβαλα μετάνοια στόν γέροντα, μέ ἀσπασμό τόν χαιρέτσα καί ἀποσύρθηκα, μέ τήν εὐλογία νά ἀναπαυθῶ ἀρκετά!

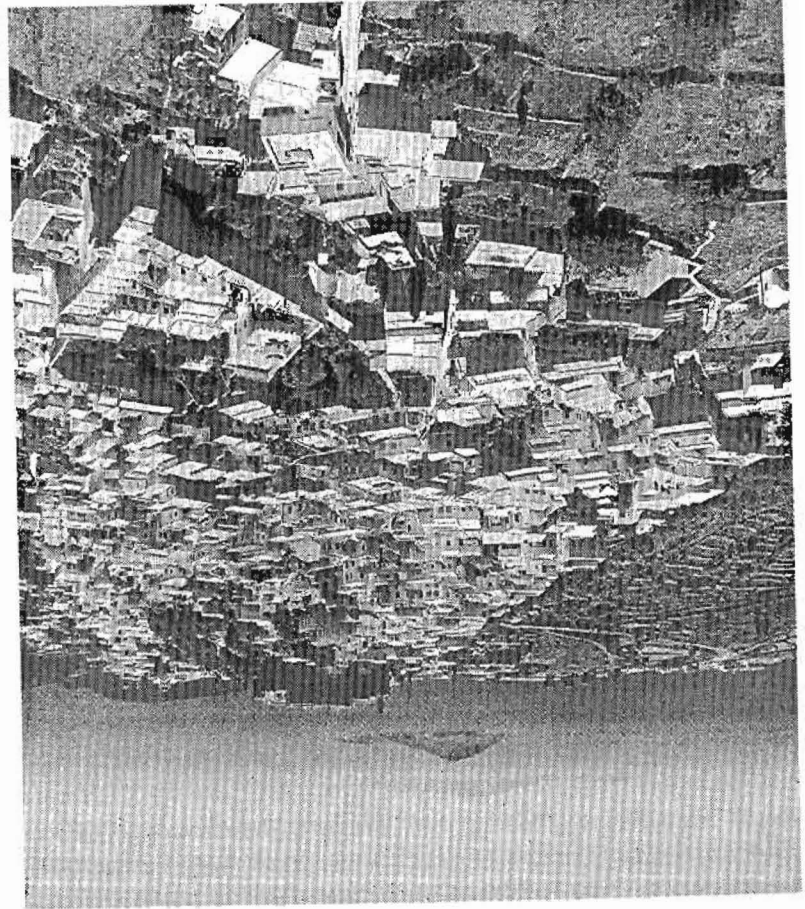
Τό πρωί, ξύπνησα καί κατέγραψα ὅλα αὐτά, μέχρι τώρα.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΕΜΠΤΗ 24/8/00**

Πέμπτη πρωί στην Πάτρα, 8:50 π.μ., κοιτάζω από το παθάρυδο κάτω, καθαρός ούρανος, καλή μέρα. Θα έτοιμαστον να βγω από το κελάι. Ξαφνικά κτυπά, το τηλέφωνο στο κελάι. Νόμισα με ζητούν από την μωνή! Κάποια κυρία ζητούσε τον π. Ίεζεμιάι! Έδωσα τα τηλέφωνα και νούπερα που είχα μαζί μου, για την γράμματεια της μωνής.

Κατέβηκα κάτω. Πηγα στο ναό, μετά στο μουσείο. Για λίγο συνομιλήσα με τον ιεροδίακονο Στυπιών, ο οποίος έλεγε την εισοδό στο Μουσείο της μωνής, κόβο-νας τα εισιτήρια στους επισκέπτες, 600 δραχ. για "Ελληνικές και 1200 δραχ. για τους ξένους. Βοηθός του έχει κάποια παιδιά, που εγγράζονται στο μοναστήρι. Πάνω στο γκαρτζογιό το 2000 το Οικουμενικό θρόνον. "Αρχαία να το ξερνάλιζω, προσαθήσα στους ιεροδίακονους του Οικουμενικού θρόνον να δω και τον σωματάρχιωτη μου π. Μάξιμο Βαζνόπουλο, μα δεν τον είδα! Μήπως έπειδη, σκέφτηκα, βγίσκται στο Λονδίνο για σπουδές; Μάλλον! Πάντως, είδα όλα τα όνηματα των γνωστων μου ιεροδίακων του θρόνον, του π. Ταρσίου, του π. Ζιτράνον, του π. Ελτιδοφόρον, του π. Βεργιάου. Διάβασα το βιογραφικό του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου "Αρχοντωνή. Ουμθήκα ό-μάλει ότι ως ελάρχιστο πνευματικό του τέκνο, δεν τον μνημονεύω πάντοτε. Μου έχει στείλει την γράμη εύλο-για του για (3) βιβλία μου, μεχρη τώρα.

*Γενική άποψη της Χώρας.*





“Αφρα για λίγο το ήμερολόγιο και σκέφθηκα να κοιτάξω λίγο στο μουσείο. Μέ συγκίνηση άκουσα την Ξεναγό, στά Άγγλικά να λέει στους ξένους ότι ο Άλέξιος Α΄ ο Κομνηνός είχε δωρίσει τό νησί στον δσιο Χριστόδουλο τής Πάτμου, για να φτιάξει μοναστήρι, τό 1088 μ.Χ. περίπου.

“Εφυγα για λίγο από τό Μουσείο και κατευθύνθηκα στην αύλή τής μονής, όπου υπάρχει τό εκθετήριο τών σχετικών βιβλίων για τήν μονή και τήν Πάτμο. Τά χάξενα για λίγο, μετά κατευθύνθηκα προς τήν γραμματεία, στό διάδρομο είδα τόν π. Ίερεμία, πήγαμε μέσα. “Όλα τά κομπιούτερ καλά τακτοποιημένα. Ύπηρεξε και καρπούζι, πού μου άρέσει! Σέ λίγο έμφανίστηκε και ο γέροντας, μάς χαιρέτισε και πήγε στό γραφείο του.

“Εμεινα εκεί συνομιλώντας μέ τόν π. Ίερεμία, τόν π. Νεκτάριο και για λίγο μέ τόν π. Συμεών. Μέ τόν π. Νεκτάριο θυμηθήκαμε παλιούς γνωστούς. Μου είπε ότι θά πήγαινε μέ τόν Συμεών, στό Σπήλαιο τής Αποκάλυψης.

Σέ λίγο αναχωρήσαμε για τό Σπήλαιο, σέ 15΄ λεπτά από τήν μονή, κατηφόρα, βρεθήκαμε στό Σπήλαιο. Οί έπισκέπτες κατά χιλιάδες. Κοσμοσυρροή! Είδα και μοναχούς καθολικούς. Μπαίνοντας, είδα τόν άνθρωπο του Σπηλαιου ο οποίος πρόσεχε για τήν πρέπουσα ένδυμασία τών επισκεπτών, άν δέν είχαν τούς εδινε κάτι να βάλουν πάνω τους. Μου είπε τό παράπονό του: «οί ξένοι κατά 80%, προσέχουν τί φορούν στό προσκύνημα, αυτοί πού δέν άκούν και δέν πειθαρχούν πολλές φορές είναι οί “Ελληνες!». Κατευθύνθηκα κάτω, κατέβηκα τά σκαλιά και βρεθήκα στο Σπήλαιο. Έχεινη την ώρα ο προϊστάμενος του Σπηλαιου άρχμ. π. Ισίδωρος Ψαρρός, διευθυντής δημοτικού σχολείου στην Σκάλα άνέπτυσσε τό ιστορικό του προσκυνήματος. Μίλησε για τόν Θεολόγο Ιωάννη, μάς έδειξε τόν χώρο πάνω στο βράχο όπου κοιμόταν και προσευχόταν. Έκει ο Ιωάννης είχε μείνει εξόριστος για (2) χρόνια, όπου έγραψε τήν ‘Αποκάλυψη, καθ’ υπαγόρευση στον μαθητή του

Πρόχρο... Τά τελευταία λόγια του γηραιου Θεολόγου Ιωάννου, όπως μάς είπε, ήταν τά εξής: «Αγαπάτε άλλλους...».

Βγήκαμε έξω, και είπα να βγάλουμε μια άναμνηστική φωτογραφία μέ τούς δύο ιερείς, στην είσοδο του προσκυνήματος. Μετά άναζητήσαμε μέσο για έπιστροφή στο γεύμα, στη μονή. Περιμέναμε άρκετά, βρήκαμε κάποιο ταξί, φθάσαμε στην ώρα μας.

Τό μεσημεριανό ήταν ψάρι, σαλάτα, γλυκό, καρπούζι. “Εφαγα! Κουρασμένος ανέβηκα για άνάπαυση. Μέχρι τώρα πού ξύπνησα και γράφω αυτά. Κατέβηκα κάτω στην αύλή. Περιμένα λίγο και κατευθύνθηκα προς τήν έξοδο. Ρώτησα τόν πορτάρη άν είδε τόν π. Ν. από τήν Άμφισσα. Είπε όχι! Περιμένα λίγο και να σου! Μαζί και ο π. Σ., ο πρώην Άγιοπαυλίτης, ο οποίος τώρα βρισκόταν στην μονή του Ιωάννου του Θεολόγου. Μου είπαν ότι θά πήγαιναν για τόν Κάμπο, για τό κάθισμα του Άγώρη και τό λιβάδι τών καλογήρων. Ακολούθησα, κι’ έγώ! Πήραμε ταξί και σέ 15΄ λεπτά βρεθήκαμε στο «λιβάδι τών καλογήρων» κάτω στην παραλία, έχει και τό ναίδριο πού εορτάζει στα έννιάμερα τής Παναγίας. Τό περιποιείται μια οικογένεια ή οποία πληρώνει τό ένοικό της στην γυναικεία μονή του Ευαγγελισμου, περίπου 300.000 δραχ. τό χρόνο. Καλλιεργούν κολοκύθια, ντομάτες, άγγούρια, καρπούζια και έχουν τίς άγελάδες τους. Ύπάρχει νερό άφθονο. Ωραίο ήσυχαστήριο! Δέν έχει ρευμα!

Μετά άνηφορίσαμε για τόν Άγώρη μέ τά πόδια 15΄ λεπτά, καθοδόν είπαμε πολλά!

Ρώτησα τόν πρώην Άγιοπαυλίτη π. Σ., άν πριν από (15) χρόνια είχαν δοκιμο κάποιο συνταξιούχο από τήν Κεφαλονιά. Ναι μου είπε, τόν οποιο ονόμασαν Μακάριο! Αυτός είχε οικογένεια, ήταν πολύτεκνος αλλά σ’ αυτήν τήν ηλικία θέλησε να ήσυχάσει παρά τίς άντιρρήσεις τής συζύγου του. Τελικά τά κατάφερε!

Μάς μίλησε για έναν ιερομόναχο γέροντα τής αγίου

Παύλου, που τὰ τελευταία χρόνια λόγο της πάθησης των ματιών του είχε καταβληθεί και ἐθελίβετο που δέν μπορούσε νά κάνει τίς μετάνοιές του. Κάποτε που ἐπισκέφθηκε τὸ γιατρό, τὸν γώπησε, πότε θά μπορούσε πάλι νά ἀρχίσει τίς μετάνοιες; Ἐκείνος τοῦ εἶπε: ποτέ πιά! Ρώτησε: «κι ἂν βρῶ κάποιο κόλπο;». Τότε κἄνε τες, εἶπε ὁ γιατρός! Ὁ γέγοντας εἶχε βρεῖ κόλπο, γονατιστός νά σκύβει και νά κάνει τίς μετάνοιές του. Ὁμως, χρειάσθηκε νά πᾶει πάλι, στὸ γιατρό και ἀποκάλυψε τὸ κόλπο του. Δέν τὸν ξανά ἄφησε ὁ γιατρός, εἶχε ἐπιδεινωθεῖ ἡ κατάστασή του. Εἶχε ὡς κανόνα 300 ἑδαιφιές μετάνοιες. Στούς μοναχοὺς ἔβαζε 150 μετάνοιες και στοὺς ἐδοκίμους 50 μετάνοιες. Ὅσοι ἔχαναν τὸν Ὁρθρο τοὺς ἔβαζε νά κάνουν 33 κομποσχοινία τρακοδάκια, μικρές μετάνοιες. Ὅσοι ἔχαναν τὴν ἀγγυτνια θά ἔκαναν 150 κομποσχοινία τρακοδάκια.

Τώρα θυμήθηκα τὴν ἐπίσκεψή μου τὸ 1988 ἢ 89 στὸ Ὅρος, μαζί με φίλους Σέβρους και τὸν ἱερομόναχο π. Πέτρο, ἀπὸ τὸ Μπανάρ. Στὸ δρόμο ἀπὸ τὸ λιμάνι γιὰ τὴν ἀγίου Παύλου, συνάντησα κάποιους Γάλλους και ἔπιπασε τὴν κουβέντα μαζί τους. Ὅταν φτάσαμε στὸ μοναστήρι, τέθηκε θέμα, ἂν θά χωρέσουμε ὄλοι γιὰ τὴν φιλοξενία. Ὁ π. Πέτρος θέλησε νά βοηθήσει τοὺς Γάλλους. Μαζί μου, στὴν παρῆα μας μιλούσαμε Σεββικά. Σέ μία στιγμή μπερδεύεται και μᾶς μιλά ἑμένα Γάλλικά και στοὺς Γάλλους Σεββικά, ἦταν κἀτι τὸ ἔλα νά δεις! Ὁ π. Πέτρος πολὺνῶστος και ἀτάλως, σπάνια βρίζαυς στις μέρες μας τέτοιους κληρικούς.

Μέ τὰ πολλά τακτοποιήθηκε. Θελήσαμε νά δοῦμε και τὸν γέγοντα ἠγούμενο τῆς μονῆς, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε εὐλογία, κάποιες εἰκονίτσες. Ὁ π. Πέτρος τὸν γώπησε πὼς μπορεῖ κάποιος νά γίνει μοναχός, τί πρέπει νά κάνει; Ἀκούσαμε τὰ σχετικά ἀπὸ τὸν ἔξοντα ἠγούμενο. Μαζί μας ἦταν και ὁ Σιδαν, ὁ μετέπειτα Σέβρος μοναχός στὸ Decani στή Σεββία. Ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειψε τὴν λαμπρὴ του σταδιοδρομία στὸ τμήμα Ἱστορίας τοῦ

Πανεπιστημίου Βελγυγαδίου και διέπρεψε και διαπρέπει ὡς μοναχός, σήμερα με ἀυταράγηση και ἀυτοθυσία.

Φθάσαμε τελικά στὸν Ἀγιώρη, δέν βρήκαμε τὸ κλειδί γιὰ νά πρσοκυνήσουμε. Ἐβγαλα κάποια φωτογραφία. Σέ λίγο ἔφρασε τὸ ταξί, που μᾶς εἶχε φέρει και τοῦ εἶχαμε πει τὴν προκαθορισμένη ὥρα νά ἔθθει νά μᾶς πάγει. Εσκινήσαμε γιὰ τὴν ἐπιστροφή. Περάσαμε ἀπὸ τὸν Κάμπιο (χωριὸ παραδοσιακό με ἑξαιρέτους ἀνθρώπους), περαστικά χαιρέτιασε τὸν πατᾶ τοῦ χωριοῦ. Ἀπὸ τὸ χωριὸ αὐτὸ κατάγεται μία παλιά γνωστή ἀπὸ τὴν Θεολογικὴ Σχολὴ Βελγυγαδίου, ἡ Δέσποινα ἢ Παιμέου, ὁ ἱερέας και ὁ ψάλτης τοῦ χωριοῦ, εἶναι συγγενεῖς της. Συνείχαμε με τὸ ταξί, φθάσαμε στὸ λιμάνι, εἶδαμε τὸν Ἱερεμία που περῶμενε ταξί, ἐμείς προχωρήσαμε και ἀρχίσαμε νά ἀνεβαίνουμε γιὰ τὴν Χώρα. Φθάσαμε λίγο πρὶν τὴν Τράπεζα.

Φάγαμε και ἄμέσως μετὰ στὸ Ἀπόδειπτο. Ὁ γέγοντας μᾶς χαιρέτισε και εὐχήθηκε καλὴ ἀνάπαυση. Ἐμειναν κάποιοι πατέρες και συνομιλοῦσαν μεταξύ τους. Ὁ ἱεροδιάκονος Σημεών, διακριτικότητας, δώδεκα ἔτη στὸ μοναστήρι αὐτό, ἦσυχος και ταπεινός. Προτεινω στὸν π. Ν. νά πᾶμε πάνω στὸ Καμταναγιὸ νά καθίσουμε, ἔχει θεά ὄλη τὴν Πάρμο. Πήγαμε πάνω, εἶδαμε τὸν π. Παῖσιο τὸν Κουτλουμουσιανό, νά ἀγιογραφεῖ. Καθίσουμε λίγο μαζί του, και θυμηθήκαμε τὰ παλιά, ὅταν πρὸ 10-13 χρόνια πηγαίναμε μαζί στὸν γέγοντα Παῖσιο στὸ Ὅρος, ἐπίσης και συζητήσεις που εἶχαμε κάνει στὸ Κουτλουμουῖο. Ὁ ἴδιος θυμήθηκε ὅτι εἶχα γράψει τὸ βιβλίο με τίτλο: «Ἄγνωστες Ὅσιαιες Μορφές Ἀγιορειτῶν τοῦ 19ου αἰῶνα».

Μετὰ ἀπὸ λίγο πήγαμε με τὸν π. Ν. στις καμπάνες καθίσουμε γιὰ 30' λεπτά και συνομιλήσαμε γιὰ πολλά πράγματα. Γιὰ λαϊκούς και γιὰ κληρικούς. Γιὰ τὸ ἔργο του στὴν Ἄμφισσα. Γιὰ φίλους μας μοναχοὺς. Γιὰ τὸν γέγοντά του Ἱερεμία Φούντα. Γιὰ τὸν γέγοντα Ἄδρέ-



του νησιού. Περνιτό να θυμησείτε ότι το μοναστήρι της Πάτιου, φιλοξενεί την άρχιεπισκοπία της Πά-  
τρισταρχικής Ξεσάρχος είναι ο καθηνουήμενος της  
μονής και κατά την παλαιά τάξη σχολάδχης της Πα-  
τρισταρχίας. Ο νυν καθηνουήμενος είναι Πάτιος,  
άρχιμ. π. Αντίτας Νικητάδς, άνηψιός του άεμνηστου  
άρχιμ. π. Παύλου Νικητάδς. Είναι διάκτωρ της Θεο-  
λογικής Σχολής Α.Π.Θ. Χειροτονήθηκε διάκωος το  
1988, άπό τον τότε Φιλανδέλφειας Βαθλογομαιο Άρχο-  
ντων. Διορίσθηκε καθηνουήμενος της εκ-  
παίδευση, διδάξε στην Πάτιμιάδς, στο Ε.Ε.Α. Κιλκίς  
και στην Αθωνιάδς. Τον Ιανουάριο του 2000, με έντο-  
λή του πνευματικού του πατέδς Οικουμηνικού Πα-  
τριάρχου Βαθλογομαιο, κατέφθασαν δυο έλκώοτεδς  
στis Κάρυες του Άγιου Όδου. Παρέλαβαν τον ίδιο με  
την ζυνοδία του και τους όδηγησαν στην Πάτιμ. Ο-  
που με παρουσία του Άρχιεπισκοπία της Πάτιμιαρχ-  
κής ζυνοδου και άλλων, ο άρχιμ. π. Αντίτας, εκάξεθη-  
κε ισοδίου ηγούμενος της μονής. Το Κουρηνουμιοισανό  
καλλι του των Άρχιεπισκοπίατων, στη σκήτη Κουρηνουμιο-  
σιου, όεν τό εκκατέλειψε, εκεί πατέμεινε ο Τωδηνουμιο-  
μοναχός π. Τάβηλη. Πόιν άπό 15 ημεδς, όταν ειχα έ-  
πισκεφθεί τό Όδος, με την ενάλογία του π. Αντίτας έπι-  
πέδς. Ουμιάμιο καναμπε έσπερνό και άπόδερνω στα έλ-  
ληνικά, γιαι ο π. Τάβηλη συνήθως τά διαβάζε στα Τε-  
σπαστικά. Άκόμιο όέν έχει μάθει την λειτουργική εκκλη-  
σιαστική γλώσσα παόότι την μιλάει πολν καλά.

Τότε θυμηθήκα την περσάφωση που ειχα κανει για  
την γυναικία μονή του αγίου Τωδηνου Άλιου, Ηλιου, Λου-  
τρά Αίδηφου, περσάφωση άπό τό ζυνοδισαριστή του π.  
Τουστινου Πόποβιτς για τον βίο της όοιας Νίνας, της

φωτιστρία της Τωδηνίας. Είδα την γράφη τους, όέν  
ταριδιάζει με καμμία, όύτε με την Ρωσική που έέδω, όύ-  
τε με την Τουρκική, όύτε με την Άραβική. Είναι ίδια-  
ζουσα γλώσσα και γράφη, Τωδηνιανή. Έχουν άυτόνο-  
μο Πατρισταρχείο, πατρισταρχής ο νυν όνομάζεται Ηλιός,  
έχουν και Θεολογική Σχολή στην Τιφλίδα. Τωσότη με  
τό Χρυσόμιαλο Δεδς, άπό την άρχαιοτητα. Άπ' ότι  
μου ειπε ο π. Τάβηλη, ο πατρισταρχής τους θέλει να τους  
μεταφράσει κείμενα θεολογικά και εκκλησιαστικά, όταν  
θα έξει πολν καλά τά έλληνικά. Εύχόμιαστε.

Έκουράστηκα για λίγο σηκώθηκα στις 7:55 π.μ. και  
κατέβηκα γρήγορα κάτω. Ο π. Νεκτάριος ηδη περμιε-  
νε. Νάτος και ο παπα-ζυμείων. "Εφθάσαν και οι έγγα-  
ζόμενοι στη μονή γαίκοι, μάς καλημέρισαν! Τότε έφθα-  
σε και κάποιος γαίκος για να χαίρετησει τον γέροντα,  
φέροντάς του χαιρετισμιάτα άπό τον π. Ζτέφανο ίερομό-  
ναχο ίδρυτή ησυχαστηρίου στο Μικρόκαστρο, ηηργο-  
πόλεως ζιατιστής. Βγήκαμε έξω, κατηφορισάμε στο μι-  
κρό σοκάκι, περνώντας μάς καλημέρισαν, οι διάφοροι  
παπάμιατενιάδες, που πουόυν τά άναμνηστικά για τους  
έπισκοπες-τουδολτες. Φθάσαμε στο σημείο στασης του  
λεωφορείου και τών ταςί. Εκεί που περμιένιαμε άκού-  
σαμε τις ειδήσεις των 8:00 και... όπου άκούσαμε την έ-  
πιστολή δηλώση του Άρχιεπισκοπώτου για τό μάθημα των  
θρησκευτικών, ότι θα πδεται να παδάμεινει ως έχει. Με  
περμιεγία στην συνεχεια άκουσα τον έκπιδόσωπο τυ-  
που της Ν.Δ. Άδη Σπηλιωτόπουλο, τον συνοληλικό και  
συνιαριστή, ο όποιος δήλωσε μάλλον την σνμιαφωνη  
γλώση για την άποροπορητή του μάθηματος των θρησκευ-  
τικών άπό την βαθλογογία των μαθημάτων πδός εισα-  
γώση στην Τριδβάβημια εκπαίδευση. "Άς μόνυ έπιρπαπει  
στο μάθημα των θρησκευτικών στα Άντικακά χδόνια.  
Μάμια ο συλλεφεάς θεολόγος Καθηνουήμενος κ. Ζωκρά-



67708809323  
39

γίες! Πώς λοιπόν τόσα χρόνια μόνο πενήντα εκατομμύρια στο λογαριασμό τής μονής; Άξιο άπορίας! Και κάποιιο μοναχοί να έχουν εκατομμύρια στο όνομά τους; Ίσως, γιατί ήταν ιδιορρηθμοί!

~~Άσχετα με το θέμα του Κασσιόβου, πηγαίνε ο τότε φιλοδελφικός τακτικός μετέγενετός η Γεράσιμος πρόβατο επί τήν πύλην του Γεράσιμου. Δέ εγενετό, πρό τήν πύλην, είσαι σέ Απερίμωτο. Εάν όλαι αυτοί βρισκονταν στην δικαιοδοσία τής Έλλαδικής Εκκλησίας, μάλλον, θα είχαν καθαιρεθεί, πολλοί, τό λέμε. Όμως η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία «οικονομεί», έως καιρού! Ο νυν πατριάρχης ως γνωστόν είναι ειδικός κανονολόγος, γνωρίζει τα στοιχεία τής αξιόποινης πράξης, καθώς και την έπιβολή τής ποινης.~~

~~Από Πατριάρχους κέρτεροι, έκαθεν βασιλείαεις σέ αν Κομμύρα και έτέπειτα μέ φέρονεν θερενε, υπατάσσεται και βιοτή, γνόταν κερμητό θέσπτο. Επιπλέον είχαν κληροληφθεί ότι, άναμίχθηκε κέποιος μοναχός σέ μάγια, κατά κέποιου νέου, ό όποιος πηγανέ σπό κέθισμα τεκτικά, έταν όμως, έπαψε να πηγαινει γνεί έφραβωνιάστικε, τού έκαναν μάγα. Τελικά άφραβήθησέ ο νέος, τριγύριζε σπό λιμάνι σέν τρελός. Έφρα κέποιος έχει σηνέλει.~~

Οί παλιοί, ήταν κράτος έν κράτει, στην Πάτμο. Αυτό τό κατεστημένο άκόμα έμποδίζει τόν νυν καθηγούμενο, όμως φαίνεται ότι τά πράγματα θα μπουν στο όρομό τους.

Προσάραξε τό δελφίνοι και πλησιάσαμε. Σέ λίγο μπήκαμε μέσα. Ο γέροντας είχε δώσει εύλογία, ώστε νά μάς πληρωθούν τά εισιτήρια τής διαδρομής. Ήταν 4.500 δραχ. έκάστου, από Πάτμο πρός Κάλυμνο. Νάνα εύλογημένο!

Ξεκινήσαμε και σέ 15' λεπτά φθάσαμε στους Λειψούς, στο μικρό αυτό νησί, δικαιοδοσίας τής Έξαρχείας. Από τό λιμανάκι φάνηκε ό ναός τού άγιου Νικολάου και η Παναγία τού Χάρου (ονομάζεται έτσι γιατί

της Νίκας κάποτε τού είχε κάνει τήν έξής άστεία παρατήρηση: «μή κάθεστε μαζί έσύ και ό Στ. Σκαφέλος» (ό κ. Σκαφέλος είναι μαθητής τού κ. Χατζημάρκου και καθηγητής φιλόλογος, καλλίφωνος πρωτοψάλτης στην Άχαία).

Έφτασε τό ταξί, μπήκαμε μέσα, σύντομα διανύσαμε τά 4,5 χιλόμετρα και φθάσαμε στο λιμάνι. Ρώτησα τόν παπα-Συμεών πού βρισκεται η Έμπορική Τράπεζα και άφου μου έδειξε, κατευθύνθηκα νά πάρω λίγα χρήματα, μέ τήν γνωστή κάρτα. Πέρασα από τά μικρά σοκάκια τού λιμανισού και γύρισα σχεδόν κατά μήκος τής θάλασσας. Μή ξεχάσω νά σημειώσω ότι η Έμπορική βρισκεται δίπλα στο Πνευματικό Κέντρο τού Δήμου Πάτμου, στο όποιο, όπως είδα στην άνακοίνωση, άπόψε θα παίξουν τό έργο: «ό μικρός πρίγκηπας», θυμήθηκα ότι είχαν στείλει πρόσκληση σχετική στον γέροντα, και είχε πει, ίσως πηγαίναμε. Γύρισα στους πατέρες, είχαν καθίσει στο καφενεδάκι, δίπλα στη θάλασσα, εκεί πού πιάναει τό δελφίνοι, γιά Κάλυμνο. Έπιναν καφέ, παρήγγειλα κι' έγώ δικό μου, έλαφρύ έλληνικό γλυκό. Ένώ πίναμε τόν καφέ μας, βλέπαμε άπέναντι τήν Κουμάντα. Λίγο ψηλά, από τό λιμάνι, μέ δένδρα πολλά. Εκεί μέχρι πρίν από ένα έξάμηνο περίπου, ζούσε ό παπα-Γερασιμος, μοναχός τής μονής. Μετά τήν άνάληψη-τοποθέτηση τού γέροντα Άντίπα ως καθηγούμενου, πολλοί παλαιοί έγκατέλειψαν τήν μονή και τά καθίσματα. Δέν δέχθηκαν νά άκολουθήσουν τό κοινοβιακό σύστημα τού γέροντα. Μέχρι τότε η ιδιορρηθμία τους ήταν, ίσως, και έν πολυλογς σκανδαλώδης. Άπ' ότι μάς ειπε ό παπα-Συμεών βρέθηκαν πολλά χρήματα. Άξιο άπορίας; Βέβαια τώρα έχει αναλάβει η Έλληνική Δικαιοσύνη νά έξιχνιάσει, τό πόθεν έσχες! Στην μονή βρέθηκαν μόνο 50.000.000 δραχ. και αυτά, άκίνητα, πρός τό παρόν. Η μονή συντηρείται από τόν όβολό των προσκυνητών, στην έκκλησία, στο μουσείο, στην έκθεση. Παρόλα αυτά στην διάφεια τού έξαμήνου, έμειναν και ύπόλοιπο γιά εύλο-

στην εικόνα ή Παναγία κρατάει τόν Χριστό Έσταυρωμένο). Σ' αυτή την εικόνα βλέπουν κλίμα τό Πάσχα και τό κολοκαίρι άνθίζουν, μου υπενθύμισε ό παπα-Νεκτάριος δίπλα μου, ενώ καθόμαστε στο δελφινι και τά καταγράφω όλα αυτά σήμερα.

Συνεχίσαμε για την Λέγο και σε 30' λεπτά φτάσαμε. Άρκετή κίνηση. Ίσως γιατί άρκετά διαφημίστηκε φέτος και στην τηλεόραση.

Αυτά τά έγγραφα, έν πλώ, χάριν και στην καλή διάθεση της συνοδοϋ, που μου έδωσε να άκουμπώ τό βιβλίο του δελφινιου, μέ τίτλο: Ήμερολόγιο Μηχανής, έλληνικό έμπορικό ναυτικό. Μερικιά άπό τά γραφόμενα σ' αυτό, π.χ. παραλαβή καυσίμων, άλλαγή άντλίας, φίλτρου, λαδιών κ.ά. Τό κινητό τηλέφωνο κτύπησε και άκούστηκε ότι ό ν/ν Φωκίδος είναι βαρεια άσθενής. Έκεί στη Μητροπόλή του είναι ό γνωστός άρχιμ. Νεκτάριος Μουλατσιώτης άπό τό βιβλίο του: «Πότε θά γίνει ή Δευτέρα Παρουσία», και τό CD μέ τους «Παπαδοκώδες», όπως έσφαιμένα τους όνόμασαν μερικοί!

Θυμήθηκα και τόν σκοπό του ταξιδιου μας, να πάμε στην Κάλυμνο να προσκυνησουμε στον άγιο Σάββα τόν έν Καλύμνω τόν νεοφανή.

Άλλά άς σημειώσω, τό πάθημα-μάθημα του παπα-Δαυιδ χθές βγάδου που περιέμενε στην Σκάλα-Λιμάνι της Πάτμου, κάποιους γνωστούς του. Έφτασαν περίπου 12:00 μεσάνυχτα, ήταν νηοτικοί, θέλησαν κάτι να φάνε σε έστιατόριο, πήγαν. Μά που μετά να βρουν ταξί; Τέτοια άγχα; Τους βρήκε ξινό τό κρέας! Έφτασαν μέχρι πάνω στο μοναστήρι με τά πόδια! Δοκιμασία! Άρσασε καλή, κακή;

Τρομάξω, λιγάκι, γιατί τά (5) μπροφό, μάλλον έννιαν περισοτέρα. Παρά την καθησυχαστική ήρεμία της συνοδοϋ. Βλέπω δύο μικρά παιδιά, ήδη έχουν κάνει έμετοι! Αυτά έχει ή ταχύτητα. Η πλήθυση της γνώσης, ή σοφία τών άνθρώπων, ή πρόοδος της τεχνολογίας. Τό πέταγμα του μυμηγκιου! Έτσι πεθαίνει, χάνεται! Αυτό

θυμίζει λίγο Άποκάλυψη Ίωάννου Θεολόγου; Όχι μόνο, έπίσης και Δαυιήλ ΙΒ' κεφ.

Ρώτησα την συνοδό εάν έχει κάνει ναυοσοστική, είτε ότι είναι όλοι υποχρεωμένοι να ξέσουν. Η έταρεία κάνει δομολόγια μέχρι την έδρα τους την Σάμο. Άπό Σάμο, οι Τουρκικές άκτές με δελφίνι άπέχουν 30' λεπτά. Έπίσης και άπό Κάλυμνο, όπου άπέναντι είναι τό Κουσάνασι. Σε λίγο θυμήθηκα την χθεσινή εύχη του γέροντα κατά τό τέλος της βραδυνης τράπεζας, άντε και «Κάλυμνου...». Η άγίατη του μάς έχει σκλάβώσει. Μας κέσασε χθές γλυκό για τά γενεθλιά του. Μετά την χθεσινοβραδυνη τράπεζα, του είπα ότι με έχει ένεπνεύσει πολύ στον τρόπο ζωής, ό Παπαδιδαιμάνης, ό Μωγαϊτιδης, ό Τριμερέλας, παρά τις άποκαίσεις του σε θέματα έδημνείας, όπως στο έπίμωχο 20ο και 21ο κεφ. της έδημνείας της Άποκάλυψης του Ίωάννη. Σπουδάσα σε Σλαβική Χώρα και ό τρόπος θεολογίας και βιωτής μου έχει ένεπνεύσει και ένα είδος σαλότητας. Θυμάμαι μετά τό μάθημα της Παρτολογίας, τακτικά και άλλά ό καθηγητής Άθανάσιος Γέβριτς μάς έπαινε να παίξουμε μπάλα στο Καλεμέγτραν, δίπλα εκεί όπου θανάτωσαν οι Αυτοκρατοκοί τόν γενναίο Ρήγα Φεραίο. Προχθές, είχε τά όνομαστήριά του ό Μιτάτοκας Ειδηναίος, ό γέροντας δέν τόν ξέχασε του έστειλε εύχητήριο fax.

Άκουσα την άνακοίνωση στο δελφίνι, φθάνουμε στην Κάλυμνο, άς έτοιμαστούμε ήταν οι συνοδοιπόροι μας πατέρες. Προσαγάξαμε έπιτυχώς. Βρήκαμε έξω και μάς περιέμενε ό π. Ίγνάτιος, έγγαμος κληρικός στην Κάλυμνο, έφημέριος στο εκεί μετόχι της Πάτμου τών Αγίων Άποστόλων.

Μπήκαμε στο αυτοκίνητό του και άκολούθησαμε τό πρόγραμμα που είχε για μάς έτοιμάσει. Μας πήγε πρώτα στη μονή του άγιου Σάββα του πρώην άγορευτή άγιαννανίτη, του έν Καλύμνω κουμηθέντος. Στη μονή ήταν έπισκέπτης και ό μητροπολίτης Καλύμνου Νεκτάριος. Η γερόντισσα μάς ξενάγησε, στους οίκειους χώ-

γους του γέγοντα. Έβγαλα και φωτογραφία. Μετά φυ-  
 λαμε και πήγαμε στο γυναικείο μοναστήρι του γέγοντα  
 Αμφιλόχιου Τσούκου, εφφράξαν την βρέθηκα στο με-  
 τόχι του. Η γέγοντισα από παλαιά οικογένεια της  
 Καλύμνου, με εβλέπεια και άρχοντια. Με συνεκλήθησε.  
 Μετά πήγαμε στο μετόχι της Πάριου των Άγιων Άπο-  
 στόλων, ήταν ένα κθήματα ησυχαστικό ερημικό και η-  
 συχο, κτίσμα του Ιλου αιώνα, με θαυμαστές άγιολογα-  
 φίες. Πήγαμε το δόξιο της επιστοφής για το λιμάνι.  
 Προτάθηκε να γυμναστούμε κάτω σου κόντα σου άρχίζε-  
 το δελφίνι. Οι πατέρες έφρασαν! Έμεινα, άγγισσε να φε-  
 ρει, το φαινό, μάλλον το έχεσε. Τελικά έφραμα για  
 μερίδα πατάτες, δυο κοκαλάδες και μισή μερίδα χταπό-  
 δι ψητοί Φυλαίτε βιαστικά για να προλάβουμαι! Όπως  
 στο δελφίνι παρομοιαστικε πρόβλημα ημετανικό, μάλα-  
 λον της ανάλιας, όπως έμαθα. Αυτό η καθυστέρηση  
 κέρτισε (2) ώδες. Για να μην περιμένω στο λιμάνι έκα-  
 να μερίδες βότες σε όλη την κατά μήκος πασαλία της  
 Καλύμνου, άγροσσια και σφυγγάρι. Έρεστέψα και  
 καταγάφα τις έπιπιδες της ημερας. Πάνω στο ρεστέ-  
 ζι του καφεζελου διατάσσεται θάλασσα την έφημη εδι-  
 οα: Ένημέρωση, 4/8/2000, στην πρώτη σελίδα, είχε δυο  
 φωτογραφίες από το 2ο ζευδείο Άποδής των Άχαιών,  
 όπου τονίζε το σύνθημα «κάθε έλληνας διογενής φρου-  
 ρός κ' έπιτορικός άκούουθος». Χάριτα ποσό για τι συμ-  
 μερία τις εβλέπεις του ζευδείου, διετέλεσε  
 Άχαιός για σουδες στο έξωτετικό και έπι-  
 πάζον στην Κάλυμνο βεν περιμένα, στην πρώτη σελίδα  
 να δω αυτά τα νεα.

Διπλα έδω στην θάλασσα, σνεχώς χάζενα τα κακία  
 με τους τουδότες που ηλιαναν στις βραχονησίδες, για  
 μάνα και για να τις φωτογραφίσουν. Θαύμα αυτά τα  
 καταγάλανα νερά της Εγγάδας μας. Τελικά μαρκάμε  
 στο δελφίνι να σουβλερωθώ και να λιάψω τα στοιχειά  
 και τα πνευματικά λωθίσματα, από δαικές πορφές

της πνευματικής γενιάς, για τον Ζάββα εν Καλύμνω,  
 για τον εκ Πάριου άκητη διο Αμφιλόχο Μακρή, τον  
 ιερομόναχο Τεόθεο Κουδούνη, κ.ά. Στα χείρια μου  
 κγατω το βιβλίο: «Έρεγοντικό της Καλύμνου», όωγο της  
 γέγοντισας Άγνης, που για λίγα λεπτά της ώρας την  
 άκουσα και πολλά με διδάξε, με την άπαότητά της, την  
 εβλέπεια της, την διοόνητά της, την άρχοντια της, όσο  
 λίγο και λίγες. Αυτές οι δαικές πορφές που βίωσαν  
 και βίωσαν τον Όρθόδοξο μοναχισμό στα κατορθάχα-  
 λα βράχια των εβλογημένων αυτών νησιών.  
 Το νηδέχο Ήργο κλίμα των νησιών είναι κατάλληλο  
 για άνθωπους όπως είναι οι μοναχοί που έξαστώνται,  
 κυδώς από τον Θεό και όχι από τους γιατιόους  
 και τους θεσάτερες του κόσμου τουτου, άφοδ ζούν με  
 νητείες και προσευχές έξουθενώνοντας το σώμα, και  
 έλνευδώνοντας το πνεύμα. Τα ψηλά βουνά μοσομαυρι-  
 σπία από θύλακα, θυμάρι και φασκομαλιά, έχουν τα  
 περιφιηα σπηλιά, τικθά και μεζάλα, χαδάδες, ερημη-  
 κές παλιές και παδαλές, όπου εβκόλα οι διαμαθήτες  
 για ησυχία και γαλήνη ψυχής μαροδών, να βρούν την  
 πομπόθητη ηπειρία και γαλήνη όπου τους ερημηκόις μα-  
 κακία ζώη, φτερωτώς έδωρι πτερουμένους!  
 Οι πνευκαθάδες θάλασσες γυρω από τις βραχονησι-  
 δες, τα διαπατα παλτου καταλένα εκκαλησάκια, όα  
 μάσι σε σνολο, όμοιάζον αν τεδίατα παρομένα,  
 που όα ησίζι νηλον και δόξιάζον τον άκροφο Δη-  
 τιουδλό του παντός. Οι γλυκομήλητοι Καλύμνιοι, άλλά  
 και οι φιλόξενοι Πατινιώτες, είναι οι φυσικοί και πνευ-  
 ματικοί φροδοί της Όρθόδοξίας.

Εάν θέλουμε να διαπιστώσουμε την ούοια του μονα-  
 χισμού, θα πρεπει να θυμηθούμε τους μακαριστούς του  
 Χείτου. Την ελικιδινή μετάνοια, τα δακρυα, που κα-  
 θαρίζουν την καρδιά! Μη ξεχνούμε ότι τα όρθόδοξα  
 μοναστήρια της διατηρούσαν τα κρυφα σχολεία κατά  
 την διακεία της τουρκικής σκαλαβιάς. Τα τεδίαστια κτι-  
 ριακά σνεκοτηματα του άγιου Όρους, των Μερτωδών,

ντα Αμφιάχου Μακρή, με πρωτοψάλτσα την δασκά-  
 λα Καλλιόπη Τουνάκη, μετέπειτα μοναχή Εβυτοχία της  
 ιεράς μονής «Εβυαγγελισμού» της Πάτμου. Ζήτησα σ'  
 αυτή τη μονή ανθίζει ο λυνακίσιος μοναχισμός, είναι τό-  
 καμάρι του οικουμενικού θρόνου. Εφημέριος και πνευ-  
 ματικός της μονής τυγχάνει ο σεβαστός ιερομόναχος π.  
 Ηλίας, με καταγωγή από το Μωριά. Το Πάσχα του  
 2000, τον γνώρισα για πρώτη φορά, όταν τον άκουσα  
 να μιλά γωσικά σε μία ξένη. Τον γνώρισα που τό έμαθε  
 και μου είπε στην Θεολογική Ζυχολή του Αγίου Σεργίου  
 στο Παρίσι. Συγκινηθήκα! Εκεί ομιλούσαν και οι δικοί  
 μου καθηγητές έπισκοποι Αμφιάχιος Ράντοβιτς, Αθα-  
 νάσιος Τιεβτις κ.ά. Οι τόσο άρτοι και τόσο ουσιαστι-  
 και για την θεολογία και την όρθοδοξία. Την θεολογική  
 Ζυχολή του Αγίου Σεργίου είχα επισκεφθεί τό 1989. Το-  
 τε ήταν φοιτητής εκεί ο φίλος Εμμανουήλ Μαγελάος  
 από τον Άγιο Νικόλαο Κρήτης, γιος του έκλεκτου συ-  
 ναδέλφου νυν Ζυχολάχου Α.Ε.Σ. Κρήτης.

Η μοναχή Σεβαστή Άλαχούδου τό 1939 πήγε από  
 την Κάλυμνο στην Ι.Μ. Εβυαγγελισμού Πάτμου, όπου  
 διακόνησε όσακα για δέκα χρόνια. Ο υπερβολικός της  
 ζήλος, στο ζήτωμα, στο φούργο, στο πλύσιμο, ήταν πα-  
 ραδειγματικός, αλλά συντομία άσβηνσε, και τό 1949, έ-  
 πείσθηκε στο ησυχαστήριο της Αναλήψεως στην Κάλυ-  
 μνο. Μετά τον π. Αμφιάχιο Μακρή, συνέχισε ως πνευ-  
 ματικός τους ο π. Παύλος Νικητάς.

Ένας άλλος φαινός άσπρη της Πάτμου ήταν ο μο-  
 ναχός Νικηφόρος Άσπρας, ό όποιος για είκοσι χρόνια  
 έζησε στο άσκητήριο του μνηστοδος Ίωσηφ στο Κουβα-  
 ρι της Πάτμου. Τό 1960, 57 έτων, έγκραταστάθηκε στο ά-  
 σκητήριο του Σταυρού, μετονομάσθηκε σε Ζάββα, έδω έ-  
 μαινε 32 έτη μεχρι την όσια κοίμησή του τό 1992. Όταν  
 ήταν υποτακτικός του όσιου Ζάββα και τον υπηροτοόσε  
 στις θείες Λειτουργίες, κάποτε έξαφνα άναλήθηκε σε ά-  
 καταστατους λυλιούς. Στο τέλος της άπολύσεως ό ό-  
 σιος τον γνώρισε γιατι αυτή η κατάσταση του

της Αγίας Ανδρας Καλαβρύτων, η Παναγία η Πρου-  
 σιώτισσα η μονή της Πάτμου κ.ά., με τις ούδανες άγιο-  
 γραφίες τους άποτέλουν έγρα πολιτισμού που δυσκόλα  
 στις μέρες μας παροούν να γίνουν. Στην Κάλυμνο ό μο-  
 ναχός Ιεζεκιήλ, υπήρξε ό δίδαχος του δούλου Γένους  
 και η μονή του άγιου Παντελέημονα Έλληνικό φροντι-  
 στήριο, παρόμοια λειτούργησαν στην Πάτμο, στη Άεσο,  
 τη Ρόδο κ.ά.π. Στη Ρούμελη ό ηρώας Γεώργιος Καγαί-  
 σάκης, την Παναγία του Προυσσού είχε για όδημητή-  
 ριο, τό ίδιο και στο Μωριά τό μοναστήρια ήταν προ-  
 πύργια του Κοζοκοιτών και του Μακρυγιάδων. Ο ά-  
 γιοός της Κοσμάς ό Αιτωλός, δίδασκε και εκρίζε σχο-  
 λεία, για τό άρτο και άγνάμματο Γένος. Ένω αντίθετα,  
 ό Θεόκλητος Φαδμακίδης και ό Αδαμάντιος Κοδραής, έ-  
 στάσαν τό δηλητήριο στην άδοξη και άρτη ψυχή του  
 Έλληνα σκλάβου, πρίν και μόλις τότε έλβεθόσου. Αβ-  
 τοι, γκρέμισαν τό μοναστήρια, πειθήνια όργαλα του  
 Μάουετ του αντιβασιλέα και του βασιλέα Όθωα. Αβ-  
 τοι θέλησαν να άποκόψουν την Έλλάδα από την Μεγά-  
 λη του Χριστού Έκκλησία, τό Οικουμενικό Πατριαρ-  
 χείο. Θέλησαν να έσχάσει ό τίμιος Έλληνας τό αίμα  
 του Γρηγορίου του Ε', του γενναίου αυτού φανακώτη  
 και Μωραίτη από την Δημητσάνα. Ο ιερομόναχος Γε-  
 ράσιμος Γερασίμου τό 1780 πήγε στη μονή του άγιου  
 Παντελέημονος στην Κάλυμνο και έδωσε κρυφό σχο-  
 λείο. Μεχρι τότε ήταν καθηγητής στην Άνωτέρα Ζυχολή  
 της Ζύμης. Η Ζύμη τότε πάγησε φόρο στο Σουλτάνο  
 και ήταν έξοδακλήρου έλβεθόση, για τό έματόριο, για τό  
 γνάμματα, για διά διαγνώμεις διασυνδέσεις.

Στην ροιρία κατά την όποια έκλείσαν οι Έκκλησίες  
 άόλω του «αυτοκροκόφδου», που έπείδωσαν οι Ιταλοί και  
 καταπατέαοι (= ιτακόφθοροες), ό κόσμος συμητέριχε σε ό-  
 λονκτιες άγρυπνίες τίς όποίες διοργάνωαν ό Ιερομόνα-  
 χος Ζάββας στην μικρή εκκλησία των άγιων Πάτων,  
 στη Κάλυμνο. Στο άναλόγιο έψαλλε με ενάβεια για ό-  
 διά άπο νέες κοπέλλες, υποψήφιες μοναχές του γέρο-



είπε ότι είχε δει ένα βρέφος να σφαιριάζεται και να τρέχει το αίμα στην Άγια Τράπεζα. Ο όσιος του είπε να μην πει σε κανέναν τίποτα! Άλλοτε είχε πάρει για ψαδιά περί τα μεσάνυχτα με τον π. Παύλο Νικητάδα. Όπως δεν είχε φως! Ο μοναχός Νικηφόρος είπε: "Έχει ο Θεός! Σε λίγο, ένω έλασαν τους χαϊρειασμούς, παρουσάσθηκε ένας φωτεινός δίσκος, από πάνω τους, για λίγο, όσο για να ξεψαχίσουν! Ο Νικηφόρος άτακής άες και τό περιέμενε. Κάποτε στο Σπήλαιο όπου έμενε τον έπινε σκέθηκε ή μοναχή Άγνη με μία γλωστή της Έλβετία, ή οποία όταν τον είδε είπε: "Ολόκληρη ή Ευρώπη δεν έχει να επιδείξει τέτοια μορφή!

Ένω τα έγγραφα αυτά είχε τόσο πολύ τό δελφίνι που με έάφνιασε, τόμαξα, έσω πατάδες κάρτε καιμά ευχή! Ο συνοδός του είπε ότι είχε άρκετά ιεροφόδ έσω (6), παγατών μου άεί. Σε μία στιγμή άες και πήγε να γυλισει άνωπόδα! Σε πέντε άερα φτάσαμε στο Άμπάνι της Πάτμου. Άποβαστήκαμε, στήσησαμε τότε έχει πλοίο για Πειραιά. Κατευθυνθήκαμε στην πιάσα των ταξί, βρήκαμε κάποιο και μάς άνέβασε στο κωνοστήρι. Η ώρα ήταν 7:00 π.μ. περίπου, πήγα για λίγη άναπαυση. Μετά πήγα στο ήγουμενείο, είδα την φωτογραφία του μεγάλου δωδνητή Άλέξιου Α΄ του Κομνηνού. Ο π. Τεμπίας μου είπε άν ήθελα να πάω λίγο κέρα, του μου άρεσει, έφαγα μόλις δυο κερασάκια. Ετοίμασα γρηγόρα γρηγόρα ένα σχέδιο της έργασίας άντης, γιατί ο γέροντας μου είχε πει πως με χαρά θα τό προλόγισε. Άεν τον είδα, δεν είχε χόρο. Κατέβηκα κάτω και περίμενα για την τράπεζα. Φάγαμε φακέ! Τίς τόω, και στο σολαείο όπου υπήρχε στο Καρτενήσι, τό μεσημέρι καθόμα και τόω με τα παιδιά, τα βάζω να κώνουν πρσσευχή και τους βάζω να διαβάζουν κάρσιο άναγλών σπασά, συνήθως, από τό συνεξάδι της ήμερας. Τώρα πιά, δύσκολα οι μάθητες του Άνκείου καταγαβαίνουν την εκκλησιαστική γλώσσα! Άνοτιχώς!

Τελειώσαμε τό φαγητό και κατευθυνθήκαμε για τό Α-

πόδεικνο. Σε μία στιγμή έρχεται δίπλα μου ο γέροντας και μου άεί. Βάλε την γάβδο μου στην θέση μου. Μετά τό τάζος, ο γέροντας κάθεται δίπλα στο σκήνωμα του ό-σιου Χρσοτόδου της Πάτμου και δίλει συγχωρετική ευχή. Συνήθως, μετά τό Άπόδεικνο οι πατέρες μάςυνο-νται, έξω στην άβάνη και συνομιλούν με τό γέροντα.

Άπόψε, έγω άποσύβηκα για να συντάξω άντά που γράφω. Τώρα καθόμα, στο γράφείο, με θέα στη θάλασσα κάτω και άνατύσσω τό όδοιπόικό μου.

"Ένα καλό περιόδικό της Πάτμου είναι και οι «Πα-τριακές Σελίδες», άρχισε να εκδίδεται από τό 1988, έγυ-νε περισοότερο γλωστό με τίς γιορτές του έτους εκείνου για την Πάτμο. Τότε είχε προτείλει ή συντακτική έπι-τροπή να γίνει, διάλογος των πολιτικών και εκκλησια-στικών άρχών με τους φοδεις και τα σωματεία, με τον έ-διο, τό άκό του νηοίου που με καταάλληλη ένημέδωση θα κατανοήσει τα θέματα και θα συμβάλλει άποφασιστι-κά και ένεργητικά στην έπίλυση τους. «Καλό και τό κα-φείο...», έγχαφε τότε ή συντακτική έπιτροπή, «όμως τά θέματα δεν έπιάνονται στα τραπεζάκια του κafenείου, ούτε τελείωνουν με την ψηφιοη όμοιέων πιστώσεων για να ταμειωτοοτρωθεί τό ένα ή τό άλλο όδοιμάκι...όλοι μάς έχουμε ίδιο μεγίδιο ενθύνης άπνεα-νι στο νηοί. Άημότες και αίγιές άρχές. Φοδεις και σω-ματεία».

Τί κακό κι άντό με την «ξεδότρια»; Δάν μάγνητης, με μία δύναμη, άντη του Θεούόλοι! Κι άλλα νηοιά στον κόσμο είναι όμοδφα, άλλά θα πάς για δυο φοδες. Χωδς ύπερβοδες, όφείλουμε να όμολόγησουμε πως προξενεί καταάληξη ή συμπροδία των ξένων, να θε-λουν να έγκατασταθούν στο νηοί της Πάτμου, να με-λουν όσο τό δυνατόν προσοότερο. Άκόμα και ο γδά-φω, με Πάτμος, νιώθει την έντονη έπιθυμία της τακτι-κής έπίσκεψης στο Τέδο άντό νηοί, άν τα Τεδοοόλμα. Όταν κάποιος πάρει μία φοδα θέλει να ξαναπαει. Τα Τε-δοοόλμα έγιναν τό Α για την Εκκλησία του Χριστού

και στην Πατμο προαναγγέληκε το 52, για την εκκλησία και το τέλος της Ιστορίας του Αθώου, έω στη γη.

Τα τελευταία χρόνια παταγηται η τάη για άπο- κτηη αιτιών η οικουδων στην Πατμο. Ας τό πούμε, ότι ο Νίκος Πατανδρέου, ο γιός του μακαριού Άν- δρέα Πατανδρέου, του συμματρώτη Άχαιού πολίτι- κού, έχει σπιτι έδω στην Πατμο, την όποια υπεγαλαπα.

Με την ευκαιρία του εορτασμού των 900 χρόνων τό 1988, 26 Σεπτεμβρίου, με τό υπ. άριθμ. πρωτ. 845, τό ΟΙ- κουμηνικό Πατριάρχείο εκχώρηει επισήμως προνομία στην Πατριαρχική Εξουχία της Πατμο. Τό επισήμως είναι να συμπιέτεχει στις Ζυνόδους των Μητροπολιτών της Αδωκεανήσου, με δικαίωμα λόγου και ψήφου «ισο- δυνάμου και ισότητος και ισουσταίου και ισοκύνου τοις εκείνων», και να πούρει ότι και εκείνοι. Υπογρά- φει ο Οικουμηνικός Πατριάρχης Δημήτριος και η Ζύνο- δος των Επισκόπων.

Ας τό πω έδώ ότι ο γιατός και λογοτέχνης Θ. Άξε- λός κατάγεται άπο την Πατμο. Αυτός είχε άρχίσει να εκδίδει την μηνιαία εφημερίδα «ΠΑΤΜΟΣ», κατά και- ρούς διακόπηκε και όριστικά πάλιν τό 1974. Τη Αϊκή Βιβλιοθήκη του Δήμου την είχε ιδρύσει ο ίδιος, τό 1958.

Ένας παλαιός επισκέπτης για 11 μήνες στο νησι πε- ριγράφει την χαρά και την συγκίνηση του για τό Ιερό νησι, περί τό 1948. Περιγράφει ότι αντικρύζοντας τό νησι αυτό, έδοκίμασε μια βαθεία συγκίνηση και ένα δε- ός, όταν συνειδητοποίησε ότι τό ίδιο αυτό νησι πού 1850 περίπου έτων είχε άντικρύσει με τό ήατία του και είχε παρθεί ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, εξόδοιστος, όπου και έγραψε τό ύψιστο προφητικό βιβλίο, την Αποκάλυ- ψη, «έγγυόλην εν τη νησώ τη καλουμένη Πατμό...»!

Οι κάτοικοι του νησιού διατηρονται άπο μια έμφυτη καλήωνη και άλλα αίσθηματα. Όταν κοίτα κανείς άπο τη Χώμα πούς την όλη περιοχή, τη Ζκάλα, τον Κάμπο,

τους όμιλους και τους κοπήιόκους, (Γροίκου, Μέδικα, Ζταυρό κ.ά.), αισθάνεται μια άπείρανη χαρά. Ζάν να βάλει κανείς στο θρόνο του Θεού.

Η Πατμίδα κτισμένη πάνω στο Ζητήαιο. Τα τελευ- ταία χρόνια διευθυντής της διετέλασε ο θεολόγος συνά- δελφος και νυν δήμαρχος Πατμο κ. Μελιανός, όπως η- όη προερίταμε.

Η Ιερά Μονή με την παύσια βιβλιοθήκη της, με τό ιστορικά της κειμήλια, άλλα, και η άυτή τη μεγαλειώδη άναπαύαση του Νιστηγος και του υπεργουός γεγο- νός της καθόδου του Κυρίου στον Άδη. Μπροςτά στο Ναό, βδίσκεται ο Ιερέας και με τό πόδι του κτυπά την πόρτα, άπαιτώντας, εν όνόματι του Χριστού, την διανοίξη της θύρας, για να εισέλθει ο βασιλεύς της δό- ξης.

Η θάλασσα έχει ημεδώσει τους άνθρώπους της. Χα- ρακτηριστικό οι συνοδίες των άγιοκρημάτων όνομάζο- υνται «σπηλάει», σε παλαιώτεργα έγγραφα.

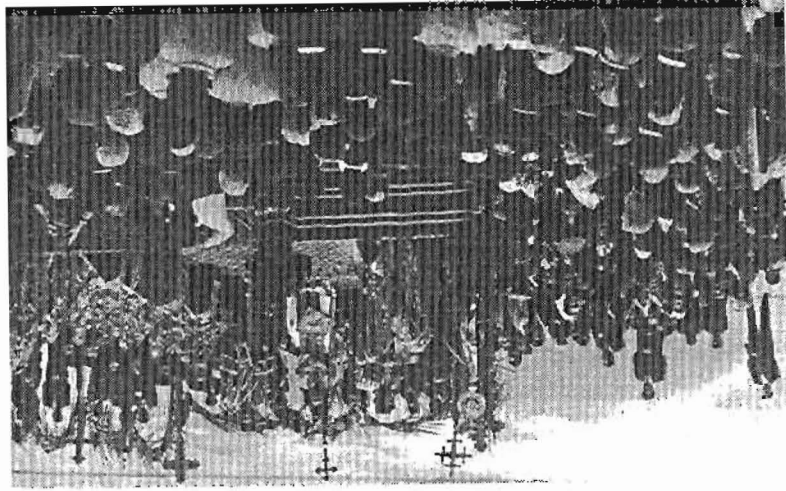
Κάποτε είχε πει μια σοφή κουβέρτα ο βασιλέας Γεώρ- γιος, ότι, εύτυχίς είναι όσοι, ένω είναι έπώνυμοι, περ- υον για τον κόσηο «αυθάνοντες...»! Κάτι άνάλογο εί- ναι και ο μοναχός. Γιατί όπως μου είπε ο γέροντας Ά- ντας, έάν δώσουμε την μυστική ύπόχρηση στο Θεό για την μοναχική ζώη, τότε του άνηκουμε. Δεν είναι λοιπόν η ύπόχρηση της κουράς του μοναχού, άλλα εκείνη η στιγμή κατά την όποια μυστικά έσωτερίκα, ετικουώ- νούμε με τό θείο και του δινόμεστε όλοκληρωτικά, με ό- πώροδο σκοπό την πλήρη ένωση μαζί του. Δεν κάνει τον μοναχό τό δάσο, άλλα ο μοναχός κάνει τό δάσο. Μπο- ρεί και να μην τό φουεί, όπως βαθεία ήεσα του να συ- μαριφείσεται σαν μοναχός. Δυσκόλα νοήματα! Ναι, εί- ναι!! Όπως, κουδάρτακα κι έγω να τά γράψω. Ας κате- βώ ήω κάτω στην αυλή να πω λίγο κούο νερό άπο τον ψυκτη. Κάθισα λίγο στον πούναο. Είδα και δύο άδέλ- φους της μονής να συνομιλούν παρταπέα. Επιστρέψα

στο κέλλι μου ήταν όωα άνταρης βαθεία μεδάνυχα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΣΑΒΒΑΤΟ 26/8/00

Σάββατο 26/8/00. Στις 4:00 π.μ. περίπου κατέβηκα για την ακολουθία του όρθου. Ένωθα κάποια κούραση. Ήμεις-σως δάες τις ημέρες από τις περιηγήσεις έδω έκει. Σήμε-ρα λειτούργησε ο παπα-Δαυίδ, ο συμπρωτεύης μου. Αν-γο πδιν το αντίδωδο, με κτύπησε στην πλάτη έλαφρά ο ήγουμενος, εΐδε μάλλον τον νυσταγμό μου. Πήδα τό α-ντίδωδο και άποσύβηκα στο κέλλι. Ξεκουράστηκα άρ-κεία. Μετά που σηκώθηκα, σκέφτηκα να πάω να δω τον γέγοντα να τον ένημέρωσω και για τό φωτογραφικό υ-λικό του βιβλίου που είχα βρει. Όπως δέν είχε πάει στο γραφείο του. Βρήκα τον ιεροδιάκονο Στυμίων και τον παρακάλεσα να μου άνοιξει την μικρή βιβλιοθήκη για να βρω μερικά στοιχεία. Μου μίλησε για τον κρητικό σχολάδχη άρχιμ. Μάξιμο Δασκαλάκη, διαβάζουμε από τό άρθρο του, η Μόρφωση του Ίερού Κλήρου, στο βι-βλίο: «Έστειηδης, Πατριάδος εκκλ. σχολής 1947-1957», στη σελ. 53, γράφει: «Δέν είναι άναγκάιον να ίδρυωνται πολλαί Έκκλησιαστικάί Σχολαί. Πολλάκις τούτο, έλλει-ψει οικονομικών μέσων και καταλλήλου προοπωπικού, ά-ποβαίνει επί βλάβη και ζημιά του επιδιωκομένου σκο-πού. Άντο η τρεις εκκλησιαστικάί Σχολαί, καλώς όργα-νωμέναι, έπαρκούν πλήρως εις τας ανάγκας της Όρθο-δόξου Έλληνικής Έκκλησίας ημών...».

Άλλος άξιόλογος σχολάδχης ήταν ο άρχιμ. Μελέ-τιος Γαλανόπουλος, ο μετέπειτα μητροπολίτης Κυθη-ρών. Κατήγχετο από την Σπαρτη. Ήταν λόγιος. Έγγραψε και παιδαγωγική μελέτη, τό 1951 με τίτλο: «Η Πατριάς, δύναισις του Έθνους».



Ακολουθία του Νυκτιδου στη Χώρα  
(καλαία Φωτογραφία)

Τό 1942 τόν συνέλαβαν οι Γκεσταπότες, όταν ήταν ξημεμέριος στό Μόναχο και τήν Λευμία, γι' αυτό τόν εξορίσαν στό Ντραχόου και μετά από ταλαιπωρίες άπελευθερώθηκε. Τότε στό στρατόπεδο Ντραχόου ήταν ό έπίσκοπος Άχχρίδος και Ζίτσης Νικόλαος Βελμίροβιτς και ό έπίσκοπος Τσεχίας, συγκρατούμενοι κι' αυτόι.

Τό ξηγο τής Άννας Κομνηνής κόρης του Άλεξίου, μέ τίτλο «Άλεξιάς», υπάγχει στην Ρ. Γ. 131, σέ αυτό περιγράφεται ή προσωπικότητα του Άλεξίου Α'. Στο τόμο Ρ. Γ. 139, «ή πανοπλία δογματική Ζυγαδηνου», τό ξηγο αυτό συνέγραψε, κατ' έντολή του βασιλέα Άλεξίου Α' Κομνηνου, κατά των Βογομύλων.

Ένα χαρρακτηριστικό πόνημα του γέγοντα Άντίτα, ήδη από μοναχός, τό 1988 είναι και τό έπιγραφομένο: «Τό ξυλόγλυπτο τέμπλο του καθολικού τής Ί. Μονής άγιου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτριου». Τό ξυλόγλυπτο είναι άριστουόργημα, αλλά στό έπικεντρο των έν αυτό παραστάσεων είναι ή ένότητα τής πίστεως και ή κοινωνία του άγιου Πνεύματος. Άλλά ό συγγραφέας τονίζει ιδιαίτερας τήν άξία στη συμμετοχή στην Θεία Κοινωνία, στό ξυλο τής ζωής. Πάτριος στην καταγωγή και έρασπουδαστής τής Πατριάδος Σχολής ό γέγοντας Άντίτας, συνεχιστής τής λόγιας παράδοσης τής Πάτριου. Τό 1731 ό περιηγητής Μπάτσκι, γράφει: «Γιά τους Έλληνες που είναι ύποδουλοι κάτω από τόν ζυγό των Μωαμεθανών, τό σχολείο αυτό πήγε τή θέση των άρχαίων Άθηνών». Τά έδειπια τής παλαιάς σχολής βλέπει σήμερα ό έπισκέπτης άμέσως πάνω άπ' τή Μονή τής Άποκάλης. Ίδρύθηκε τό 1713 από τόν λόγιο μοναχό Μακάριο Καλογερά. Είχε έπιφανείς δασκάλους και διδάχους, αλλά και μαθητές κατοπινούς λόγιους, ιερείς, έρημονάχους, ιεράρχες, πατριάρχες, που έδρασαν στην Ελλάδα, στά Βαλκάνια, στη Μ. Άσία, στην Β. Άφρική και στη Ρωσία. Ή φοίτηση διαρκούσε έπτά χρόνια. Τά μαθήματα που έδιδάσκοντο ήταν: θεολογία, άρχαία Έλληνικά, φιλοσοφία, λατινικά, γρηγορική και βυζαντινή

μουσική. Οι πρωχότεροι μαθητές είχαν τήν δυνατότητα νά σπουδάσουν από τις δωδεές των ευεργετών, αλλά και τής Θεός Μονής. Ή σημερινή σχολή είναι νεώτερο κατασκευασμα μέ δωδεές Πατριών τής Άμερικνής από τό 1947.

Ένω συνέγραφα αυτά μου λέγει ό ιεροδιάκονος Συμεών ότι ό γέγοντας Άντίτας άναχώρησε για τήν Πατριάδα Σχολή, γιατί θά γίνει κάποια βυζαντινή διημερίδα. Κατηφόρισα μέ τά πόδια, έφτασα έξω από τή σχολή και είδα τό Έέγοντα ό όποιος από μακριά μου φώναξε: «Καλώς τον...». Ρωτάω που πάρε; Φεύγω δέν θά γίνει μου λέει! Γιατί χάλασαν τά δελφίνια. Μάλλον, θά γίνει τό άπόγευμα ή έναρξη. Κατηφορίσαμε προς τά κάτω, περιέμενε νά ρυθίσει μέ τό αυτοκίνητο ό π. Παύλος, όμως άργησε. Πέτασε ένας γνωστός του γέγοντα μέ τό ταξί του, σταμάτησε και είπε νά μπούμε μέσα, νά μάς πάει αυτός. Μάς πήγε μέχρι πάνω, σχεδόν έξω από τό μοναστήρι, μέσα από τό στενό σοκάκι. Ήταν πνευματικό τέκνο του γέγοντα. Τηνύτω από τό μοναστήρι οι καταστηματαρχες χαιρετούσαν τόν γέγοντα έγκάθδια άες και ένιωθαν τήν πνευματική του δύναμη νά τους διαφωτίζει και νά τους χαροποιεί, ή δύναμης τής έλπίδας και τής χαράς.

Μπήκαμε στό μοναστήρι! Ό γέγοντας μου είπε νά τόν έπισκεφθώ σέ λίγα λεπτά, στό γραφείο του, συζητήσαμε για τό μικρό μου πονημάτιο που έτοιμάζω και μου συνέταξε τόν πρόλογο.

Στό γραφείο που περιέμενα βλέπω τό πρόγραμμα για τό θεατρικό μέ τίτλο: Ό μικρός πρίγκηπας, σέ σκηνοθεσία Barbara Hoffmann, ή όποια ξεί μόνημα στην Πάτριο από τό 1994. Τό θεματικό του έξγου είναι τό έξής: ό πλάτος τής ίστορίας εξαιτίας ενός προβλήματος στο σκάφος του, άναγκάζεται νά κάνει άναγκαστική προσγείωση. Γύρω του δέν υπάχει κανείς, παρά μόνο ή έρημος Σαχάρα. Ξαφνικά βρίσκεται μπροστά του, ό μικρός πρίγκηπας ό όποιος προέχεται από άλλο πλανήτη. Τό



οπίτι του είναι στον άστεροειδή 612. Πρίν έρθει στή γή, και πρίν συναντήσει τόν πιλότο, θά γνωρίσει τήν άλεπού πού θά γίνει, πραγματική του φίλη και θά τού πεί αυτό πού θ' αλλάξει τή ζωή τού μικρού πρίγκηπα, μαθαίνοντάς του τήν μοναδικότητα τής φιλίας και τής αγάπης: «...βλέπουμε Μόνο μέ τήν καρδιά. Τήν ούσία δέν μπορούμε νά τήν δούμε μέ τά μάτια...». Ο πιλότος εξαφανίστηκε πραγματικά τό 1944, σήμερα στό 2000, γιορτάζουν τά 100 χρόνια από τήν γέννησή του. Διδακτικό τό θεατρικό αυτό. (Όπως θά καταλάβετε υπερτονίζεται ή γέννηση, γιατί στή Δύση ή Ρωμαιοκαθολική παράδοση, υπερτονίζει τήν γέννηση τού Χριστού, ως μεγαλύτερο γεγονός από τό θάνατο. Αντίθετα, έμεις, στήν καθ' ήμās Ανατολή, υπερτονίζουμε τόν θάνατο, τής θυσίας, τής προσφοράς, τής αγιότητας, τού μαρτυρίου. Γι' αυτό ή Ανάσταση για μάς έχει σημασία μεγαλύτερη, παρά ή Γέννηση).

Η ίδια ή θεατρική Προτεστάντης συγγραφέας Hoffmann, τό 1995, παρουσίασε τή δημιουργία της τό «Όραμα τής Πάτμου», μέ άφορητή τόν έορτασμό τών 1900 χρόνων, από τήν συγγραφή τής Άποκαλύψεως.

Βρίσκομαι στά γραφεία τού ήγουμενίου, βλέπω νά περνά ή ώρα, νά σου, έμφανίζεται ό δημοσιογράφος συνάδελφος θεολόγος, Διονύσης Μακρής, καθίσαμε και τά είπαμε λιγάκι.

Μετά από λίγο κατεβήκαμε μέ τόν γέροντα στήν τράπεζα, πήγε 13:00. Χαπαόδι κοκκινιστό μέ σαλάτα και φρούτα, κρεοφαγία δέν γίνεται στή μονή. Μετά τό φαγητό πήγα για ξεκούραση. Στίς 15:00 κατέβηκα για τόν έσπερινο τού Σαββάτου. Ψάλλαμε εύφρόσυνα τόν α' ήχο. Μετά ό γέροντας μάς κάλεσε για καφέ όλους, στό Συνοδικό. Ήταν και κάποιοι έλληνοαμερικάνοι από τήν Φλώριδα, μέ καταγωγή από τούς Μολάους τής Σπάρτης, τό χωριό τού πατρός Φιλοθέου Ζερβάκου, ήγουμενου τής Πάρου.

Ο γέροντας μάς μίλησε για τήν παλιά φιλοξενία τών

Πατινωτών. Έμπαινες στά παλιά άρχοντικά και σέ περιποιούντο σάν νά σέ ήξεραν χρόνια. Ακόμα και άνθρώνα σου έδιναν. Τώρα, αυτός ό άνεξέλεγκτος τουρισμός έχει οδηγήσει στήν εξαχρείωση τήν Πάτμο. Νά έρχονται τουρίστες, αλλά, όχι για νά βγάλουν έδώ τά μάτια τους, νά σεβαστούν τό Ίερό Νησί μας. Γι' αυτό, είπα, τώρα βγάλαμε τίσ παλιές πινακίδες και έτοιμάζουμε νέες, όσον άφορά για τήν κοσμία εμφάνιση και τό σεβασμό στό περιβάλλον τού νησιού.

Έφρυγα λίγο σύντομα από τό Συνοδικό, άφού ήπια τόν καφέ μέ τό κέρασμα και κατευθύνηκα στήν μικρή βιβλιοθήκη, τήν διατηρεί άνοικτή ό ιεροδιάκονος Συμεών από τίσ 4-7 μ.μ. (Σάββατα, Πέμπτες, Τρίτες).

Σάββατο άπόγευμα 5:00 μ.μ. Βλέπω τό βιβλίό τού Σ. Α. Παπαδόπουλου, Έπιγραφές Ίερθς Μονής Ίωάννου Θεολόγου Πάτμου, Άθήναι 1966. Έπίσης, άλλο: Πάτριος (τό νησί τής Άποκάλυψης), φωτογραφίες Δ. Ταλιάνη και κείμενο Ι.Μ. Χατζηφώτη, στίς πολλές και θαυμάσιες φωτογραφίες βλέπω και τό σπίτι τού έθνεγέρτη Φιλικου Έμμανουήλ Ήάνθου, κοντά στό Δημαρχείο στή Χώρα. Θαυμαστή έπίσης ή πραγματεία τής Άκαδημίας Άθηνών τόμ. ΚΗ' -1970, μέ τίτλο: Η άρχιτεκτονική και αι βυζαντιναι τοιχογραφιαι τής μονής Θεολόγου Πάτμου, υπό Άνασταίου Κ. Ορλάνδου. Για τά 1900 χρόνια, από τήν συγγραφή τής Άποκάλυψης τού Θεολόγου Ίωάννη, έγινε Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο (Άθήναι - Πάτριος, 17-26 Σεπτεμβρίου 1995), τά πρακτικά εκδόθηκαν στήν Άθήνα τό 1999, μέ τίτλο: «1900 έπετηρίς τής Άποκαλύψεως Ίωάννου».

Άμέσως στά χέρια μου πήρα τό άλλο βιβλίο, μέ τίτλο: Άκολουθία ιερά τού όσιου και θεοφόρου πατρός ήμων Χριστοδούλου τού θαυματουργού, έκδοση Παπαδημητρίου, Άθήναι 1957. Μέσα έχει τόν «Χρυσόβουλο Λόγο» τού Άλεξίου Α' Κομνηνού, και άρχίζει ως έξης: «Έν όνόματι τού Πατρός και τού Υιού και τού Άγίου Πνεύματος Άλέξιος πιστός όρθόδοξος βασιλεύς και

αυτοκατάτωρ, Ρωμαίων ὁ Κοιμητηνός τ». Καί σήμερα κά-  
ποιοι μοντέρνοι συνταγματολόγοι και νομικοί, θέλουν  
νά καταργήσουν τὸ προοίμιο τοῦ ισχύοντος Ἑλληνικοῦ  
Συντάγματος 1975/86 ποὺ ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: «Εἰς τὸ ὄνο-  
μα τῆς ἀγίας και ὁμοουσίου και ἀδιαιρέτου Τριάδος».   
Νά λοιπὸν ἡ παράδοσή μας. Νά ἡ πολιτισμική μας κλη-  
ρονομιά! Σήμερα κάποιοι νεοέλληνας και δυτικιστὴ-  
κοι, θέλουν νά τὰ ἰσοπεδώσουν ὅλα. Μά οἱ λίγοι, εἰ-  
ναι δυνατὸν νά μιλούν ἐξ ὀνόματος τῶν πολλῶν;

Μόνο ἂν οἱ μέρες μας εἶναι ἔσχατες και μόνο ἔάν τὰ  
σημεῖα τῶν καιρῶν τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι τόσο κοντὰ  
μας! Ἡ σύγχυση και ἡ διαστροφὴ στὸ ἀπώγειον. Σύγχυ-  
ση, γιατί ὁ καθένας ἐγμηνεύει κατὰ τὸ δοκοῦν και δια-  
στροφὴ, γιατί ζητοῦν οἱ ἀνθρώποι σήμερα ὄχι τὰ φησι-  
κά, ἀλλὰ τὰ παρὰ φύση πράγματα και ἔτσι σκέπτονται  
σὲ ὅλα τὰ ἔργα τῆς κοσμικῆς ζωῆς τους. Μήπως στίς μέ-  
ρες μας ζήσουμε, τὸ εὐαγγελικὸ, οἱ πρῶτοι ἔσχατοι και  
οἱ ἔσχατοι πρῶτοι;

Ἐφρασαν στὸ γέροντα και οἱ συνέδριοι, ὑπὸ τὴν ἐπο-  
πτεία τοῦ καθηγητῆ Κων. Βουδοῦρη, γιὰ νά ἀκούσουν  
νά τους πρὶ κατὰ τὸ ἱερό νηοί τῆς Πάτμου. Τὸ θέμα  
τοῦ συνεδρίου εἶναι: Τὸ ἐξώτημα περὶ τῆς Ἀλήθειας!  
Σάμος-Πάτμος 20-27 Ἀνυφύστου 2000. Νά λοιπὸν τίτο-  
τα τυχαῖο! Ἐδῶ στὴ βιβλιοθήκη ποὺ βρισκόμεναι μπαί-  
νει μέσα ἕνας γνῶριμος τοῦ π. Συμεῶν, ὁ Κωνοσταντῖνος  
Ἀθανασόπουλος, ὁ ὁποῖος ὅπως μοῦ εἶπε διδάσκει μέ  
τὸν νόμο τοῦ 407, στὸ τιμῆμα φιλοσοφίας, στὸ Πανεπι-  
στημιο Πατρῶν, ἦταν ἕνας ἀπὸ τους διοργανωτές τοῦ  
Συνεδρίου ποὺ προαναφέραμε.

Ὅμως, ὁ λόγος ἐμάκρυνε, μιλῆσαμε και γιὰ τὸ Ριον,  
γιὰ τὸ Καστρέϊτοι (τὸ χωριὸ μου) και μιλῆσαμε γιὰ τὸν  
Ἀναστασίου Σωτηρόπουλο (ἢ Σωτηρέλη) τὸν θεῖο μου, ἔ-  
μενε ὁδός: Βλατάδων 1, γνωστὸς στὴν Θεσσαλονίκη ἀ-  
πὸ τὰ φυλλάδια τῆς Ἀδελφότητος «Ἀπολύτωσης». Πό-  
σοι ἔχουν ἀφελῆθαι ἀπ' αὐτὰ, μοῦ λέει ὁ π. Συμεῶν, πά-  
ρα πολλοί! Στὸ στίτι του εἶχα φιλῶξενηθεῖ τὸν πρῶτο

καιδὸ στὴν Θεσσαλονίκη, μέχρι ποὺ νά τακτοποιηθῶ.  
Ἦταν ἀπὸ τους βασικούς συνεγδρείτες τοῦ καθηγητῆ  
Στέργιου Σάκκου.

Κατεβήκαμε λίγο στὴν ἀνήλι ἦταν ὁ μοναχὸς Νικόδη-  
μος, 75 ἐτῶν, ὁ μοναχὸς ἀργότης, τώρα τελευταῖα ἔγινε  
ψάλλτης, γιατί λόγω τῆς καρδιάς του, δέν βγαίνει γιὰ ἀ-  
γοτικές δουλειές. Γνωρίζει ἀπ' ἔξω τὸν Ἀββά Ἰσαάκ,  
τὴν Κλίμακα, τὸν Βασσανούφιο, τὰ Γεγονικά κ.ἄ. κα-  
λογετικά βιβλία. Διπλά του καθόταν ὁ παπα-Μελέτιος  
ἔγγαμος παπᾶς στὴ Σκόλα. Ἦταν πορτιέρης στὸ μονα-  
στήρι και πέρσει ἔγινε παπᾶς, τὸν χειροτόνησε ὁ Κα-  
στορίας Σεραφεῖμ, και τὸν τοποθέτησαν ἐφημέριο  
στοὺς Ἀγκιούς, ἐνορία 40 ἀνθρώπων. Στὴ σύζητησή  
τους εἶχε μετὶ και τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων. Ὁ π. Νι-  
κόδημος εἶπε: «Αὐτὰ τώρα γίνονται ἀπὸ παραχώρηση  
και εὐδοκία Θεοῦ». Ἐχομε ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸ θέ-  
λημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς νά μᾶς ἐλεήσει.

Ἐπέστρεψα στὴ βιβλιοθήκη, και τώρα κοιτάζω τὸ βι-  
βλίο τοῦ Ζήσιμου Βιγβίλλη, Νέος Ὁδηγὸς τῆς ἱεράς μο-  
νῆς ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Πάτμου, Πάτμος  
(Α.Ε.).

Νά σου και ἡ ἐφημερίδα: «ἡ Πατριαρχία», δημονιαῖο  
δημοσιογραφικὸ ὄργανο τοῦ συλλόγου τῶν ἀπανταχοῦ  
Πατμίων «ὁ Ἐάνθος», ἔρου τεύχ. Μάτιος-Ἰουνίος 1995,  
γίνεται λόγος γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο και τὸ  
νηοί τῆς Πάτμου γιὰ τὰ 1900 χρόνια, ἀπὸ τὴν Ἀποκά-  
λυψη τοῦ Θεολόγου και ἡγαπημένον μαθητοῦ τοῦ Κυ-  
ρίου. Ἄς ποῦμε και γιὰ τὸ Τέμπλο. Τὸ ἔξυλο τῆς γνώσης  
κάποτε ἔφερε τὸ μοιραῖο, τώρα ὁ καλλυτέχνης προσπα-  
θεῖ τοῦτο τὸ ἔξυλο ἀντὶ μέσον διαχωρισμοῦ και ἀνυπα-  
κοῆς, ἀντὶ «τοῦ γινώσκων καλὸν και πονηρόν» (Γεν. β'  
17), νά τὸ μετατρέψει σὲ ἔξυλο τῆς γνώσης τῆς ἀλήθειας.  
Θέλει νά εἰκονίσει, λοιπὸν τὸ τέμπλο τῆς μονῆς, τῆ  
θριαμβεύουσα Ἐκκλησία κι ὅλο τὸν ὁμορφὸ κόσμο τοῦ  
Δημιουργοῦ νά μετέχει στὴ Ζωή. Αὐτὰ και ἄλλα ση-  
μειώνονται ἀπὸ τὸν καθηγούμενο Ἀντίπα, στὸ σχετικὸ

προαναφερόμενο πόνημά του. Νά σου και μού φέρνει τό άλλο βιβλίο του γέροντα ό π. Συμεών, μέ τίτλο: Ποιμαντική, Άγιον Όρος 1998. Γράφηκε περισσότερο για τίς διδακτικές ανάγκες του στην Άθωνιάδα Σχολή, όπου μέχρι τώρα άνήκει όργανικά, ενώ τώρα είναι αποσπασμένος στην Έξαρχεία τής Πάτμου. Γράφει για τό έγκλημα και τήν επιστήμη τής έγκληματολογίας, για τήν ορθόδοξη άσκηση, για τούς τρόπους πρόληψης του έγκλήματος μέ τήν ορθόδοξη άσκηση. Πάνυ ώφέλιμος! Δίδαξα κι' έγώ, φέτος στην Δ' τάξη τό μάθημα τής Ποιμαντικής στη Σχολή μας, γι' αυτό θεωρώ ότι ή έργασία του αυτή, καλόν θα ήταν να τυπωθεί σε κανονικό βιβλίο και να μοιραστεί για τίς διδακτικές ανάγκες σε όλες τίς εκκλησιαστικές σχολές τής χώρας και στίς 30.

Τελευταίο βιβλίο για σήμερα τής Άνθούσης μοναχής, Έρημίται τής Πάτμου και έρημητήρια, Γ' έκδοσις τής ιεράς μονής Ευαγγελισμού, μητρός ήγαπημένου, Άθηναι 1999. Τό βιβλίο αυτό σαν ένα είδος γεροντικού ή Λεμωναρίου, για τή νήσο τήν καλουμένη Πάτμο. Η μοναχή Άνθούσα είναι φιλόλογος, έχει άσχοληθεί μέ τό έορτολογικό έτος, εξέδωσε τό έργο της σε 10 τόμους, τούς κανόνες κυρίως. Τώρα θα, διανύει τό 80ο έτος, στίς μελέτες της τήν βοήθησε κατά πολύ ή κατά σάρκα άδελφή της Έλένη Καλοπούλου-φιλόλογος.

Έδώ να θυμηθώ και τούς δεσμούς μέ τήν μονή αυτή του καθηγητή επισκόπου Ειρηναίου Μπούλοβιτς και τήν άδελφή Πορφυρία τήν φιλόλογο και άγιογράφο. Η όποια βοήθησε κατά πολύ στην προοδο και διάδοση τής ελληνικής γλώσσας στο Πατριαρχείο τής Σεββικής Έκκλησίας. Άπ' ότι μαθαίνω βρασκεταί σε γυναικείο μοναστήρι τής επισκοπής Μπάτσας, κοντά στο Νοβί Sad τής Σεββίας.

Κουράστηκε λιγάκι και μού ήρθε ό λογισμός να φάω κάνα φρούτο, όπως συνηθίζω. Ό π. Συμεών μού πρότεινε να πάω κάτω στον τραπεζάρη και να ζητήσω. Ποιόν; Στόν π. Παΐσιο. Ά..., τόν μαθηματικό, είπα! Τόν είχα

γνωρίσει τό 1985-1990, στο Κουτλουμούσι, είχε τύχει και είχαμε πάει και μαζί στο γέροντα Παΐσιο για πνευματική διδαχή. Άσχολεΐται μέ τήν άγιογραφία, όπως προανέφερα! Όμως, δέν άφήνω τό χειρόγραφο μου, συνεχίζω, διαβάζω για τόν μοναχό Άντίπα Κάπλο, τόν πολυμαθή, καθηγητής και μουσικός στη Χώρα. Καταγόταν από τή Σκάλα τής Πάτμου. Συγχρονος του ιερομοναχου Άμφιλοχίου Μακρή. Κοιμόταν σε κρεβάτι μέ σανίδες χωρίς στρώμα. Δέν έτρωγε κρέας. Κοιμήθηκε τό 1954, σε ηλικία 83 έτών.

Νά πάλι, μού τό θυμίσε ό π. Συμεών, ότι ή Άκυλίνα μοναχή του Ευαγγελισμού, κατάγεται από τήν Πάτρα, και ήταν μουσικός καθηγήτρια. Έλεγα δέν θα συναντήσω στην Πάτμο μοναχούς Άχαιούς! Άλλά τό αντίθετο, και μοναχούς και λαϊκούς συνάντησα. Φαίνεται οι καλύτες καταβολές του άγίου άρχιμ. Γερβασίου Παρασκευοπούλου, έχουν πιάσει για τά καλά. Κι' έγώ μαθήτευσα για 3-4 χρόνια στην Παταφλέσσα, διδασκόμενος στην Κατηχητική Σχολή από τόν κ. Γεώργιο Οικονόμου, τόν άγιο αυτόν άθρωπο, τό πνευματικό τέκνο του άρχιμ. Γερβασίου. Τακτικά πήγαινα και στα κηρύγματα στην αίθουσα τής όδου Ίωνίας, στην Άναπλαστική Σχολή.

Η ώρα πέρασε και θα έπρεπε να κατέβουμε για τήν τράπεζα. Τό βραδυνό φαγητό ήταν παρόμοιο μέ τό μεσημεριανό. Άμέσως μετά στο Άπόδειπνο. Μέ έντολή του γέροντα άνοιξαν τά λείψανα του όσιου Χριστοδούλου, για προσκύνηση. Μου έΐταν να πάω να προσκυνήσω. Άφού προσκύνησαν οι κληρικοί, ένας λαϊκός μού λέει: «Προηγείσαι» και μού παραχωρεί τήν θέση του. Δέν δέχθηκα, πήγαινε έσύ, λέω, να πās να ξεκουραστείς αύριο θα πās έκτός μονής. Άλλά τί ύποκρισία θεέ μου! Έκεί αυτός ό άθρωπος, μού παραχώρησε τήν θέση του! Πέρσι, ό ίδιος ό άθρωπος ευχόταν να ευνοηθεί άδικα και παρανομα εις βάρος μου, πράγμα τό όποιο έγινε! Για τά εύκολα λοιπόν και για τά μάτια του κόσμου, ύποκρινόμαστε, για τήν άληθινή ταλείωση; Ό-

χι. Αυτό είναι η σύγχυση και η διαστρόφη, με αυτό το

«Από το προοικονομημένο τελεωμένον του όσιου, πηγαίνει από τον γέγοντα ό όσιος, που λέει: «Έλα κομνηνού! Τότε, πάλι, πατών ό ύποκριτής μεϊδίασε με-

τις άλλων του ηγούμενου. Αποσυνθίκαμε για την ήσυχία. Αβέβηκα στο καλά μου και συγκεντρώθηκα για να καταγράφω τις έμπε- ρίες μου. Αυτό τό καλά! αποτελεσθέν από σαλόνι, γκα- ρφείο, ύποδομήματα, χών, κουζίνα και μπάνιο, ήταν τό συνολήματό μου! Τεθρομονάχου! Αλέξίου, ό όσιος πά- ον δέν βρισκόταν στην μου. Έφυγε κι' αυτός, λόγω της άλλων του ηγούμενου.

Κοιτάστηκα και θέλησα να πω λίγο νερό κατέβηκα κάτω στον ψυκτη. Κοιτοστάθηκα λιγάκι. Εκεί άκουσα κάποιον να λέει: «Αυτός, έχει κόμπλεξ, έπειδή κάτι έχει γράψει και έπειδή έχει σπουδάσει στη Ζεββία». Τι άι- νίμα; Αβέβηκα πάνω και έπεσα να έξεκουραστώ, άφου πτώτα βγήκα να εισπνεύσω άέρα, ψηλά άπό τις πολεμι- στες, δικά στο καμανασθίο, τό ύποδομήματό μου εκεί έβγαζε άέρας.

Αναπαύομενος θυμήθηκα τό πωλιτά λόγια του γεγο- ντα: «Ό π. Παύλος Νικηταδάς, ποτέ δέν έκανε χόδοτά, δέν έκανε σόκιν, δέν πειλεγόυσε, ήταν σοβάδος με βα- θος... Πήεις προφητών και αινύματα...». Μάλλον για κάποιους τό έλεγε, δικά του είμαστέ μαζί με έμένα ου- νολοοις. Η άγία του με έχει δεμύσει. Παρά τις πικρίες που τό δημιουργούν έχει μεγάλη καρδιά! Έβα- λα τό ύπνιηθί για τις 3:00 π.μ.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΤ' : ΚΥΡΙΑΚΗ 27/8/00**

Κυριακή πρωί 27/8/00. Δέν τό κατάφερα να σηκώθω πρωί-πρωί, ένωθα ένα μουδιασμα σε όλο τό σωμα και πειρασότερο στα πόδια μου. Έως και η ύγεια. Η- ταν συννεφιασμένος ό καιός. Κατέβηκα κάτω και κά- θησα στο παγκάκι, εκεί όπου είναι τό τάβλι. Η άκο- λουθία τελεώσε στις 7:00 π.μ.

Έπίστεψα στο καλά μου. Ό γέγοντας σημερα θα πηγαινε να λειτουργήσει στο Άγαθονήσι, μαζί του πηγε και κάποιους επισκέπτες. Ζήτητομαι άπόψε τό βράδυ να πάω τό πάλιο για Πειδιά. Άλλη φορά πάλι στην Πάμο. Από με άπασχόλησαν πολλοί λόγιοι, είπα να κατέβω κάτω στο μουείο και στην άλή της μουής. Ητια λίγο κού νερό άπό τον ψυκτη. Ζκέφτηκα να κα- τηφώδισω πδος τό Ζηγάριο για να προοικονομήσω. Ζέ 10' λάρτα βρισκόμουν εκεί. Άκουσα τό Ιστοικό του Ζη- γαίου, άπό έναν ξαναγό, πδος τους επισκέπτες. Τους έι- πε και για την προφοδική παδάδοση, ότι ό Θεόλόδος ά- κομματούσε στο βράχο και κει, λίγο για να έξεκουραστεί ένδωσα έβλαπτε τό θεία όδαματα. Προοικονομησα και κατη- φώδισα, άπό τό μονοπάτι για την Ζκάλα σε 15' λάρτα ή- μουν κάτω. Πέσσα άπό τό ναό του άγιου Φωκά, ήταν κλειστός. Κατευθύνθηκα σε ένα λνωτό μου γραφείο και άλόγισα εισιτήριο για τον Πειδιά, δέν ύπήρχε κα- κία, μεχι (3) Ζεπτεμβρίου. Δέν πειδάζει είσα στο κα- τασθίμα! Έφυγα για να περπατήσω κατά μήκος της παραλάιας. Τδινύδισα λιγάκι πεδα-δωθε. Ζκέφτηκα να καθήσω κάτω, ένω κοιτούσα τά καδασθία κατά μή- κος άραμμένα, στην πειτακία, ένω περπατάω.



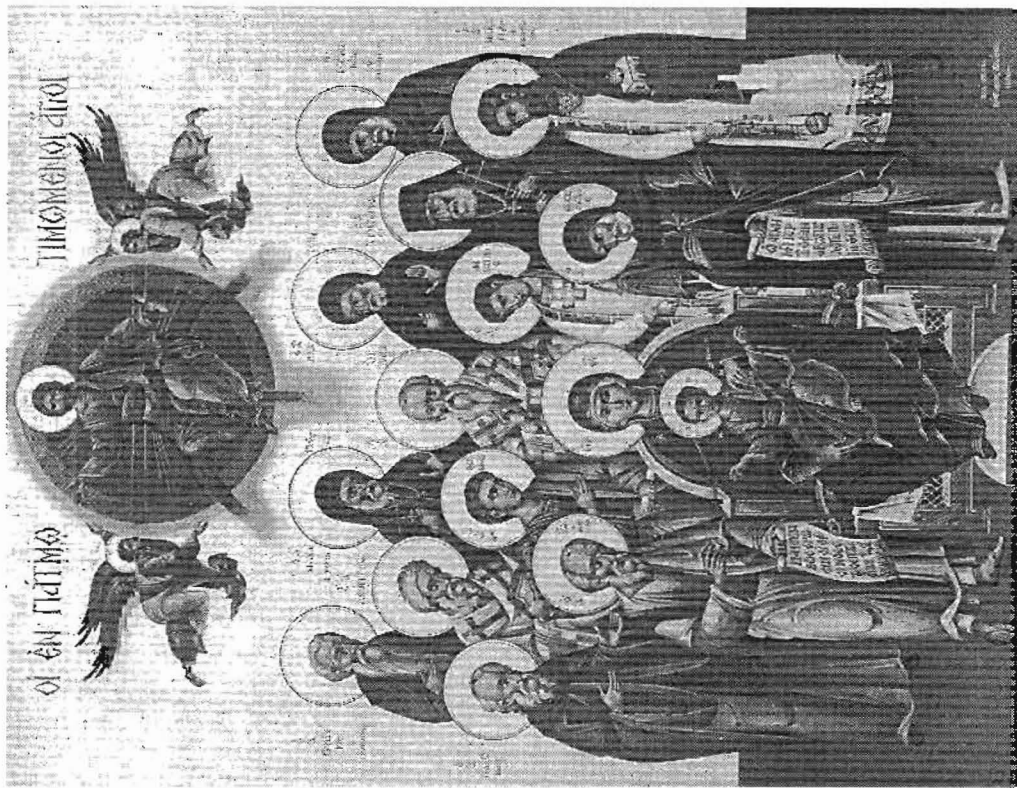
νιού. Είδα και κάμποσα κεφαλόπολα, εάν είχα δίχτυ θά τ'α έβγαζα.

Πέρασα, από τό τουριστικό γραφείο και πήρα τό διαφημιστικό φυλλάδιο για τήν Πάτμο, παραδίπλα κάθισα, στό κατάστημα Δωδώνη. Παρήγγειλα παγωτό. Άρχισα νά ξεφυλλίζω τό φυλλάδιο και πέφτει τό βλεμμα μου στην ένότητα με τίτλο: Ίερουσαλήμ του Αιγαίου. Έχει φωτογραφία τόν Οικουμενικό Πατριάρχη ένώ χοροστατεί στό νησί. Δίπλα γράφει: «Οί ήγούμενοι τής μονής αποδεικνύονται ικανότατοι, διπλωμάτες, άποστούν προνόμια για ειδική μεταχείριση τής μονής και τής Πάτμου γενικότερα, από διάφορους ισχυρούς ήγέτες τής κάθε εποχής». Ή Πάτμος άναγνωρίστηκε από τήν (Έβραιοκρατούμενη, όπως ακούω νά λένε) UNESCO ως μνημείο τής παγκόσμιας κληρονομιάς. Τό 1981 ή Έλληνική Βουλή με ειδικό νόμο χαρακτήρισε τήν Πάτμο Ίερό Νησί. Τό νησί πνευματικά ύπαγεται στό Οικουμενικό Πατριαρχείο τής Κωνσταντινούπολης.

Πέρασε ή ώρα και ρώτησα τί ώρα έχει λεωφορείο για τήν Χώρα. Σέ λίγο βρέθηκα στην κοντινή άφεταιρία, επιβιβάστηκα. Σέ 15΄ λεπτά είχαμε φτάσει πάνω. Όσο για τό εισιτήριο 250 δραχ.

Άνέβηκα πάνω στό Άρχονταρίκι, ήταν εκεί σκοπός ό π. Προκόπιος. Συζητήσαμε μέχρι τήν ώρα του φαγητού. Μου μίλησε για τόν γέροντα Παντελεήμονα, έτών περίπου 75, ό όποιος έρχεται στό μοναστήρι όταν έχει έβδομάδα (= έφημερία), γιατί διαμένει στό κάθισμα τής μονής, στό νησί Χλιομόδι. Ψάλλει ώραία βυζαντινά. Άσχολείται και λίγο με τό ψάρεμα.

Ψηλά από τό Άρχονταρίκι ό π. Προκόπιος μου έδειξε και μία παραλία προς τά δεξιά, έκταση τής μονής όνόματι: «Ελιές», όπου ό γέροντας σκέφτεται νά δημιουργήσει κατασκηνώσεις για παιδιά, για τό καλοκαίρι. Κι έγώ θυμήθηκα τόν κ. Δημήτρη τόν συμπατριώτη μου ό όποιος στό χωριό μου στό Καστρίτσι έχει φτιάξει μοναστήρι και σκεφτόταν, ίσως, νά τό έγγραφε σέ μονή



του κλήματος του Οικουμενικού θρόνου. Θά του τό πώ σκέφτηκα.

Μέσα στ' άλλα ό π. Προκόπιος μου έλεγε και τό βάνο του με τους Ξένους. Οί όποιοι πολλές φορές ύπερηθούν τά παραγορευμένα οιδερένα κυριλιδώματα και άρχίζουν νά φωτογραφίζουν έδώ κι εκεί. Μάλιστα μία φορά ένας μοναχός είχε άφησει τήν πόρτα του κελιού του άνοιχτή και μπήκε μέσα κάποιος και άρχισε νά φωτογραφίζει, μέχρι που ό ίδιος Ξύπνησε και τόν έξεδίωξε κακήν κακώς. Τι ταλαιπωρία κι' αυτή με τους τουρίστες Ξένους. Παλαιότερα που ήταν ιδιόρρυθμο, μου λέει, τά πράγματα ήταν πολύ χειρότερα.

Σήμανε ή ώρα για φαγητό. Κατέβηκαμε. Σήμερα Κυριακή, Άναστασιέως ήμέρα, πλούσια ή τράπεζα. Ψάρι όλοφρεσκο, κρεατί, σαλάτα, τυρί, καφρονίτζι. Φάγαμε δίχως τόν γέγοντα, δέν είχε γυρίσει. Είναι και "Εξαρχος, αυτός διορίζει, παύει έφημερίους, εκδίδει άδειες γάμων, κ.ά.

'Ανέβηκα πάνω νά άναπαυθώ. Στις 3:00 μ.μ. χτύπησε για έσπερινό. Κατέβηκα. Σιγούφαλλα και γά, είχε α' ήχο. Μετά άμέσως ανέβηκα πάνω. Άρχισα νά έτοιμαζώ τά πράγματά μου για τήν Άναχώρηση.

Κατόπιν ανέβηκα στό άρχονταξί και άγγάντημα πέρα τή θάλασσα. Δέν μου έκανε καδιά νά φύγω. Συνολήσαμε με τόν π. Προκόπιο, για πολλά και διάφορα. Για τίς έμπειρίες του στό Άγιον Όρος. Για θέματα μοναχικής βιωτής. Νάσου και ό π. Τιμόθεος από τήν Πάτρα. Μάς έφτιαξε καφέ και ήτσαμε. Μάς είπε ότι πέρασαν άρθαία σημερα στό Άγαθονήσι με τόν Γέγοντα Άντιπα. Έψαλλε και ό Γιάννης ό Κότροπος ό μουσικός.

Μιλήσαμε και για τόν π. Έπιφάνιο Θεοδώροπουλο, ό όποιος δέν έπέτρεπε στά πνευματικά του τέκνα (κληρικούς) νά οδηγούν αυτόκλήματα. Ήταν μία καλή συνήθεια. Όμως ή σύγχρονη ξωή, ή ταχύτητα και ή τεράστια νά τά προλάβουμε όλα μάς έχει κάνει άνθρωποποιηγα-

νες. Νά ξεφύγεις από τόν ένα πειρασμό θά πέσεις στον άλλον. Τά κινητά δίνουν και παίρνουν. Άλλά και ή γλήδη κάποιων μοναχών ξεπερνούν τήν διάνοια, άκόμα και κάποιων πολιτικών. Πρώ καιρού έπισκέπτης πέρασε κι' από τήν μονή ό Θάνος Άσκητής, άραγε ποιά ή πίστη αυτών των άθροώπων; Όπως οι έοχαροι πρῶτοι!

Στη συζήτηση άναφέρθηκε και τό όνομα του έπισκόπου του Τράλλεων Ισιδώρου, ό όποιος είναι άπλός και προυργός. Διστηγούσε δυο κελιά στη μονή, ένα πάνω για τό καλοκαιρι και ένα κάτω για τό χειμώνα, πολύ καλά έξορκισμένα, με κάθε άνεση και πολυτέλεια. Τι νά τό κάνεις, όλα έδώ θά μείνουν!

Γύρισα στό κελί μου, για νά έτοιμαστῶ. Σέ λίγο θά είχαμε τράπεζα και Άπόδειπνο. Κατέβηκαί Φάγαμε και πήγαμε στό Άπόδειπνο. Όμως, στην τράπεζα ό γέγοντας άναφέρθηκε στό προσκύνημα των Τούρκων. Τελεινταία έπισκέπτονται τό μοναστήρι άκριτά γκαούπ Τούρκων από τά γειτονικά παρῶλια. Όλοι τους άνάβουν κεδιά. Όπως, πολλοί άπ' αυτούς νά είναι κρυπτοχριστιανοί. Ό γέγοντας άναφέρθηκε στό προσκύνημα του Άγίου Γεωργίου στό Πιριγκητόννησα. Έχει σιγγέουν άκριτοι μουσουλμάνοι για νά προσευχηθούν με πίστη. Πολλοί άπ' αυτούς λαμβάνουν τό αίτημά τους. Διανύουν μία άπόσταση, όπως από τή Σκόλια έως τή Χώρα, με τά πόδια. Άς σημειώσω ότι, τό εκεί προσκύνημα του άγίου Γεωργίου είναι μετόχι τής Μεγίστης Λαύρας των Καλαβρύτων. Έχει λειτουργήσει ό καθηγούμενος Φιλάρετος, άκριτές φορές εκεί.

Μία περιεργη πίστη και ευάβεια διαπιστώνεται άπό τους μουσουλμάνους τόν τελευταίο καιρό. Τά είπα λίγο με τόν γέγοντα και για τά θέματα τής έκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Τόν ευχαρίστησα για τήν φιλοξενία και μου είπε: «έδώ, γιέ μου είναι σαν τό σπίτι σου...». Ή άγάπη του άληθινή και άδοξη.

"Ήτια λίγο νερό από τόν ψύκτη τής αυλής, συνολήθησα λιγάκι με τους πατέρες, χαιρέτιστα και άναχώρησα.

Κατευθύνθηκα πρὸς τὴν ἀφιερωμένη τοῦ λειψοφωγείου, τὸ τελευταῖο ἐφενεῖ ἀπὸ τῆς Χώρας γιὰ τὴν Σκὰλα στὶς 9:45 π.μ. Μπῆκα μέσα καὶ ἐφτασα στὴν Σκὰλα. Ἐπιβιβάστηκα στὸ πλοῖο. Δὲν βρῆκα καμμία. Πῆγα στὸ χῶρο τῆς καφετέρας. Κάθησα καὶ γράψω ἀντὶ.

Ἡ ὥρα εἶναι 22:45 π.μ. Κοιτάζω τὸ εἰσιτήριο μου καὶ ἐγγραφὴ ἀναχώρηση 23:10 π.μ. Μάλλον ἔκανα λάθος σκεφθῆκα. Μπῆκα σὲ λάθος πλοῖο. Ἀντὶ, καλῶς ἔχω-ντων τῶν παραμυθῶν, θὰ φτάσει περίπου στὶς 8:00 π.μ. τὴν Δευτέρα.

«Φόβος τὰ παντὶ, κόπος στὸ Δελφὶ Βορῆ», εἶπε μετὰ τὴν Δευτέρα.

Ὁ λόγος καὶ ἡ γῆ ἐντολή στὸ ἀρχοντάκι τῆς μονῆς ἦταν: «ἔξενος ἔνιζε μὴ Θεοῦ ἔνος γένη».

Ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ ἐντολή στὸ ἀρχοντάκι τῆς μονῆς ὁ λόγος καὶ ἡ γῆ ἐντολή στὸ ἀρχοντάκι τῆς μονῆς ἦταν: «ἔξενος ἔνιζε μὴ Θεοῦ ἔνος γένη».

28/8/00. Δευτέρα πρὸς πρὸς ἀναχώρησιν στὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ. Κατόπιν ἀναχώρησα γιὰ τὸν Κηφισὸ ἀπὸ τὸν ποῦ θὰ ἐπαιδὴν τὸ λειψοφωγείο γιὰ Πάργα. Τὴν ἐπιτομήν μου 29/8/00 θὰ βρεθῶμαι στὴν πανηγύρη τοῦ χωριοῦ μου στὸ Ἄνω Καστελλοῦ Πάργων, ἕσθρη τῆς Ἀποτομῆς τῆς Κεφαλῆς τοῦ Τιμίου Πνεύματος.

**Ἐπίλογος:**  
 «ἐν κατακλιθεὶς» πρὸ Νικολάου Ζαββοπούλου  
 καθήγητοῦ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης

Αἰσθάνομαι ἰσθὰ συγκίνηση ποῦ μου ἐπρόσθη νὰ κλείω τὸ ἔξαιδρον καὶ πνευματικὸν βιβλίον τοῦ πολυ-γράφωτατου συναδέλφου κ. Αἰεῖτου Παναγόπουλου. Ἄφου μετὰ τὴν ἐνλογία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀββανίας κ. Ἀναστασίου ὁ ὁποῖος μετὰ ἐπέλεξε πρὸς τοιοῦτο ἔργον ὡς καθήγητῆς τὴν Πατριαρχία Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκκλησίας τὸ 1979. Δὲν ἔχων τις συμβουλὰς τοῦ ὅτι πορευομαι σὲ ἐ-να μοναστικὸ χῶρον μὴ ἀλλὰ ἡ μόνη ἄγιοι Ἄγιου Ὁδῶς, ὁ-που τὸ Κολλυβαδικὸ πνεῦμα ἀφῆσε τὰ ἴχνη τοῦ ἔντονα καὶ ἀναλλοίωτα. Μετὰ τὸ παρὸν βιβλίον ἐμνησθῆν ἡμερῶν ἀρχαίων, ὅπου μετὰ τὴν ἔκκλησιαστικὴν διακονίαν τὴν Πατριαρχία ἔκκλησιαστικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ κηρυκτικὸ ἔργον ποστολικὸ ἔργο τῆς Ἐξαρχείας τῆς Πάργου μετὰ τοῦ γλωσσίου ἀπὸ τὴν Οἰκουμένην ἰεραποστολῶν καὶ ἔργο-ντων μου ἀρχῆς. Ἀμφιλόχιον Τσοῦκου. Τὰ βιβλία μου ἀπὸ τὸ χῶρον αὐτὸν θὰ παραμείνουν ἀνεξέλιττα εἰς ὅλη τὴν ἔση μου καὶ ἀπὸ τοῦς ἔργων τῆς Ι.Μ. τοῦ Ὁ-σίου Χριστοδούλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἐνθάδε καὶ ἀπὸ-πῆτον λαὸν τῆς Πάργου. Ἡ μοναχικὴ βιωτὴ μετὰ εἰς τις μορφῆς τῆς (Καθίσματα, Κελλία, Ἠσυχαστήρια) δίδει τὸ στίγμα καὶ τὴν εἰδοποιὸν διαφορά τοῦ ἐυλογημένου αὐτοῦ χῶρου ποῦ πνευματικὰ, ἰστορικὰ, οἰκονομικὰ καὶ παδαδοσιακὰ συγκλονίζει τὸν Ἐλληνορθόδοξο χρι-στιανό. Θὰ ἦταν ἀδυνατῶντο νὰ μὴν κληρονομήσῃμε τὸν μακαριστὸν Ἐχολάχην καὶ πνευματικὸν ἔκνο τοῦ ἔργο-ντος Ἀμφιλόχιου Μακρῆ, τὸν ἔργωντα ἀρχῆς. Παῦλο





Τὸ ἐμπόδιο στὸ νοητὸ ἔχει ἀναπτυχθεῖ μὲ τὸν τουρισμὸ τὴν τὴν τελευταία δεκαετίες. Τελευταία ἔχει σημαντικὴ οἰκονομικὴ ἀναπτύξη. Τράπεζες: Ἐθνικὴ, Ἐμπορικὴ καὶ Ἴονικὴ ἢ Alfa Bank.

Οἱ περιορισμένες δυνατότητες τοῦ νοητοῦ προχέω-  
 λουν τοὺς νέους ἀνθρώπους νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ νοητὸ  
 τους, γι' αὐτὸ πολλοὶ μεταναστεύσαν γιὰ Ἀμερικὴ, Αὐ-  
 στραλία, Εὐρώπη, σήμερον πρῶτος στὸ Ἀθήνα καὶ  
 τὰ ἄλλα ἀστικὰ κέντρα, ἐνῶ ἀρκετοὶ Πατριῶτες ἐργάζο-  
 νται σὲ πλοία. Ἡ οἰκονομία τοῦ νοητοῦ, σὲ μέγαλο μῆ-  
 ρος στηρίζεται στὰ ἐπιβόητα τῶν μεταναστώων καὶ  
 τῶν ναυτιλιόκωμων. Οἱ μόνιμοι κάτοικοι στὸ νοητὸ εἶναι  
 γεωργολογητοὶ ψαράδες, τεχνίτες, ἐμπόροι, ὑπά-  
 ληφοὶ, συνταξιούχοι.

Ἀπὸ δημόσιες ὑπηρεσίες ὑπάρχουν τὸ Εἰρηνοδικεῖο,  
 ἡ Ὑποδιοίκησις Ἀστυνομίας, τὸ Τελεωτεῖο, τὸ Ἀμειναγ-  
 χεῖο, τὰ δύο ἱατρεία στὴν Ἑλλάδα-Ἀιθίαν καὶ στὴν Χώρα-  
 πρῶτος. Ἐνα ἀνύχθονο νοσοκομεῖο βρισκεται σὲ  
 ἀνοικοδόμησις, μὲ δωδεκὲς Πατριῶτων τῆς Ἀλλοδαπῆς. Ὑ-  
 πάχει Ταχυδρομεῖο στὴν Ἑλλάδα καὶ Ο.Τ.Ε. στὴν Ἑλλάδα,  
 στὴν Χώρα καὶ στὸ Κάμπρο. Ὑπάρχουν τρία δημοτικὰ  
 σχολεῖα, ἓνα γυμνάσιο καὶ ἡ Πατριὰδα Ἑκκλησιαστικὴ  
 Ἑλλάς.

Ἡ τουριστικὴ περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀργίλιον μὲ-  
 χεῖ τὸν Νοεμβρίον. Μερικὰ ἔνοδοχεῖα στὴν Ἑλλάδα, εἰ-  
 ναι: τὸ «Πατριῶτες», τὸ «Νέων» καὶ ἄλλα. Στὸν Ἴρσοικον  
 εἶναι τὸ πρῶτον «Ἑβρία», ἐπισητὴ ἐνοικιαζόμενα πᾶσα  
 πολλὰ δωμάτια. Τὰ φάγητὸ στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν οἱ  
 ταβέρνες, ἄλλα δύο μαγειρεῖα στὸ Κάμπρο, καθὼς καὶ  
 στὴν Χώρα καὶ στὴν Ἀθήνη.

Τὸ νοητὸ ἔχει θαυμαστές ἀμφοῦντες, γιὰ ὅσους μένοντες  
 στὴν Ἑλλάδα ὑπάχει τακτικὴ συγκοινωνία μὲ πλοία ἀπὸ  
 γιὰ τὸ Μέλο καὶ τὸν Κάμπρο. Ὑπάρχουσιν ἀμφοῦντες ὑπά-  
 χουν στὴν Ἀσπρην, στὴν Ἀγ. Ἀσπρην καὶ στὴν Ζάφυλον.  
 Πάντως ἡ ὑπαικομένη θαλάσσινη ἐκδρομὴ τοῦ πο-  
 ρεῖτε νὰ κἀντε στὴν ἱατρική, εἶναι νὰ περιηγηθεῖτε ὅλο

τὸ νοητὸ θά περταί νὰ ἔκλινησθε πο-  
 λὺ πρῶτ, ὥστε νὰ ἀποφύγετε τίς ἑστέρες τοῦ μισσημερίου,  
 ἀπὸ ἀποβίβασθε στὸ Χοχλάκα ἢ στὸ Μέγχα, σὲ μῆ-  
 ρα μὲ ἄπλοια καλῆτερα.

Ὁ γυρὸς μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ γνωθίσουμε τὴν  
 πλοῖα ἀκτογραφεῖα τοῦ νοητοῦ: ὄρη, ἀκτέρες, βράχοι,  
 ὄγκοι, ἀσία, οἱ φουρντοὶ, ἡ Ζάμος, ἡ Ἰκαρία, ἡ Ἀμογ-  
 γός, ἡ Ἀέρος, ἡ Κάλυμνος κ.ἀ. Χρησιμώτατος ὁ χάρτης  
 μὲ τὰ συντομὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ἱατρική, μὲ  
 καλὴ ἐκδοσὴ τοῦ Ἄηλου τῆς Πατρίου, μὲ τίτλο: Πατριῶτες,  
 τὸ νοητὸ τῆς Ἀποκαλύψεως (Palmas the island of Revela-  
 tion).

Ἐκκλινωτάς ἀπὸ τὸ Ἀιθίαν τῆς Ἑλλάδας, τὸ βέλτιο-  
 πλοῖο ἀφνεῖ διαδοχικὰ ἀφιστέρετὰ τοῦ τὸν κάβο τῆς  
 Κομιάνας, τὴν Ἀσπρην, τὸ φανάρι τῆς Βαμβάκινας, τὸν  
 ὄρη τοῦ Μεγολοῦ καὶ τοῦ Ἀγριοἰβιάδιου, ἀκούουθε  
 δεξιά τὸ ἐρημιον νησάκι τῆς ἁγίας Θεῶνας καὶ ἀφιστέρετὰ,  
 ἄλλο πρὸ πῆρα ὁ Κάβρος τῆς Φωκίας καὶ τῆος ὁ Κά-  
 μπος. Ὁ Κάμπρος εἶναι ἡ μεγαλῦντερη καὶ εὐφορότερη  
 περτοχῆ. Ἀλλὰζόντας πορεία πρὸς τὰ ἀνατολικὰ, θὰ εἰ-  
 χετε στὰ ἀφιστέρετὰ σας τίς μικρὲς πρῶτες ἐκτασεις τῆς  
 Βαγιάς καὶ τοῦ Ἀιβιάδιου τοῦ Ντεληροῦ καὶ δεξιά  
 σας, τὰ νησάκια τοῦ Ἀη Λιδῆ καὶ τοῦ Κεντιρονητοῦ  
 ὄρη. ἐξείναι ἀκητηγίον, ἐκεῖ κοντὰ τὸ ἔωκκλήρι τῆς  
 Παναγίας τοῦ Ἰερανοῦ.

Ἀπὸ κἀντε τὸ γυρὸ τοῦ κάβου τοῦ Ἰερανοῦ, θὰ  
 φησέτε στὸ «κάθισμα» τοῦ Ἀπώλου, πάλαι ἀκητη-  
 γίον. Ἐρῶμενος σταθμὸς, ἡ Ἀθήνη, στὴν ἡέση τῆς βόρειας  
 ἀκτέρας τοῦ νοητοῦ, ἄν, σὺνέχιστε πρὸς τὰ δυτικὰ θὰ σὺ-  
 νανησέτε τὸ Ἀιβιάδι τῶν Καλονηγῶων, πάλαι ἀκητη-  
 γίον «κάθισμα» μὲ πλοῖοιους κηπῶων καὶ νερά. Στὴν οὐ-  
 νεχία πρὸς τὴν βόρεια ἀκτὴ ὁ κόλπος τοῦ Ἀη Νικόλα  
 τοῦ Εὐδηλοῦ ἀρχαῖοτατο ἔξωκκλήρι. Κατόπιν ὁ ὄρηος  
 τῶν Ἀετωῶων, μὲ πλοῖα εὐφορὴν περτοχῆν στὸ νοητὸ.

Ταξιδεῦντας πρὸς τὸ νοητὸ, ἐπιστρέφουμτες πρὸς τὴν

Σκάλα, μπορούμε να βγούμε στο λιμάνι του Μέγικα ή στον Χοχλακά. Αν υπάρχει διάθεση μπορούμε να ολοκληρώσετε το γύρο, θά παταλέυσετε, μετά τον όγκμο των Κήπων, το ύπλοουτο πρὸς τὴ δυτικὴ ἀκτὴ ἕως τὸ Πρασονήσι. Στὴ βόρεια ἀκτὴ τοῦ λιμανιοῦ τοῦ Σταυροῦ, ποὺ εἶναι τὸ μόνον εὐλίμενο σημεῖο στὸ τμήμα αὐτὸ τῆς διαδρομῆς, βρισκεται τὸ Κουβάρι, σὺγχρονο ἡ συχαστήριο ποὺ ἐξαγριεῖται ἀπὸ τὴ Μ. Εὐαγγελισμοῦ.

Ἀπὸ τὸ Πρασονήσι πρὸς τὰ βόρεια μπορούμε νὰ ἀποβιβαστεῖτε στὸ Διακόφτι, ἀπὸ τὸ ξωκλήσι τοῦ Σταυροῦ θά θαυμάσετε τὴ θέα πρὸς τίς δύο θάλασσες. Συνεχίζοντας ἀνάμεσα στὴν ἀκτὴ καὶ στὸ Τραονήσι, συναντᾶτε ἀξιωματὰ τὸν μεγάλο βράχο τῆς Καλλικατοῦς ὄηλ. τῆς Γιαλόπαιας, ὅπου παλαιότερα πολυάνθρωπη ὀμάδα θέλησε νὰ ἐγκατασταθεῖ. Ἰσως θά πρῆπει ἐδῶ νὰ ἀναζητήσει ἡ ἀρχαιολογία τὸ ἥσυχαστήριο τῆς «στῆρας», τὸ ὅποιο ἀναφέρει ὁ Ὅσιος Χριστοδούλος τὸ 1093 μ.Χ.

Ὁ ταξιδευτὴς κατοπιν μπορεῖ νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν περριοχὴ τοῦ Γροῦκου, ὅπου ἦταν ἕνας μικρὸς συνοικισμὸς ψαράδων καὶ τὸ ὄνομα προῆλθε ἀπὸ κάποιον ἀπ' αὐτούς. Ἐπίσης μὴ ξεχάσετε τὴν περριοχὴ τοῦ Κάμπου καὶ τὴ Λάμψη.

Νὰ κάνουμε καὶ μιὰ ταξιδιωτικὴ ἀναφορὰ στὸ ἱστορικὸ παρελθόν, ξεκινώντας ἀπὸ τὸ 904 μ.Χ. μὲ τὴ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννη Καμενιάτη «Εἰς τὴν Ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης», κεφ. 58, ἀναφέρει ὅτι ἔφτασαν ταξιδεύοντας στὴν Πάρτηο μὲ πολλὰς ταλαιπωρίες, σὲ τόπο ἀνυδρο... Τὸ 1088 μ.Χ., στὸ Πρακτικὸ παρὰδοσης τοῦ νηιοῦ στὸν ὄσιο Χριστοδούλο, ἀναφέρει: Τὸ νηοὶ τὸ βεῖθε τότε ὄλο χέρσο καὶ ἔρημο, ἀνυδρο καὶ ἄβατο, μόνον ἕνα φτωχὸ ἐκκλησιαστικὸ ξεχώριζε στὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Θεολόγου... Τὸ 1143/56 μ.Χ., ἀναφέρεται στὸ Ἐγκώμιο τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἀθανασίου, στὴν ἀνακομὴ τοῦ Λειψάνου, τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου.

ΛΑ΄, ὅτι: τὸ μοναστήρι ἦταν λαμπρὰ τευχουνησιμὸ

καὶ κοσμημένο, μὲ πλοῦσια λιβάδια, δένδρα, ἀμπέλια, προβάτα καὶ κατοικία. Τὸ ἔτος 1413/17, ἀπὸ τὴ περιγραφή τοῦ Buondelmonti κατὰ τὸν Geirola, ἀναφέρει: Κάτοικοι δὲν ὑπάρχουν στὸ νηοὶ παρὰ μόνον δύο μοναστήρια καλογήρων, μὲ ἕκατὸ καὶ πλέον μοναχοὺς ποὺ ζοῦν ἀπὸ τὴν ἀλαεῖα. Τὸ ἔτος 1590, ἀπὸ τὸ Isolario τοῦ Antonio di Millo, μαθαίνουμε: τὸ νηοὶ κατοικεῖται ἀπὸ πολλοὺς ἀθρόωπους ποὺ εἶναι ναυτικοὶ, καὶ συνεργάζονται μὲ τὸ μοναστήρι. Τὸ ἔτος 1621, σύμφωνα μὲ τὸν Deshayes de Courmenin, «Voyage de Levant...», 1632, σ. 351, μαθαίνουμε: Οἱ κάτοικοι εἶναι ναυτικοὶ καὶ ἔμποροι, ἐνῶ συχνὰ ταξιδεύουν γιὰ Ἀγκόνα. Τὸ ἔτος 1731, σύμφωνα μὲ τὸ Ρῶσο ταξιδευτὴ Μπαρόκι, τὸ νηοὶ εἶναι πλοῦσιο σὲ δόξα καὶ τιμῆ. Οἱ ντόπιοι εἶναι ἔμποροι μὲ δικὰ τους καράβια, μιλοῦν καὶ ξένες γλῶσσες, εἶναι ἀκριετὰ πολιτισμένοι.

Σήμερα, τὸ νηοὶ ἔχει ἀκτοπλοικὴ σύνδεση καθημερινὴ μὲ Πειραιά καὶ τὰ γύρω νηοῖα. Τὸ ταξίδι πρὸς Πειραιά διαρκεῖ ἐννεὰ ὥρες. Τὰ κοντινότερα ἀεροδρόμια εἶναι τῆς Λέσου, τῆς Σάμου καὶ τῆς Κῶ. Μὲ τὰ γύρω νηοῖα ὑπάρχει γρήγορη σύνδεση μὲ τὰ ἱτάνεμα δελφίνια. Μέσα στὴν Πάρτηο μπορούμε νὰ ἐξυπηρηθεῖτε μὲ λωφορεῖο, ταξί, αὐτοκίνητο, μηχανάκι.

Γιὰ τοὺς ἐδευνητὲς ἐπισκέπτες ἡ σπουδαία βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς, ἀρθιμεῖ περὶ τίς 1000 περγαμηνές καὶ 1000 τίτλους βιβλίων ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς τυπογραφίας μέχρι τὸν 18ο αἰώνα, μὲ σημαντικὰ βυζαντινὰ ἔγγραφα. Πρῶτο κατοικοὶ τῆς Πάρτηο ἀναφέρονται οἱ Κάρες ποὺ τοὺς διαδέχθηκαν οἱ Ἰωνες. Τὰ ἐγείλια τευχῶν τοῦ 4ου π.Χ. αἰώνα, μαρτυροῦν τὴν ὑπάρξη ὀχυρωμένης πόλης στὸ λόφο Καστέλλι, ὅπου λάτρευαν τὴν Ἀρτέμιδα καὶ τὸν Ἀπόλλωνα.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀλλάζει ὅταν τὸ 95 μ.Χ. διωγμένος καταφθάσει ἀπὸ τὴν Ἐφεσο ὁ Ἰωάννης μαθητῆς ὁ ἡγαπημένος καὶ Θεολόγος, ὅπου γράφει τὸ βιβλίο του γιὰ τὰ ἔσχατα μὲ τίτλο: Ἀποκάλυψις.

Τό 1088 ὁ βυζαντινός αὐτοκράτορας Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός Α΄ παρασχωρεῖ ὅλο τὸ νησί στὸν ὀσιο Χριστόδουλο γιὰ νὰ ἰδρύσει μοναστήρι στὸ ὄνομα τοῦ Θεολόγου.

Τό 16ο καὶ 18ο αἰ. τὸ νησί γίνεται πνευματικὸς φάρος χάριν καὶ στὴν Πατριάδα Σχολή. Πρωτεργάτες τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας γίνονται οἱ Πάτμιοι Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος Παγκώστας καὶ ὁ ἀγωνιστὴς Δημήτριος Θέμελης. Τό 1833 μαζί μέ ὅλα τὰ Δωδεκάνησα περιέρχεται στούς Τούρκους. Τό 1912 ἀρχίζει ἡ Ἰταλική Κατοχή μέχρι τὸ 1947. Κατόπιν ἐνσωματώνεται στὴν Ἑλλάδα.

Τό 1981 ἡ Ἑλληνική Βουλὴ μέ Νόμο ἀνακήρυξε ἐπίσημα τὴν Πάτμο Ἱερό Νησί.

Σέ ἡμέρες ἐσχάτων καιρῶν, σέ ἡμέρες πλήρους διαστροφῆς καὶ σύγχυσης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, σέ ἡμέρες Ἀποστασίας ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, τὸ βιβλίο τῆς Ἀποκάλυψης καὶ ἡ ἐπίσκεψη στό Ἱερό Νησί γίνονται ἀναγκαίστερα, γιατί: «ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτόν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οὔτινες αὐτόν ἐξεκέντησαν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτόν πάσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς!» (Ἀποκάλυψις 1, 7).

α.π.

## ΕΛΛΗΝΟΛΩΣΣΗ ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

### Α. Διάφορα

1. Ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος Βελμίροβιτς (1880-1956).
2. Πρὸς τὸν μεσαμὸ τοῦ 8ου αἰώνα-μυθιστόρημα.
3. Ὁ ἅγιος Ἀλέξιος καὶ ἡ Λάυρα τῶν Καλαβρύτων.
4. Ἡ ἅγια Παρασκευὴ τοῦ Βελιγραδίου καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος τοῦ Ὑστρουγκ (π. Ἰουστίνου Πόποβιτς).
5. Ἐσχατολογικὰ καὶ ψυχωφελῆ.
6. Ἄγνωστες ὀσαικὲς μορφές ἀγιορειτῶν τοῦ 19ου αἰῶνος.
7. Ὁρθόδοξη Παιδαγωγία (Μητρ. Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς καὶ ἐπισκόπου Δανιήλ Κρστιτς).
8. Ὁ νεομάρτυρας Πλάτων - ἐπίσκοπος Μπανιαλούκα (1941).
9. Βίος καὶ Πολιτεία π. Ἰουστίνου Πόποβιτς.
10. Ἀρμαγεδὼν (τέλος ἐποχῆς) - μυθιστορία.
11. Τὸ Καστρίτσι τῶν Πατρῶν - Κάστιριον Πόλισημα.
12. Στοιχεῖα Παιδαγωγικῆς Ἀνθρωπολογίας Ἱεροῦ Χρυσοστόμου.
13. Στοιχεῖα Βιβλικῆς παιδαγωγικῆς Ἀνθρωπολογίας (σέ χειρόγραφο).
14. Ἡ Ἐσχατολογικὴ Παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὴν Βίβλο κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο (σέ χειρόγραφο).
15. Ἐσχατολογικά - Ἡ Ἀλήθεια τῶν Προφητειῶν.
16. Εἰδικὴ Ἐπιτομὴ ἀπὸ τοὺς Βίους τῶν Ἁγίων - π. Ἰουστίνου Πόποβιτς.
17. Τὸ Κύνειο Ἄσμα τοῦ Ἰησοῦ.
18. Τὸ Θρησκευτὸν τοῦ Ὀδυσσεῆ Ἐλύτη.

19. Ο Έβρομος μήνας του τέλους-μυθιστορία.
20. Ο Άγιος Νικόλαος Ζπάτα Άχατίας.

**B. Νομικά**

1. Άρχαία Ζπάτη. Κοινωνία και Δίκαιο, σελ. 136.
2. Ιστορία σύγχρονων Πολιτικών και Συνταγματικών θεσμών Έλλάδας-Ευρώπης, σελ. 230.
3. Εισαγωγή στο Δίκαιο και την Έπιστήμη του Δίκαιου (διδασκτικές σημειώσεις).
4. Παγκόσμια Συνωμοσία (σε χειρόγραφο).
5. Το έθιμο, η συνήθεια, η παθάρωση, στον Βυζαντινό Πολιτισμό - νομοκανονικά (σε χειρόγραφο).
6. Ζτοιχεία Δίκαιου και Οικονομίας (διδασκτικές σημειώσεις).

**ΑΠΑΝΟΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ**



Ο Άλέξιος Π. Παπαδόπουλος γεννήθηκε στο Άνω Κασογλι τοι της Πάργας το 1966. Τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στην Πάργα. Ζπούδασε Θεολογία, Φιλοσοφία και Νομικά στα Παν/μια του Βελιγγαδίου, της Σόφιας, του Α.Π.Θ. Διετέλεσε επισημοποι-κός Συνεργάτης σε Πανεπιστημιακούς και άλλους, εκ-

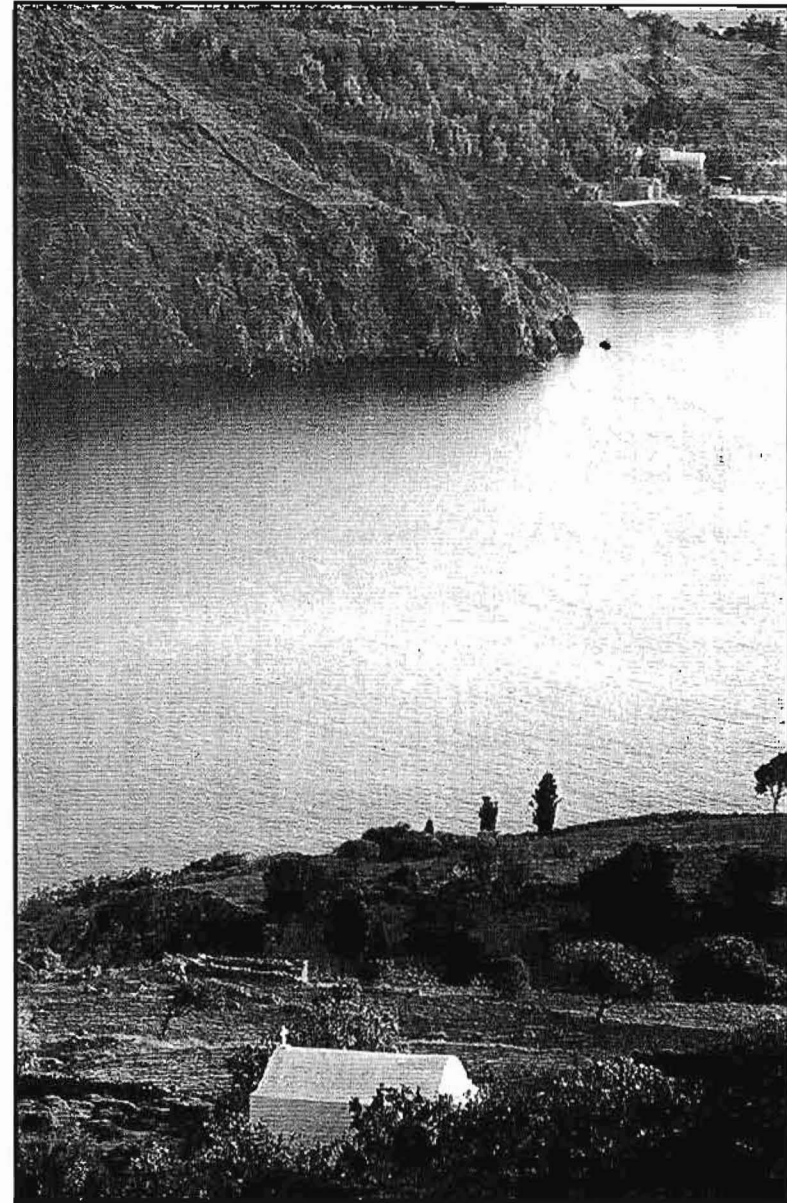
παιδευτικούς οργανισμούς. Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Βελιγγαδίου στο South West University Neofiti Rilski, στην ΠΑΤΕΣ-ΣΕΑΒΤΕ ΠΑΤΡΩΝ, σε Ι.Ε.Κ. του ΟΑ.Ε.Α, κ.ά. Είναι καθηγήτης στην Εκκλησιαστική Εκπαίδευση του ΥΠΕΠΘ. Δαίκός Ιεροκήρυξ Ιερών Μητροπόλεων. Έλαβε μέδος σε μεταπτυχιακά σεμινάρια Ευρωπαϊκών πόλεων, όπως στην Γεννη, το Παρίσι, το Μόναχο, τη Βιέννη, στο Βελιγγαδί, Βουκουρέστι, Σόφια, Κων/πολη, στο Ιοδαή στα Ιεροσόλυμα και στην Άμερικη στο Βανκούβεγ. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, καθώς και μια σειρά βιβλίων. Έχει βραβευθεί για έργα του. Είναι μέλος επισημοποιών και πολιτικών Συλλόγων της Σερβίας και ε-χει βραβευθεί στην Ευρώπη για έργα του. Βακκα-λών. Τακτικό μέλος της Έταιρείας Νομοτεχνών Ν.Δ. Έλλάδος. Τακτικός εισηγητής στην Δικαιοσύνη Συλλόγων Άνω Πάργων. Τέως Σύμβουλος Θεολόγων τοπικού Δ.Σ. Π.Ε.Θ. Πάργων. Πολιτευτής Δήμου Ρίου Άχατίας.





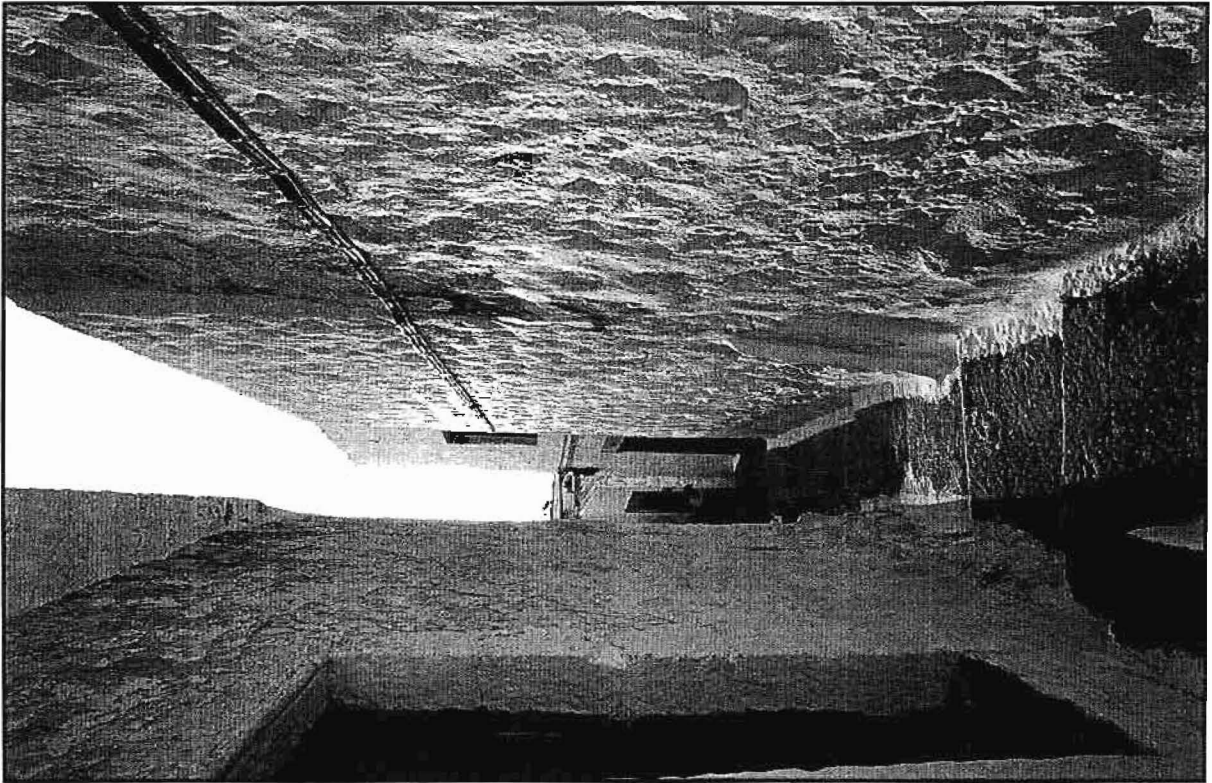
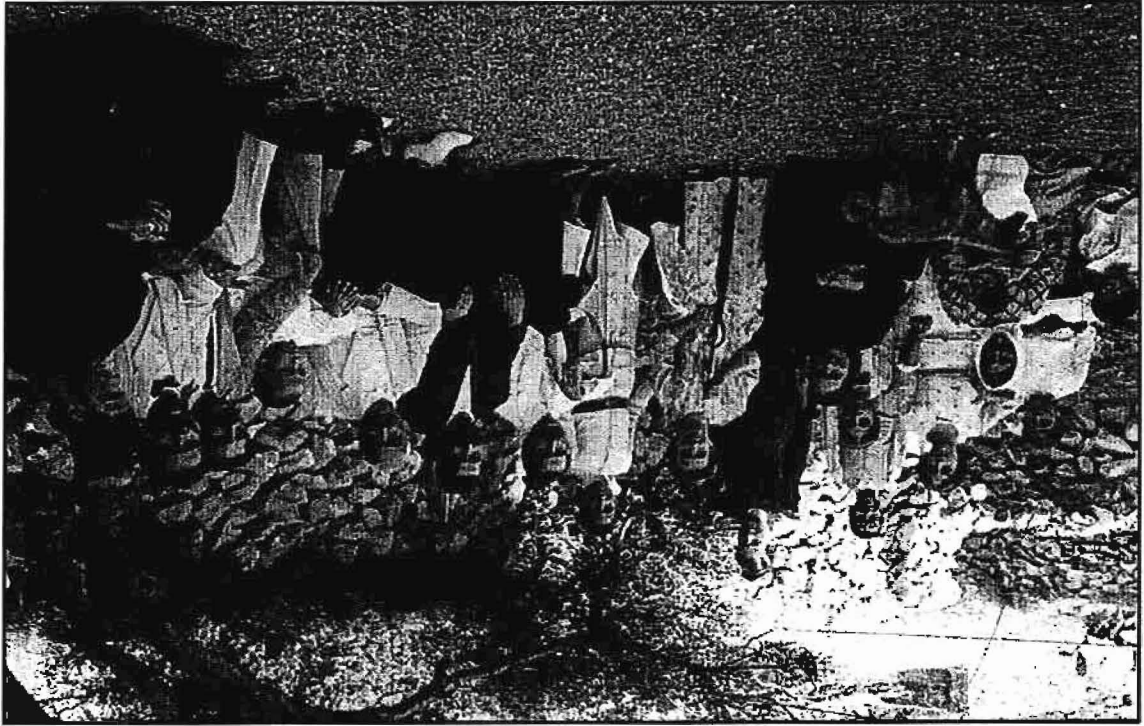
## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος:	
Καθηγουμένου ἀρχιμ. π. Ἀντίπα	5
Εἰσαγωγικά:	
Τοῦ συγγραφέα	7
Α΄ ΚΕΦ. Τρίτη	15
Β΄ ΚΕΦ. Τετάρτη	19
Γ΄ ΚΕΦ. Πέμπτη	29
Δ΄ ΚΕΦ. Παρασκευή	35
Ε΄ ΚΕΦ. Σάββατο	51
ΣΤ΄ ΚΕΦ. Κυριακή	61
Ἐπίλογος	67
Παράρτημα: Χρήσιμες Πληροφορίες (Τουριστικές καί Ἱστορικές)	69
Ἐργογραφία συγγραφέα	75
Λίγα λόγια γιά τόν συγγραφέα	77
Φωτογραφικό λεύκωμα	81

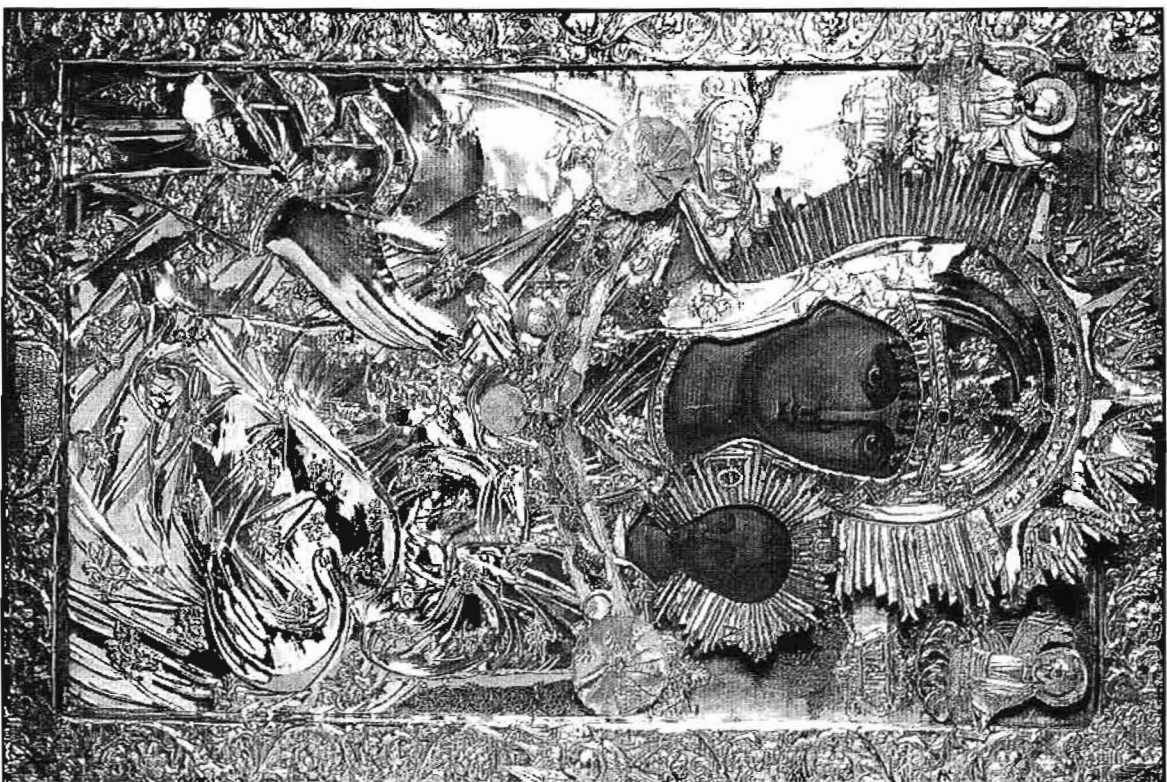


«Κάθισμα» τῆς μονῆς στό νησί τῆς Πάτμου.

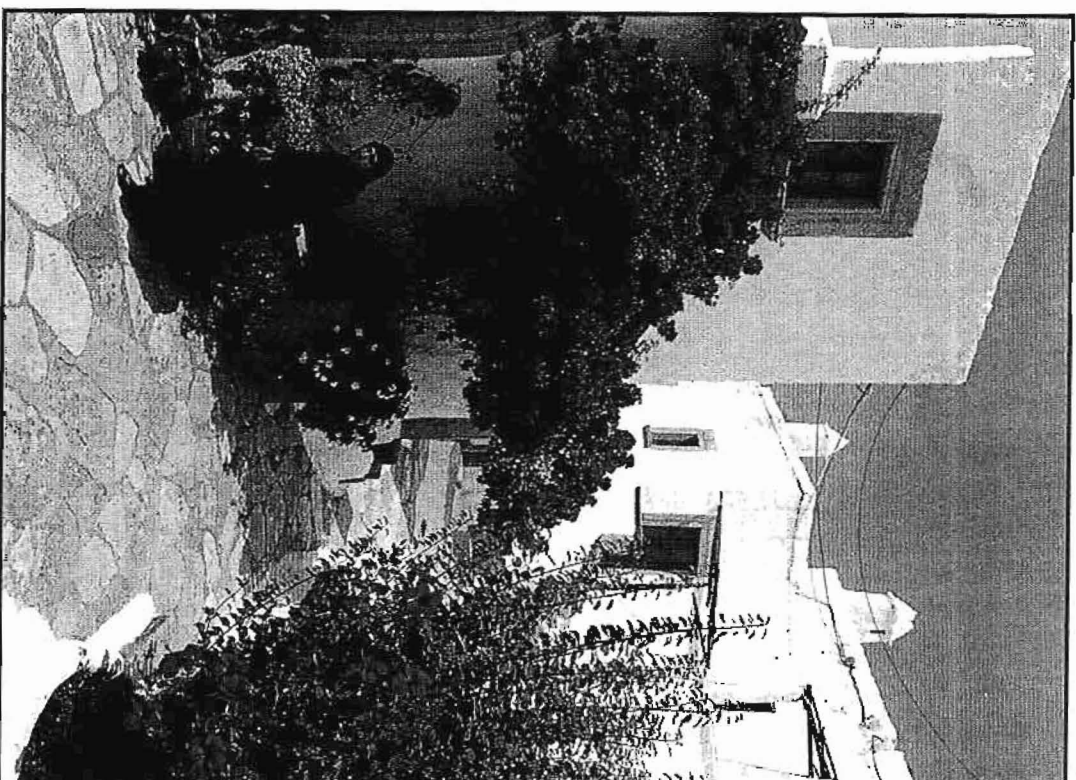
Παλιά φωτογραφία χωρικών της Πάτιου με τόν λερέα τους.



Σοκάκια στη Χώρα της Πάτιου.



*Ἡ Αναστασιολογία εἰκὼν τῆς Φοβεράς Πρωτασίας  
τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας τῶν Κομητηγίων Χώρας Πάρου.*

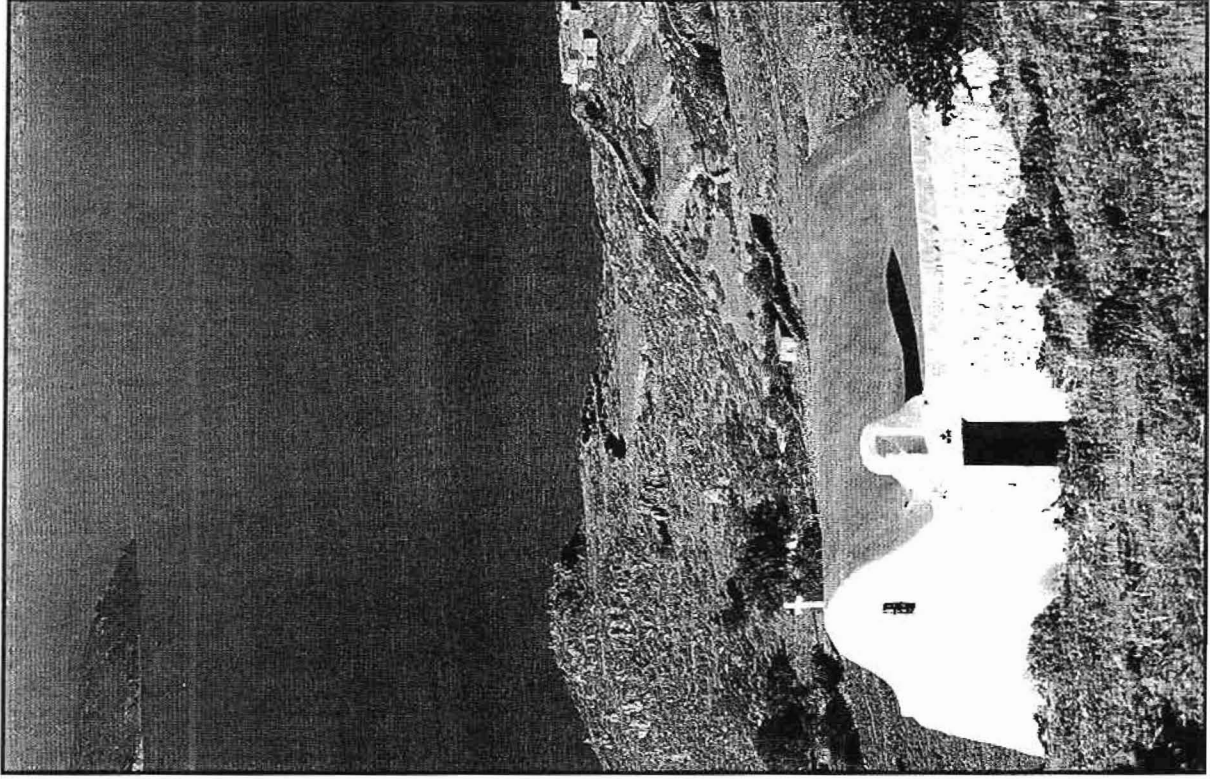


*Στὴ Μοναστήρι ἡ ἀδελφὴ γροντίζει τὰ λουλούδια.*





*Τό Σπήλαιον τῆς Ἀποκατάφυγης.*



*«Κόθισμα» τῆς μονῆς στοῦ νησι τῆς Πάτμου.*



Ο Καλός Ποιμήν, κεντημένος πτόλος ώμοφοδίου. 1733/4.